

**KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA ÇOCUK DOSTU KAVRAMI;
KONYA ÖRNEKLERİ ÜZERİNDEN İNCELENMESİ.**

Şeyma ŞENALP

Yüksek Lisans Tezi

**KONYA
Mayıs 2021**

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA ÇOCUK DOSTU KAVRAMI ;
KONYA ÖRNEKLERİ ÜZERİNDEN İNCELENMESİ.

Şeyma ŞENALP

KTO Karatay Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Mimarlık Anabilim Dalı
Tezli Yüksek Lisans Programı

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Kerim ÇINAR

Konya
Mayıs 2021

KABUL VE ONAY

Şeyma ŞENALP tarafından hazırlanan “ Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Çocuk Dostu Kavramı; Konya Örnekleri Üzerinden İncelenmesi.” başlıklı bu çalışma, 18 Mayıs 2021 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı: **Prof.Dr. Güzin DEMİRKAN TÜREN** _____
KTO Karatay Üniversitesi

Tez Danışmanı: **Prof. Dr. Kerim ÇINAR** _____
KTO Karatay Üniversitesi

Jüri Üyesi: **Prof. Dr. Mehmet UYSAL** _____
Necmettin Erbakan Üniversitesi

Jüri tarafından kabul edilen bu çalışmanın Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Hüseyin Bekir YILDIZ
Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Enstitü tarafından onaylanan Yüksek Lisans tezimin tamamını veya herhangi bir kısmını basılı veya dijital biçimde arşivleme ve aşağıda belirtilen koşullar dahilinde erişime açma iznini KTO Karatay Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle, Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak ve gelecekteki çalışmalar (makale, kitap, lisans, patent vb.) için tezimin tamamının veya bir bölümünün kullanım hakları yalnızca bana ait olacaktır.

Tezimin bütünüyle kendi çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izinle kullanılması zorunlu olan kaynakları, yazılı izin alarak kullandığımı ve istenildiğinde izinlerin suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayımlanan “Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge” kapsamında, tezim, aşağıda belirtilen koşullar haricince, YÖK Ulusal Tez Merkezi ve KTO Karatay Üniversitesi Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

Enstitü / Fakülte Yönetim Kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir.¹

Enstitü / Fakülte Yönetim Kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ... ay en fazla 6 ay ertelenmiştir.²

Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir.³⁴

18 Mayıs 2021

Şeyma ŞENALP

¹ MADDE 6(1) Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.

² MADDE 6(2) Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.

³ MADDE 7(1) Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

⁴ MADDE 7(2) Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

ETİK BEYAN

KTO Karatay Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Hazırlama ve Yazım Kurallarına uygun olarak Prof. Dr. Kerim ÇINAR danışmanlığında tarafımdan üretilen bu tez çalışmasında; sunduğum tüm veri, enformasyon, bilgi ve belgeleri bilimsel etik kuralları çerçevesinde elde ettiğimi, tüm değerlendirme, analiz, bulgu ve sonuçları bilimsel usullere uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım kaynakların tümüne bilimsel normlara uygun biçimde atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, tezimin/projemin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim

18 Mayıs 2021

Şeyma ŞENALP

TEŞEKKÜR

Çalışmalarım boyunca değerli yardım ve katkılarıyla beni yönlendiren, tecrübeleri ile yoluma ışık tutan hocam, Prof. Dr. Kerim ÇINAR'a ve kıymetli tecrübelerinden faydalandığım KTO Karatay Üniversitesi Mimarlık Bölümü öğretim üyelerine teşekkürü bir borç bilirim.

Ayrıca her konuda olduğu gibi bu çalışmada da desteklerini hiç eksik etmeyen hayat arkadaşım, sevgili eşim Bahadır ŞENALP'e, hayata daha sıkı tutunmamı sağlayan yavrularım, Dilara, Süeda ve Ahmet Furkan'a, okumayı ve araştırmayı bizlere sevdiren babama, branşı bu tezin konusu olan ve bütün birikimlerini benle paylaşan kız kardeşim, Çocuk Gelişim Uzmanı Şerife AKŞİT'e, her daim yanımda olan beni destekleyen aileme çok teşekkür ederim.

Mayıs, 2021

Şeyma ŞENALP

ÖZET

Şeyma ŞENALP

Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Çocuk Dostu Kavramı;
Konya Örnekleri Üzerinden İncelenmesi.

Yüksek Lisans Tezi

Konya, 2021

Eğitim hem toplumlar hem de bireyler için olmazsa olmaz unsurlardandır. Bir toplumu yükselten bir bireyin statüsünü belirleyen eğitimidir. Dünyanın önde gelen ülkeleri, eğitime ciddi yatırımlar yapmaktadır. Bu çalışmada eğitimin başladığı yer olan okul öncesi eğitimin insan hayatındaki yeri vurgulanarak, kullanıcısı olan çocukların ihtiyaçlarına en iyi karşılık veren çocuk dostu anaokul kavramı açıklanmış ve Konya ilinin merkez ilçelerinde (Karatay, Meram, Selçuklu) bulunan mevcut örnekler incelenmiştir. Yapılan çalışmalar göstermektedir ki ülkemizde okulöncesi eğitimde ve eğitimin yapıldığı mekânlarda ciddi eksiklikler görülmektedir. Çalışmanın ilk bölümünde eğitim ve okul öncesi eğitimin önemine değinilmiştir. Okul öncesi eğitiminin insan hayatındaki yeri, kazanımları sıralanmıştır. Dünyada ve ülkemizde okulöncesi eğitimin tarihçesi incelenmiştir. Tüm ülkelerde kabul edilen okul öncesi eğitim metodlarından en önde gelenlerinin mekânsal farklılıkları ve önerileri görsellerle anlatılmıştır. Son yıllarda oldukça önemi fark edilen çocuk dostu ve çocuk dostu okul kavramlarına değinilmiştir. Çocuk dostu okul öncesi yapılarında olması gereken mekân kriterleri örneklerle anlatılmıştır.

Sonuç olarak çocuk dostu okul öncesi eğitim yapısında olması gereken nitelikler belirlenerek ve Konya'da bulunan mevcut örnekler incelenerek bundan sonra tasarlanacak okullar için doküman niteliğinde araştırma tamamlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Eğitim, Okul öncesi eğitim, Çocuk dostu okul, Eğitim metodları, Anaokulları, Eğitim yapıları

ABSTRACT

Şeyma ŞENALP

Child Friendly Concept in Preschool Education Institutions;

Investigation of Konya Examples

Master's Thesis

Konya, 2021

Education is indispensable for both societies and individuals. It is education that determines the status of an individual who elevates a society. The leading countries of the world make serious investments in education. In this study, by emphasizing the place of preschool education in human life, where education begins, the concept of child-friendly kindergarten that best responds to the needs of its users is explained and existing examples in Konya are examined. Studies show that serious deficiencies are observed in preschool education and the places where education is held in our country. In the first part of the study, the importance of education and pre-school education is mentioned. The place and achievements of preschool education in human life are listed. The history of preschool education in the world and in our country has been examined. The spatial differences and suggestions of the most prominent preschool education methods accepted in all countries are explained with visuals. Child-friendly and child-friendly school concepts, which have become very important in recent years, are mentioned. Space criteria that should be in child-friendly preschool buildings are explained with examples.

As a result, the qualifications that should be in the child-friendly preschool education structure were determined and the existing examples in Konya were examined and the research was completed as a document for the schools to be designed from now on.

Keywords

Education, Pre-school education, Child-friendly school, Education methods, Kindergartens, Educational structures

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM	ii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar DİZİNİ	ix
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xiii
1. GİRİŞ	1
1.1. Çalışmanın Amacı ve Önemi	2
1.2. Çalışmanın Kapsam ve Yöntemi.....	2
2. EĞİTİM VE OKULÖNCESİ EĞİTİMİN ÖNEMİ.....	4
2.1. Eğitimin Önemi	4
2.2. Okul öncesi Eğitimin Önemi.....	6
2.3. Okulöncesi Eğitimin Tarihi Gelişimi Ve Eğitim Yöntemleri (Metodları)	10
2.3.1. Okulöncesi Eğitimin Tarihi Gelişimi	10
2.3.2. Okulöncesi Eğitim Metodları	12
2.3.2.1. Montessori Eğitiminde Mekân	12
2.3.2.2. Waldorf Eğitiminde Mekân	16
2.3.2.3. Regio Emilia Eğitiminde Mekân	17
2.3.2.4. High Scope Eğitiminde Mekân.....	19
2.4. Ülkemizde Okul Öncesi Eğitimin Tarihi Gelişimi.....	21
3. ÇOCUK DOSTU KAVRAMI	29
3.2. Çocuk Dostu Okul Öncesi Eğitim Yapılarında Aranan Kriterler	37
3.2.1. Dış Mekân	43
3.2.1.1. Otopark ve Servis Yaklaşma Alanları	43
3.2.1.2. Güvenlik	45
3.2.1.3. Oyun ve Faaliyetler İçin Düzenlenmiş Bahçe	45
3.2.2. İç Mekân.....	49
3.2.2.1. Giriş ve Bekleme Salonu	53
3.2.2.2. Vestiyer.....	54
3.2.2.3. İdari Kısımlar	55

3.2.2.4. Oyun Odaları	56
3.2.2.5. Gözlem Odaları.....	57
3.2.2.6. Sınıflar ve Faaliyet Odaları.....	58
3.2.2.7. Doktor Muayene Odası.....	64
3.2.2.8. Lavabo ve Tuvaletler	64
3.2.2.9. Yemek Odası ve Mutfak.....	67
3.2.2.10. Sanat Atölyeleri	68
3.2.2.11. Çok Amaçlı Salonlar.....	69
3.2.2.12. İlgili Köşeleri	70
3.2.2.13. Uyku Odaları	74
4. KONYA ÖRNEKLERİNİN İNCELENMESİ.....	76
4.1. Yaşar Doğu Anaokulu	78
4.1.1. Yaşar Doğu Anaokulu Örneğinin Değerlendirilmesi	84
4.2. Vilayetlere Hizmet Götürme Birliği Anaokulu	86
4.2.1. Vilayetlere Hizmet Götürme Anaokulu Örneğinin Değerlendirilmesi.....	91
4.3. İhsan Doğramacı Uygulama Anaokulu	93
4.3.1. İhsan Doğramacı Uygulama Anaokulu Örneğinin Değerlendirilmesi	99
4.4. Niyaz Usta Anaokulu	100
4.4.1. Niyaz Usta Anaokulu Örneğinin Değerlendirilmesi	106
4.5. Özel Gündoğdu Anaokulu.....	107
4.5.1. Özel Gündoğdu Anaokulu Örneğinin Değerlendirilmesi	114
5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	118
KAYNAKLAR	124
ÖZGEÇMİŞ	133

TABLULAR DİZİNİ

Tablo 1. Yaşar doğu anaokulu genel bilgiler	80
Tablo 2. Yaşar doğu anaokulu iç mekân özellikleri.....	83
Tablo 3. Yaşar doğu anaokulu dış mekân özellikleri.....	84
Tablo 4. Vilayetlere hizmet götürme birliği anaokulu genel bilgiler.....	87
Tablo 5. Vilayetlere hizmet götürme birliği anaokulu iç mekân özellikleri	90
Tablo 6. Vilayetlere hizmet götürme birliği anaokulu dış mekân özellikleri	91
Tablo 7. İhsan doğramacı uygulama anaokulu genel bilgiler	94
Tablo 8. İhsan doğramacı uygulama anaokulu iç mekân özellikleri.....	98
Tablo 9. İhsan doğramacı uygulama anaokulu dış mekân özellikleri.....	99
Tablo 10. Niyaz usta anaokulu genel bilgiler.....	101
Tablo 11. Niyaz usta anaokulu iç mekân özellikleri.....	105
Tablo 12. Yaşar doğu anaokulu dış mekân özellikleri.....	106
Tablo 13. Özel gündeğdu anaokulu genel bilgiler	108
Tablo 14. Özel gündeğdu anaokulu iç mekân özellikleri	113
Tablo 15. Özel gündeğdu anaokulu dış mekân özellikleri.....	114
Tablo 16. Anaokul örneklerinin analizi	115

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1.Pisa araştırmalarının sonuçlarında ülkemizin sıralaması (web1).....	5
Şekil 2.Yıllara göre ülkemizin resmi okul öncesi okul sayıları (web2).....	6
Şekil 3.Yıllara göre ülkemizin özel okul öncesi okul sayıları(web2)	6
Şekil 4.Anaokullarında faaliyet yapan çocuklar(web3)	8
Şekil 5. Çocuk gelişimcilerin hazırladığı afişler(web4).....	9
Şekil 6.Dünyada okul öncesinde en çok tercih eğitim metodu montessori (web5)	11
Şekil 8. Montessori okullarından örnekler,Nevşehir Anaokulu (web8)	15
Şekil 9.Montessori okullarından örnekler, Bilgi Anaokulu, Kocaeli(web9)	15
Şekil 10. Türkiye'deki İlk Waldorf anaokulu ,Ankara (web10)	17
Şekil 11. Regio okullarından örnekler,ABD,(web11).....	19
Şekil 12. High scope okullarından sınıf örneği,(web13).....	20
Şekil 13 . Süleymaniye Sıbyan Mektebi (Balcan,2018).	23
Şekil 14. Sıbyan Mekteplerinin üç boyutlu kütle modelleri(Balcan,2018).....	23
Şekil 15.Anaokulu bünyesinde bulunduran Rauf Orbay ilköğretim okulu,1989,Ankara.	25
Şekil 16.Arjantin ilköğretim okulu ile aynı bahçede bulunan Arjantin Anaokulu,2003, Çukurambar,Ankara.	26
Şekil 17.Diğer okullardan bağımsız Karatay Vilayetlere Hizmet Götürme Anaokulu,2013, Konya.	26
Şekil 18.Müstakil konuttan anaokuluna dönüştürülmüş yapılara örnek(web16).....	28
Şekil 19. Ülkemizde özel anaokullarına bir örnek (web17).....	28
Şekil 21.İstanbul'da milli eğitim bakanlığı için hazırlanmış örnek bir anaokulu taslağı(web18).....	41
Şekil 24.Açık oyun alanında farklı tasarımlar tercih edilmesi çocuklar için okulu daha cazip hale getirir(web21).....	46
Şekil 25.Kadıköy'de Türkiye'nin ilk ekolojik Okulöncesi Eğitim Kurumu, Bahriye Üçok Anaokulu, İstanbul (web22).	46
Şekil 27.Bahçede etkinlik yapan okul öncesi çocukları(web23)	48
Şekil 29. Okyanus Koleji Anaokulu bekleme salonu , Beylikdüzü (web25).....	53
Şekil 30. Anaokullarında vestiyer örneği (web26).	54
Şekil 31.Anaokullarında idare örneği(web26).	55
Şekil 32.Anaokullarında oyun odası örneği, Finlandiya (web27).....	56
Şekil 33. Anaokullarında gözlem odasından izlenen oyun odası örneği, Finlandiya (web27)	57

Şekil 34.Anaokullarında sınıf örneği, Ariete design(web28).....	58
Şekil 35.Anaokullarında sınıf örneği, Ariete design(web28).....	62
Şekil 36. İç mekân düzenlenmesi ve sınıf yerleşimleri ideal bir şekilde tasarlanmış, sınıf ve atölyelerden bahçeye çıkışları doğru çözülmüş anaokulunun zemin kat planı ve görünüşü (Demirkan Türen,2018).....	63
Şekil 37.Anaokullarında doktor odası tefrişleri(web29).....	64
Şekil 38. Okul öncesi kurumlarında öğrencilerin antropolojik ölçülerine göre tasarlanmış, dersliğin hemen giriş kısmında bulunan ideal şekilde çözülmüş wc örneği,(web28)	65
Şekil 39.Anaokullarında tuvalet kapılarına örnek paravanlar,(web30)	66
Şekil 40. Anaokulu yemekhanesi , Japonya , (web31)	67
Şekil 41. Müzik sanat atölyesine bir örnek, Nadide Çocuklar Anaokulu,(web32).....	68
Şekil 42. Resim sanat atölyesine bir örnek(web28).....	68
Şekil 43.Okul öncesi kurumlarında fiziksel aktivitenin yapıldığı çok amaçlı salon örnekleri,(web33)	69
Şekil 44.Karatay’da bir anaokulun ilgi köşeleri.....	70
Şekil 45 .Evcilik köşesi.....	70
Şekil 46.Fen ve doğa köşesi	71
Şekil 47.Kukla köşesi.....	71
Şekil 48.Eğitici oyun köşesi.....	71
Şekil 49.İngilizce köşesi.....	71
Şekil 50.Uzay köşesi	71
Şekil 51.Blok köşesi.....	71
Şekil 52.Sağlık köşesi	72
Şekil 53.Tamir köşesi.....	72
Şekil 54.Kuaför köşesi	72
Şekil 55.Kitap köşesi.....	72
Şekil 56.Müzik köşesi	72
Şekil 57.Finlandiya’da bir anaokulun kütüphane köşesi(web28)	73
Şekil 58.Metrekaresi ve tefrişleri yukarıdaki bilgiler doğrultusunda yapılmış bir uyku odası,(web35)	74
Şekil 59.Esnek kullanımlı olarak tasarlanmış uyku odası (web28)	75
Şekil 60. 2012’de yapılan ortaokul binası ve yan tarafında girişi bulunan eski anaokul binası, 2019,Konya.	78
Şekil 61. 2015’te yapılan ortaokul binasından bağımsız Yaşar Doğu Anaokulu,2019,Konya.	79

Şekil 62. Vilayetlere Hizmet Götürme Birliği Anaokulu,2020,Konya.	86
Şekil 63. İhsan doğramacı uygulamalı anaokulu,2020,Konya.	93
Şekil 64. Niyaz Usta Anaokulu,2019,Konya.	100
Şekil 65. Özel Gündoğdu okulu,2020,Konya.	107

KISALTMALAR DİZİNİ

Kısaltma	Açıklama
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
BA	Betonarme
BM	Birleşmiş Milletler
ÇAS	Çok Amaçlı Salon
ÇDA	Çocuk Dostu Alanlar
KBB	Karatay Büyükşehir Belediyesi
KTO	Konya Ticaret Odası
m ²	Metrekare
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
RG	Resmi Gazete
TOKİ	Toplu Konut İdaresi Başkanlığı
UNICEF	United Nations International Children's Emergency Fund

1. GİRİŞ

Zekâ gelişiminin, çocuklarda %70'lik kısmı 7 yaşına kadar tamamlanmaktadır, öğrenme becerisi de bu yaşta gelişmektedir. Tek başına yetmeyen aile içi desteğin, çocuğu, yaşlılarıyla iç içe olabileceği, zihinsel ve bedensel gelişimlerini sağlam şekilde devam ettirebilecekleri bir koşul olduğu için okul öncesi eğitim zorunludur.

Bu zorunluluğun farkına varan toplumlar geleceklerinin teminatı olan çocuklara ve eğitimlerine ciddi yatırımlar yapmaktadır. Ülkemizde eksiklikleri fark edilen okul öncesi eğitim yapılarına gerekli önem verilerek, milli ve kültürel değerlerine sahip çıkan, araştırmaya ve öğrenmeye meraklı, sonra alacağı eğitimlere karşı istekli bireyler yetiştirmek mümkün olacaktır.

Türkiye'de okul öncesi eğitimi göz önünde bulundurduğumuzda, eğitim düzeyinin az gelişmiş ülkeler seviyesinde olduğunu anlarız (Kaytaç, 2005). Dünyada 3-5 yaş aralığında okul öncesi eğitim alanların oranlarına bakıldığında sonuçlar şu şekilde olmaktadır; Meksika'da %70, Ürdün ülkesinde yüzde %27, Fasta %64, Doğu Avrupa memleketlerinde minimum %50, Avrupa Birliği ülkelerinin hepsinde bu ölçek % 100 oranındadır. Bu sonuçlara baktığımızda ekonomik ve gelişmişlik açıdan fazlaca benzetilmiş olduğumuz ülkelerle, okul öncesi eğitim düzeyimiz paralellik göstermektedir (Kağıtçıbaşı, 2005).

Türkiye'de yüz çocuktan seksen beşi okul öncesi öğrenimi almamaktadır ve bu öğrenimi alan %15'lik kısmıysa eğitim almış kültürlü aile çocuklarından meydana gelmektedir. Anasınıfı dışındaki kurumların büyük şehirlerde olması ve ücretli olması, çocukların erken çocukluk eğitim hakkında faydalanamadığını bariz bir şekilde göstermektedir. Türkiye'deki okul öncesi eğitim kurumlarında , yetersizliğinin yanı sıra eğitim kalitesi sorunu da bulunmaktadır. İncelemeler, var olan kurumların kuruluş amaçlarına göre özelliklerinin değişiklik gösterdiğini ve ülkemizdeki öğrenim hedefli kurum sayılarının, çocuk bakımı hedefli olanlardan daha az olduğunu göstermektedir. (Bekman, 1999).

Ülkemizde ilkokullardaki başarısızlığının sebeplerine bakıldığında(Şemin, 1879), çalışan kadınların ve çocuklarının problemleri incelendiğinde , farklı kültürel ve sosyo-ekonomik şartlar içerisinde yetişmiş olan çocukların okullarına hazırlıklı olma durumlarına yönelik gerçekleştirilen araştırmalarda(Oktay, 1983), Türkiye'de, kaliteli

okul öncesi kurumların sayılarının eksik olduğu ve çabucak arttırılması gerektiğini vurgulayan neticelere ulaşılmıştır.

1.1. Çalışmanın Amacı ve Önemi

‘En önemli mesele eğitim meselesidir. Bir milleti; özgür, şanlı ve yüksek bir cemiyet hâlinde yaşatan ancak eğitimidir. Ya da bir milleti esaret ve sefaletle terk eden de eğitimidir’ (Mustafa Kemal Atatürk). Ulu önderimiz bu sözü ile eğitimin toplumlar için ne kadar önemli olduğunu özetlemiştir. Eğitimin başladığı yer olan okul öncesi de ülkemizde uygulanan politikalar sebebiyle göz ardı edilmiş ve gereken önem verilmemiştir. Çocuk gelişimcilerin de dikkat çektiği okula başlama yaşı ertelenmemeli ve nitelikli okul öncesi eğitim kurumlarının sayısı artırılmalıdır. Bu sayede küçük yaşta, eğitimi seven, merak eden, araştırmacı bireyler yetiştirilerek gelişmiş toplum olma yoluna gidilmelidir.

Yapılan bu çalışmanın hedefi, geleceğimizin teminatı olan çocuklarımız için gün geçtikçe önemi fark edilen çocuk dostu kavramını açıklamak ve bu kavramdan yola çıkarak onlar için en önemli yer olan okul öncesi eğitim kurumlarında olması gereken tasarım ve mekan kriterlerini tanımlamak böylece onların ihtiyaçlarına karşılık veren, eğitim yapıları için bir tasarım rehberi oluşturmaktır. Bu tasarım rehberi ile bir çocuk dostu okul öncesi tasarımının çıkış noktası ne olmalı ,iç ve dış mekanları neler içermeli ,mekanları çocuk dostu kavramıyla nasıl bütünleştirilmeli sorularına cevap vermek amaçlanmıştır.

1.2. Çalışmanın Kapsam ve Yöntemi

Bu çalışmadaki kapsam, ülkemizde okul öncesi bünyesinde eğitim veren yapılar olan;

İlkokula bağımlı açılan uygulama sınıfları,

Kamusal bağımlı olmayan anaokulları,

Ferdî ve işletmelerce açılmış olan hususî anaokulları,

Kız teknik yüksek öğretmen okulları,kız meslek liseleri ve yüksek öğretim kurumlarının çocuk gelişimi ve eğitimi bölümleri kapsamında açılmış olan uygulamaya yönelik anaokulları,

0-6 yaş arasında korunmaya muhtaç çocukların eğitim ve bakılarını üstlenmek amacıyla Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından açılan çocuk bakım yurtları,

Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğünce açılan Çocuk Esirgeme Kurumu ve benzer sosyal yardım kuruluşlarının açmış oldukları gündüzlü ve yatılı yuvalar ve bakımevleri,

Özel ve kamu işyerlerinin kendi bünyesinde çalıştırdıkları personelin çocuklarına bakım amacıyla açılmış yuvalar ve kreşlerdir.

Bu kapsam içerisinde seçilen örnekler ise Konya ilinin merkez ilçelerinde (Meram, Karaty,Selçuklu) bulunan resmi ve özel okullardan beş tanesidir. İncelemesini yaptığımız okulların biri uygulama anaokulu, biri bağımsız devlet anaokulu, biri özel okul bünyesinde anaokul, biri ilkokulla aynı bahçede devlet anaokulu, diğeri ise devlet ilkokulu bünyesinde anaokuludur. Farklı eğitim metodları olan bu okulların ikisi Karatay ilçesinde ,biri Selçuklu ilçesinde, ikisi de Meram ilçesinde bulunmaktadır. Bu anaokullarına gidilerek iç ve dış mekânları fotoğraflanmış, mevcut olanların planları ve yapının önceki halleri çalışmaya eklenmiştir. İncelemeler öncesinde , çocuk dostu kavramı bilimsel kaynaklarla tanımlanmış, bu kavram tanımıyla iç mekan ve dış mekan özellikleri yine kaynaklarla belirlenmiş ve bu kriterlerle okulların mevcut durumları ile ilgili tablolar oluşturulmuş, bu tablolardan da yola çıkarak okul incelemeleri tamamlanmıştır.

2. EĞİTİM VE OKULÖNCESİ EĞİTİMİN ÖNEMİ

2.1. Eğitimin Önemi

Eğitim; kişilerin hayatlarını sürdürebilmeleri ve topluma kazandırılması için edinilen beceri, bilgi ve anlayışların tümüne denir. Kişilerin toplum normlarını, inanışlarını ve yaşamlarını kolay hale getirecek yolların edinilmesinde etkili olan tüm sosyal süreçler eğitim tanımını kapsar . Eğitim, kişiye belli hususlarda bilgi edindirir, değerler aşılır ve inanışlarına tesir eder. Kişilerin her bakımdan hayata bakış açısını belirler. En mühim tanımda eğitim; bireyin mesleğini ve toplumdaki yerini, ailesine takdim edeceği fırsat ve prestiji belirler (Şişman, 2006).

Türkiye’de okul öncesi eğitimi göz önünde bulundurduğumuzda, eğitim düzeyinin az gelişmiş ülkeler seviyesinde olduğunu anlarız (Kaytaz, 2005). Dünyada 3-5 yaş aralığında okul öncesi eğitim alanların oranlarına bakıldığında sonuçlar şu şekilde olmaktadır; Meksika’da %70, Ürdün ülkesinde yüzde %27, Fasta %64, Doğu Avrupa memleketlerinde minimum %50, Avrupa Birliği ülkelerinin hepsinde bu ölçek % 100’e ulaşmaktadır. Bu sonuçlara baktığımızda ,ekonomik ve gelişmişlik açıdan fazlaca benzetilmiş olduğumuz ülkelerle, okul öncesi eğitim düzeyimiz paralellik göstermektedir (Kağıtçıbaşı, 2005).

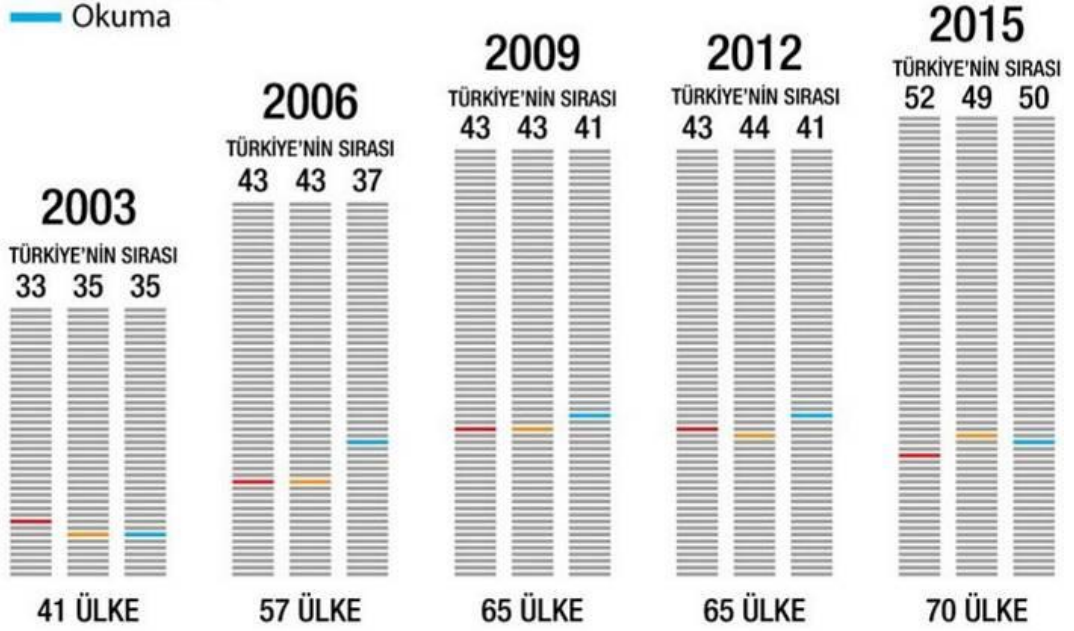
Ülkemizde ilkokullardaki başarısızlığının sebeplerine bakıldığında (Şemin, 1879), çalışan kadınların ve çocuklarının problemleri incelendiğinde , farklı kültürel ve sosyo-ekonomik şartlar içerisinde yetişmiş olan çocukların okullarına hazırlıklı olma durumlarına yönelik gerçekleştirilen (Oktay, 1983) araştırmalarda, Türkiye’de, kaliteli okul öncesi kurumların sayılarının eksik olduğu ve çabucak arttırılması gerektiğini vurgulayan neticelere ulaşılmıştır.

2003-2015 PISA

MATEMATİK, FEN VE OKUMA

ALANLARINDA TÜRKİYE'NİN SIRALAMASI

— Fen
— Matematik
— Okuma

Şekil 1.Pisa araştırmalarının sonuçlarında ülkemizin sıralaması

Kaynak:https://www.sozcu.com.tr/2016/egitim/pisa-2016-sonuclari-ve-turkiyenin-cozemedigi-matematik-1090252/?utm_source=dahafazla_haber&utm_medium=free&utm_campaign=dahafazla_haber

Uluslar arası öğrenci değerlendirme programı olan ve üç yılda bir yapılan PISA , öğrencilerin kazandığı bilgi ve becerileri değerlendiren önemli bir araştırmadır ve amacı ise 15 yaş grubunda olan öğrencilerin eğitim yapılarında bu yaşa kadar öğrendikleri bilgi ve kazandıkları becerileri günlük hayatta kullanma yeteneklerini ölçmektir. Şekil 1 de gördüğümüz grafik ülkemizin bu araştırmadaki üzücü sonuçlarını göstermektedir(web1).

Okul Öncesi Eğitimde Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları (Resmi)

Eğitim Yılı	Okul	Öğrenci	Öğretmen
2011/'12	28.625	1.169.556	55.883
2012/'13	27.197	1.077.933	62.933
2013/'14	26.698	1.059.495	63.327
2014/'15	26.972	1.156.661	68.038
2015/'16	27.793	1.209.661	72.228

Şekil 2.Yıllara göre ülkemizin resmi okul öncesi okul sayıları

Okul Öncesi Eğitimde Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları (Özel)

Eğitim Yılı	Okul	Öğrenci	Öğretmen
2011/'12	2.848	110.652	12.754
2012/'13	3.641	124.724	15.221
2013/'14	3.927	135.905	14.994
2014/'15	4.372	171.648	16.719
2015/'16	4.658	191.670	18.083

Şekil 3.Yıllara göre ülkemizin özel okul öncesi okul sayıları

Kaynak: <https://egitimsen.org.tr/201v5-2016-egitim-ogretim-istatistikleri/>

MEB tarafından açıklanan istatistiklere göre ,ülkemizde okulöncesi resmi kurumların sayısı değişen eğitim sistemleri, eğitim politikaları, okul yaşının sürekli değişmesi gibi nedenlerle azalmıştır .Özel okulların sayısı ise ,ailelerin okul öncesi eğitiminin önemini farkedip bu alana yatırım yapmak istemesi sebebiyle artmıştır (Şekil 2-3)(web2).

2.2. Okul öncesi Eğitimin Önemi

- Çocukta zeka gelişiminin %70'lik kısmı 7 yaşına kadar tamamlanır ve öğrenme becerisi bu yaşta gelişir.
- Çocuğun grup içine katılması, sağlıklı ilişkiler kurması, kültürel değerlerine sahip çıkması, sosyalleşmesi gibi olgular bu yaşta gelişir.
- Bu dönemdeki sapma ve olumsuzluklar çocuğun bütün yaşamını olumsuz yönde etkiler.

- Anlatımını doğru, hatasız yapmayı ve düzgün konuşma özelliğini bu yaşta edinir.
- Objeleri, eşya ve mevcudiyetleri, birtakım başlıca becerileri, edinimleri, pozitiflikleri ve negatiflikleri öğrenmeye başlama yaşı ise 4-6 yaş aralığındadır.
- Farklı kültür koşullarından ve farklı ailelerden gelmiş çocuklar karma bir yetişme ortamına okul öncesi eğitim kurumlarında başlar. Çocuk kendine güven duygusunu bu kurumlarda edinmeye başlar
- İlköğretime geçiş kolaylaşır.
- Sosyal insan olur.
- Özbakım becerileri kazanır.
- Düzenli yaşama alışır.
- Spor alışkanlığı kazanır.
- Kişiliği şekillenir.
- Gelişim süreci yakından takip edilir.
- Zihinsel olarak, nesnelere eşleştirme, sınıflandırma, ölçme, gözlem yapma ve fikirler üretme gibi matematik ve bilim becerilerini kazanır. Anaokuluna başlayan çocukların zeka puanlarında yükselme görülür. Kitapları incelemek, boyama ve çizimler yapmak, arkadaşlarına mektup yazmak gibi faaliyetler de dikkat ve konsantrasyonun artmasına ve erken okuma ve yazma yetilerinin gelişmesine yardımcı olur.
- Aile içi desteğin tek olarak yetmediği, çocuğun, yaşlılarıyla birlikte olabileceği, bedensel ve zihinsel gelişmelerini sağlıklı biçimde sürdürebilecekleri bir ortam olduğu için okul öncesi eğitim zorunludur(Yavuzer ,1997).

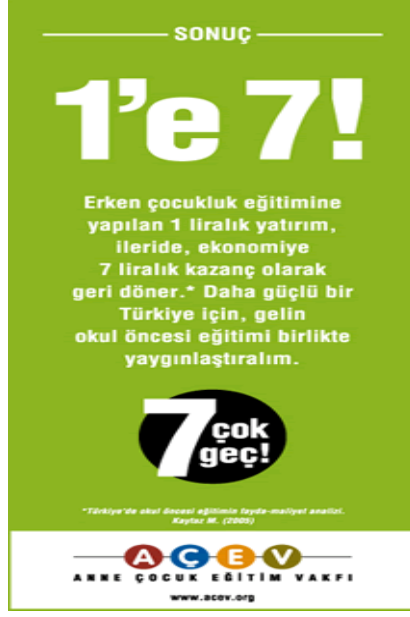

Şekil 4. Anaokullarında faaliyet yapan çocuklar

Kaynak: <https://www.kidsgourmet.com.tr/anaokuluna-baslama-okula-uyum-sureci/>

Öztürk (1995) tarafından yapılan bir araştırmada da; okulöncesi eğitim kurumlarına giden ve gitmeyen ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin alıcı ve ifade edici dil düzeyleri karşılaştırılmıştır. Araştırma sonucunda, okulöncesi eğitim kurumuna giden ve gitmeyen öğrencilerin alıcı ve ifade edici dil düzeyleri arasında okulöncesi eğitim kurumuna giden öğrenciler lehine anlamlı fark bulunmuştur. Okulöncesi eğitim kurumuna giden öğrencilerin sözcük dağarcıkları ve dili anlama ve kullanma düzeylerinin okulöncesi eğitim kurumlarına gitmeyen öğrencilerden daha yüksek olduğu ve ilköğretime başlamak için daha hazır oldukları bulunmuştur. Alt sosyoekonomik düzeyden gelen ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin sözcük dağarcıkları ve dil düzeylerinin düşük olduğu ve ilköğretime yetersiz dil düzeyi ile başladıkları belirtilmiştir.

7Yaş çocukların okullarına başlamış olduğu yaştır. Bununla birlikte o yaşa kadarki çocukların bedensel, zihinsel ve dil gelişimleri önemli oranda tamamlanmaktadır. Bundan dolayı çocukların desteklenmeleri amacıyla okula başlamasını beklemek çok geç olacaktır. Okul öncesi dönemi çocuğu, annenin çalışıp çalışmadığına bakılmaksızın anaokuluna başlatılmalıdır(web4).

Şekil 5. Çocuk gelişimcilerin hazırladığı afişler

Kaynak: <https://www.onceokuloncesi.com/imagehosting/1194a3ccb767e6cd.gif>

2.3. Okulöncesi Eğitimin Tarihi Gelişimi Ve Eğitim Yöntemleri

2.3.1. Okulöncesi Eğitimin Tarihi Gelişimi

Okul öncesi eğitim uygulamaları ilkçağlara kadar uzanmaktadır. İlkçağ düşünürleri Platon ve Aristo bu konuda fikir yürüten başlıca şahsiyetlerdi(Aytaç, 1998). Ortaçağda ise eğitim gerek doğuda gerekse batıda dinin gölgesindeydi.15- 16. yüzyıl Avrupasında Rönesans ve Reform hareketleri sonucunda kilisenin gücü azalmış, Hümanizma ile insanın değer kazanmasıyla çocuk- aile kavramları önem kazanmaya başlamıştı. Comensky (1592-1670), Fenelon (1651-1715), Rousseau (1712-1778) okul öncesi dönem eğitimiyle ilgili düşünceler geliştirdiler Rousseau etkisindeki Pestalozzi'nin (1746-1827) düşünceleri ise 19. yüzyılın ilk yarısına damgasını vurdu. (Aytaç, 1998).

19. yüzyılın ilk 50-60 yılı boyunca temel eğitim bunun düşünceleri üzerine kuruldu. Yaşamının ilk kısmını fakirlere hizmet vermeye çalışarak geçiren Pestalozzi yaşamının sonraki kısmında ise çocuğun doğal gelişimine dayanan bir öğretim yöntemi ve teorisi geliştirmişti. Pestalozzi ilkelerine bağlı Froebel (1782-1852) 3-6 yaş çocukları için 1816 yılında "Kinder Garten" (Çocuk Bahçesi) adını verdiği ilk anaokulunu açmıştır. Froebel, gelişimin bir süreç olduğunu ve bütün gelişim kademelerinin sıhhatli olmasının önceki kademenin durumuna bağlı olduğunu söyler. Bireysel farklılıklara inanır ve çocuk eğitiminde oyunun en önemli eğitim vasıtası olduğunu söyler. Çocuklara yaş gruplarına göre farklı materyaller vermek ve eğitimde müzikten yararlanmak ta Froebel'in temel görüşlerindedir (Türk,2011).

Okul öncesi eğitime olan katkıları günümüze ışık tutan bir diğer eğitimci de Maria Montessori (1870-1952) idi. Doktor Maria Montessori, İtalya'da 1907 yılında ilk çocuk evini açmıştır. Montessori, çocukları eğitim adına sıkı disiplin kuralları içine hapsetmek yerine, çocukların kendi kararlarına önem verip, neyi ne zaman yapacakları hususunda onlara fırsat tanımayı ve kendi kararlarına bırakmayı savunmuştur.

Zihnen geri kalmış çocukların eğitimiyle ilgili çalışmalarda bulunan Montessori, elde ettiği sonuçların normal çocukların gelişimine de katkıda bulunacağını ileri sürdü..“Montessori Yöntemi” olarak bilinen eğitim anlayışı: Çocuğun tanınması, duyuların eğitilmesi, deneyimde tekrarı, disipline yönelten özgürlük ortamı, ilgi çekici ve mutlu bir olay olarak sunulan çalışma, eğitime toplumsal bir olay olarak yaklaşım gibi ilkeleri kapsamaktaydı . Okul öncesi eğitimde gerçekleşen tüm bu gelişmelere karşın politik nedenlerle de anaokullarının 19.yüzyıl ilk yarısında yayılma alanı bulamadığı hatta yasaklandığı görülmektedir (Aytaç, 1998 ; Cubberley ,2004). Yayılma ve genişleme 19.yüzyıl ikinci yarısı ve 20.yüzyıl başlarında olacaktır.

Şekil 6.Dünyada okul öncesinde en çok tercih eğitim metodu montessori

Kaynak: <https://3makademi.com/montessori-egitimi-nedir/>

2.3.2. Okulöncesi Eğitim Metodları

Dünya genelinde, okul öncesi eğitimi çerçevesinde uygulana gelen, çocuğu esas alan çokça yaklaşım ve modeli görmek mümkündür. Yapılan incelemeye temel oluşturmuş en önemli ve yaygın başlıca yaklaşımlarsa;

- Montessori
- Regio Emilia
- Waldorf
- High Scope yaklaşımlarıdır.

Bu yaklaşımların çoğu, kurgusal baz , eğitimin yapıldığı ortam, eğitiminin rolü, velinin katılımı gibi farklılıklar göstermektedir.

Bir eylem gerçekleştirilirken eylemin yapıldığı mekân, mekânın kullanıcı ile ilişkisi ve kullanıcıya verdiği destek ve sağladığı konfor koşulları eylemin kalitesini ve dolayısıyla da kullanıcı memnuniyetini doğrudan etkilemektedir. Bu doğrultuda adı geçen eğitim sistemlerinin benimsedikleri kurgular ve bu kurgulara göre ihtiyaç duyulan mekânlara yönelik tanım ve söylemlerin mimarlık disiplinince ele alınması ve tasarlanması, eğitim sisteminin hedeflerine ulaşmasına katkıda bulunacaktır(Erten Bilgiç,2016).

2.3.2.1. Montessori Eğitiminde Mekân

Dünya üzerindeki yaygınlığı ve etkinliği tüm eğitim bilimcileri tarafından tartışmasız kabul edilen Montessori yöntemi, Maria Montessori (1870- 1952) adında tıp doktoru kökenli İtalyan asıllı bir bilim insanına aittir. Montessori'ye göre çocuğun eğitiminde hareket kadar duyuların eğitimi de önemli olduğundan yöntemin özünde duyuşal çalışmalar önemli bir yer tutmaktadır. Eğitim gereçleri çocuğun biçim, büyüklük, renk, doku, tat gibi kavramları ve bunlar arasındaki ilişkileri anlamasını sağlayacak şekilde düzenlenmiştir(Aydın, 2006).

Montessori eğitiminde önemli olan temel noktalar vardır ve bu temel noktalar eğitimin kökenini oluşturmaktadır. Montessori çocuklara farklı bir anlayışla yaklaşmakta; çocuklara uzman Montessori öğretmenlerinin ve özel olarak geliştirilmiş Montessori

araç – gereçlerinin yardımı ile kendi yeteneklerini kullanabilmeleri ve kendi adımlarıyla gelişebilmeleri için sağduyulu ve sağlıklı bir sistem sunmaktadır. Öğretme sistemi, çocuğun öğrenme isteği üzerine kurulmuştur. Sistem, çocuğun doğal büyümesine ve gelişmesine uygun, ancak henüz yapmaya hazır olmadığı şeyleri yapmasına izin vermeyen ve zorlamayan bir sistemdir. Bu sistem, küçük çocuklar için geliştirilmiş düzen ve özgürlük arasındaki mantıklı bir denge üzerine kurulmuştur. Tam anlamıyla eğitilmiş bir öğretmenin tam bir rehberliği söz konusudur. Bu rehberlik sırasında Montessori'nin bizzat kendisinin tasarladığı motor ve bilişsel gelişimi destekleyici gereçler diğer eğitim sistemlerinden farklı bir yaklaşım ile sınıfın önemli elemanları olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu materyallerin sınıftaki konumları, mekânda kullanım biçimleri eğitim sisteminin kuralları ile şekillendirilmişlerdir. Montessori eğitiminde yapı ve düzen çok önemlidir. Eğitim sisteminin bu kural ve kurguları, mekân tasarımını doğrudan etkileyen unsurlar olarak ön plana çıkmakta; etkin bir mimari tasarımın eğitim niteliği ile yakından ilişkili olduğunu açıkça ortaya koymaktadır (Mallory, 1989; Montessori, 1982).

Şekil 7. Montessori sınıf konsepti

Kaynak: <https://anaokulufabrikasi.com/tr/urun/montessori-sinif-konsepti/>

Planlama, Montessori sınıflarında, çocuğun kendini geliştirme alanları yönünde kişisel olarak yapılmaktadır. Sınıf ortamına çocuğun rahatça ulaşabileceği düzenekler ve materyaller kurulmuştur. Maria Montessori buna hazırlayan çevre demiştir. Bahsedilen materyallerin her birinden bir tane vardır ve çocuklara bir düzen içerisinde teklif edilerek sunulmaktadır. Materyaller bir çalışma aracıdır, oyuncak değildir ve hepsinin bir hedefi bulunmaktadır. Çocuğa bu materyallerle nasıl çalışacağı konusunda öğretmeninden yardım alır ve öğretmeniyle birebir çalışmasının ardından öğrenmiş olur. Bu eğitim anlayışında yapılandırılmış oyunların yerini ise uğraşı , oyuncakların yerlerini materyal alır. Gerçekleştirilen çalışmalar 5 esasta değerlendirilebilir.

Bunlar;

1. Gündelik yaşam uygulamaları
2. Duyu materyalleriyle çalışmak
3. Matematik materyalleriyle çalışmak
4. Dil Materyalleriyle çalışmak
5. Kozmik eğitim materyalleriyle çalışmak .

Bu tür eğitim yaklaşımı çerçevesinde zamanı dilimlere bölmeye gidilmemiştir. Sabahları özellikle kesintisiz bir şekilde çalışma eğitimleri gerçekleştirilmektedir. Karma yaş grupları oluşturulmuştur. Bundan dolayı, her yaş grubundan (3–6 yaş) bir sınıfta öğrenciler yer almaktadır. Bir öğrenciyle bir öğretmen çalışma yürütürken diğer öğretmenler ve yardımcıları ise, diğer çocuklar ile ilgilenmektedirler. Sınıf ortamına çocukların uyum süreçleri tamamlanmasıyla birlikte kendilerini çalışmaya vermiş olan çocukların oluşturmuş olduğu sessiz ve sakin bir sınıf ortamı oluşur. Uyku zorunluluğu bulunmamaktadır. Dinlenme odasında ya da sınıfta dinlenmek isteyen öğrenciler dinlenebilmektedir. Çocukların talep etmesi durumunda öğleden sonra çalışmalarını sürdürebilirler, istemedikleri takdirde sanat faaliyetlerine, hikâye, müzik, oyun, dinleme

etkinliklerine iştirak edebilirler ya da belgesel izleyebilirler(web7).

şekil 8. Montessori okullarından örnekler,Nevşehir Anaokulu

Kaynak: <https://montessori.kapadokya.edu.tr/nevsehir-anaokulu/>

Sınıf ortamında çocuğun hareketine izin verecek büyüklükte boylarına uygun mobilyalar, masalar, yere serilmiş ve iş bittiğinde çocuk tarafından kaldırılabilen halılar, günlük hayata ilişkin nesnelere vardır ve çocuk bunlarla pratik hayata ilişkin işleri yaparak öğrenir. Ortamda en önemli unsur, materyallerdir. Materyaller, ruhun olgunlaşmasını sağlar. Aynı zamanda, sade, dikkat çeken, değiştirilebilir özellikte olan materyallere, belli bir rakamla sınırlandırma getirilmiştir(Mallory, 1989; Montessori, 1982).

şekil 9.Montessori okullarından örnekler, Bilgi Anaokulu, Kocaeli

Kaynak: <http://kocaelilife.com/kocaeli-de-montessori-egitiminin-oucusu-ozel-bilgi-koprusu-montessori-anaokulu-h4052.htm>

2.3.2.2. Waldorf Eğitiminde Mekân

Dünya çapında ses getiren ve uygulamalarına günümüzde devam eden diğer bir eğitim sistemi ise Waldorf eğitimidir. Avusturyalı bilim adamı düşünür Rudolf Steiner tarafından (1861-1925) Almanya Stuttgart (1919)'da temelleri atılan bu eğitim sisteminde amaç yönelimi; düşünme, hissetme ve istemeye yöneliktir. Yaklaşım kapsamında çocukların ihtiyaçlarını anlamanın, bu farklı üç alanı bir bütün olarak görmekten geçtiği vurgulanmıştır. Bu üçlü amaç yöneliminin okul öncesi eğitimden yükseköğrenime kadar tüm kademelerin eğitim yaklaşımlarının temellerini oluşturduğu çok yönlü ve çoklu-duyusal öğrenme deneyimlerinde zekânın çeşitli yönlerinin geliştirilmesinin, bu üç kapasitenin geliştirilmesine odaklandığı; bu durumda eğitimin, düşünmede, hissetmede ve kasıtlı/amaçlı hedefe yönelik aktivitelerde gerçekleştiği vurgulanmaktadır(Dündar, 2007).

Waldorf okullarında doğal yaşamla bütünleşmiş eğitim, antroposofi felsefesine dayalı olarak ruhun doğayla evren arasındaki bağlarını anlaması hedefi ve bu hedef doğrultusunda oluşturulan öğrenim içerikleri, öğrenme süreçlerinde karşılıklı etkileşim, ilişkilerde yatay model, öğrenme sürecinde “öz” anlamı ve “ hayatı aramak” söz konusudur. Bu çalışmalar, öğrencinin duyuşal, psikolojik, sosyal ve motor gelişimlerini destekler niteliktedir (Erten Bilgiç,2016).

Şekil 10. Türkiye’deki İlk Waldorf anaokulu ,Ankara

Kaynak: <https://ozelanaokulu.net/>

Bu eğitim modelinde çocuk, tabiattan bir parça gibi görülür ve çocuğun gelişimi yalnızca tabiatla bütünleşmesiyle olacağından sınıf ortamında natürelilik asıldır. Buna göre sınıf ortamı natürel varlıklar barındırır. Plastik malzeme ve elektronik araçlar kullanılması mümkün değildir. Çocuğun tabiatın güzelliğinden ve ritminden haberinin olmasını sağlama amacıyla her sınıfta ‘tabiat masası’ bulunmaktadır ve üzerine mevsimsel nesnelere konmaktadır (Ekici, 2015).

2.3.2.3. Regio Emilia Eğitiminde Mekân

Dünya çapında erken çocukluk eğitimcileri tarafından ilgi odağı olan bir diğer eğitim sistemi Reggio Emilia yaklaşımıdır. Reggio Emilia eğitim yaklaşımının kurucusu Loris Malaguzzi'nin (1920-1994) eğitim felsefesi doğumdan itibaren sosyal, zekâ dolu ve meraklı çocuk imgesi, onun ilişki temelli eğitim fikri, her bir çocuğun diğer çocuklarla ilişkide olması, çocukların aile, öğretmen, toplum, çevre ile karşılıklı ilişkilerini harekete geçirmesi ve desteklemesi üzerine odaklanmaktadır. Yaklaşımının bir diğer temel özelliği ise, çocuklara somut yaşantılar sunularak yeni keşifler yapmalarına fırsat tanınmasıdır. Çocukların öğrenme sürecinde özgür olmaları, araştırma, deneme, hata yapma, hatalarını kendi kendilerine düzeltmeleri için onlara fırsatlar tanınmalı görüşünde olan bu yaklaşım, çocukların doğal merak ve yaratıcılığını

geliştirmek, eğitimsel yaşantılar yoluyla bilgi oluşturmalarını sağlamak için evre ile aktif etkileşimi desteklemektedir. Bu nedenle ortam çok büyük önem taşımakta hatta fiziksel ve sosyal çevrenin öğretmenin kendisi şeklinde tanımlandığı da görülmektedir. Bu yaklaşımda da çevrenin, dolayısıyla bu çevreyi yaratan mekân ve donatılarının bir eğitim aracı olarak değerlendirilmesi söz konusudur. (Dündar, 2007, s.129)

Eğitim sistemlerini Reggio Emilia yaklaşımı ile oluşturan okullarda, özellikle aile katılımının etkisi çok büyüktür nk okullardaki deneyimlerin çok özel ve kaliteli olması ve bu tutumun ailelerin katılımını teşvik etmesi gösterilmektedir. Bu okullarda yapılan aktiviteler ve proje çalışmalarında aileler müthiş bir heyecan ve istek içinde, sadece kendi çocuklarının gelişimi için değil, tüm okulun gelişimi için destekleyici ve sürekli bir katılım içinde olmaktadır. Ailelerin bu sadık ve yüksek katılımı, öğretmenlerin de kendilerini geliştirmesi ve öğrenme süreçlerini hızlandırması için etkileyici bir faktör oluşturmaktadır. Böylelikle Reggio Emilia okullarında olumlu ve hızlı bir öğrenme döngüsü ortaya çıkmakta ve bu döngü mekan tasarımlarında temel yönlendirici olarak belirginlik kazanmaktadır(Erten Bilgiç,2016).

Ayrıca bu eğitim metodunda ortam ‘ğrenmenin kendisi’ ve ‘ikinci ğretmen’ olarak adlandırılmıştır ve öğrenim alanının natürel bir ev alanı gibi olmasının zorunlu olduğu belirtilmektedir.

Regio yaklaşımında okullar ‘şehir’lere benzetilmektedir ve okulda, şehir meydanları gibi ‘piazza’ denilen platformlar vardı. Okullarda ‘atelier’ denilen, içerisinde doğal malzeme ve sanat malzemeleri bulunan stüdyo ve laboratuvar karışımı bir çeşit atölye bulunmaktadır.

Şekil 11. Regio okullarından örnekler,ABD

Kaynak:<https://www.egitimpedia.com/ogrenme-yolculugu-1-silikon-vadisi-yoneticilerinin-cocuklarinin-gittigi-waldorf-okulundayiz>

2.3.2.4. High Scope Eğitiminde Mekân

Bu yaklaşım, amaçları açısından Montessori öğretim modeliyle aynı olmakla birlikte, eğitim materyalleri ve uygulamalar bakımından değişiklik teşkil eder. Bu öğretim şeklinin hedefi, sosyal, psikolojik, maddesel ve dil alanlarında kendine yetebilen çocuklar yetiştirmektir. Uygulamalarında öğrencinin her açıdan gelişmesini destekleyen hedefler ve kazanımlar bulunmaktadır. Öğretmen, çocuğun eğilimleri ve ihtiyaçları doğrultusunda, fertsel farklılıklarını göz önünde bulundurarak öğretim faaliyetleri planlamaktadır. Faaliyetler; Serbest etkinlik, Matematik ve Fen Bilgisi, Türkçe, Hareket ve oyun, Müzik, Sanat, Dinlenme, Okuma-Yazma faaliyetlerine hazırlık yapmak gibi zamanlara ayrılmaktadır. Sınıflar ilgi köşeleriyle doldurulmuştur. Bu ilgi köşeleri; evcilik alanı, blok alanı, kukla alanı, kitap alanı, müzik alanı, fen-doğa alanı, Atatürk alanı gibi alanlardır. Öğrenciler, serbest faaliyet kısmında bu alanlarda zaman harcamaktadır. Oyun, müzik ve Türkçe faaliyetleri kitleler halinde uygulanmaktadır.

Ancak katılmayan öğrencilerin zorlanması söz konusu değildir. Sanat faaliyetleri spektrumlarına sahip olduğundan (boyama,kolaj, tuz seramiği, kağıt katlama, vs.) çocuklar kendi tercihleri doğrultusunda çalışır. Ailelerin katılmaları bu yaklaşımda da fazlaca önemlidir. Çocukların yaptığı faaliyetler ailelerle paylaşılır(web12).

Şekil 12. High scope okullarından sınıf örneği

Kaynak:<https://www.okuloncesi.info/2017/09/21/cocuk-merkezli-okul-oncesi-yaklasimlari/>

High scope eğitim metodunda ‘Merak köşeleri’ (matematik köşesi, oyun köşesi, kitap köşesi vb.) yani ilgi köşeleri çok önemlidir. İlgi Köşeleri iyi bir şekilde tanıtılmıştır ve kapsamı güzelce belirtilmiştir. İlgi köşelerindeki materyaller ise çocukların boylarına göre alçak raflardaki şeffaf kutularda saklanır. Bu sayede çocuklar istedikleri materyalleri kendileri alıp, kullanıp, geri koyabilmektedirler. Materyaller çocukların ilgileri ve ihtiyaçları arttıkça aşamalı olarak zenginleştirilir(Ekici, 2015).

2.4. Ülkemizde Okul Öncesi Eğitimin Tarihi Gelişimi

Osmanlı döneminde bugünün anlamında, okul öncesi eğitim kurumları açılmadan önce , birçok kurum erken çocukluk eğitimi veriyordu. Ufak yaşa sahip çocukların öğrenimiyle alakalı faaliyetler 15. yüzyılda, Fatih Sultan Mehmet dönemine dek uzanmaktadır. Bunlara örnek olarak; sıbyan mektepleri (mahalle mektepleri) 5-6 yaşındaki çocukları alarak , 3-4 sene boyunca din eğitimi veriyordu. Bazı ebeveynler o yaşlardan küçük olan çocuklarını da gönderiyorlardı amaçları ise öğrencinin bir şeyler öğrenmesinden ziyade, annenin daha rahat etmesiydi. Bu açıdan sıbyan mektepleri, anaokulu ya da çocuk yuvası ve kreşe benzetilebilir. Diğer taraftan bazı azınlıkların bulunduğu büyük yerleşkelerde bu azınlıkların kendi yaşam biçimine ek olarak, dini eğitimin verilebildiği anaokullarının bulunduğu belirtilmektedir (Akyüz, 1996).

Sıbyan mektebi çoğunlukla, mahallede bulunan camilerin hemen yanında bulunur ve birçok yerde, yardımsever kişiler yaptırırdı. Öğretmenler, medrese eğitimi almış kişilerden oluşmakta idi. 4-5 yaşlarındaki çocuklar “amin alayı” denilen tören ile Sıbyan Mektebine alınır ve eğitimlerine başlanırdı. Bu mekteplerin amacı çocuğa, Kuran okumayı, yazı yazmayı, dört işlemin kurallarını öğretmek ve aynı zamanda dinî sorumlulukların gerektirdiği basit bilgileri vermektir. Mektebe başlamış olan çocuk adına uygulanan ve “Amin Alayı” denen törende, ziyafet şölenleri verilmekte ve öğretmene hediyeler, mektepteki çocuklara ise simitler, şekerlemeler, şerbetler, lokumlar verilmekteydi. Mektebe başlayan çocuk, adeta sünnet çocuğu gibi süslenir, yeni elbiseler giydirilir ve altınlar, mücevherler takılır, sırmalı cüz ve alfâbe kılıfı boynuna asılırdı. Mektebin çocukları, mektebe yeni başlayacak çocuğun evine gelirler, ilâhilerle, âminlerle çocuğu akrabalarının da katılım sağladığı bir merasimle alırlar ve mektebe götürürlerdi. Bunun amacı çocuğun eğitim hayatına başlangıcını güzel bir şekilde kutlayarak eğitim hayatına teşvik etmektir (web14).

Genellikle tek bir dershaneden oluşan kâgir yapılar olan sıbyan mektepleri, çeşme ve tuvalet gibi ihtiyaçların karşılandığı küçük bahçelere sahiptir. Kapalı dershaneler kare veya dikdörtgen planlı, duvarlarında nişlerin ve iyi bir aydınlatma için çok sayıda pencerenin bulunduğu mekânlardır. Sıbyan mektebi dershanelerinin medrese dershanelerinden en önemli farkı kışın çocukların ısınması için ocakların var olmasıdır.

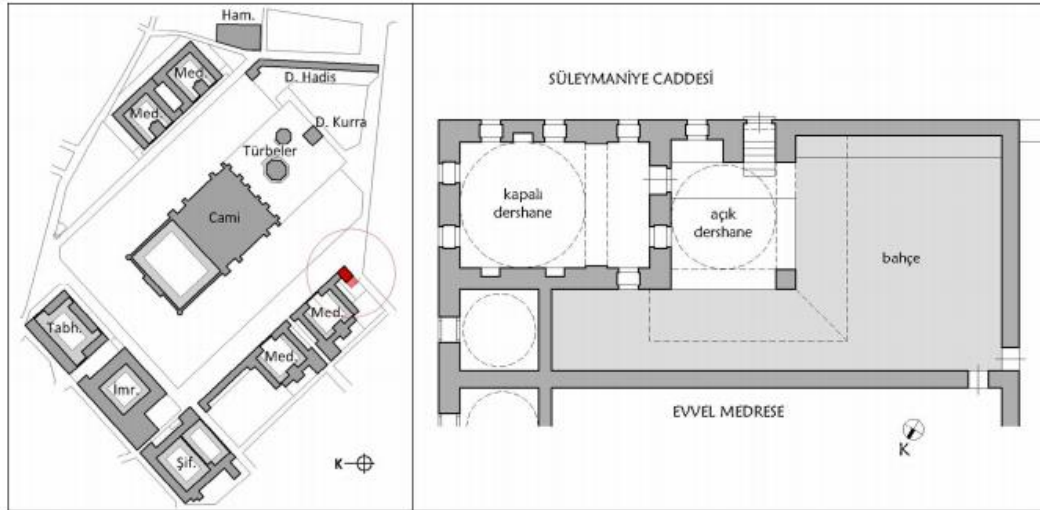
Bazı sıbyan mekteplerinde, dershanenin yanında eyvan biçiminde üstü kapalı, yarı açık bir mekân bulunmaktadır. Bu yarı açık mekânlar yazın dersane ve teneffüs alanları olarak kullanılmışlardır (Ahunbay , 2004).

Sıbyan mektepleri buldukları yere göre ikiye ayrılmaktadır bunlar;

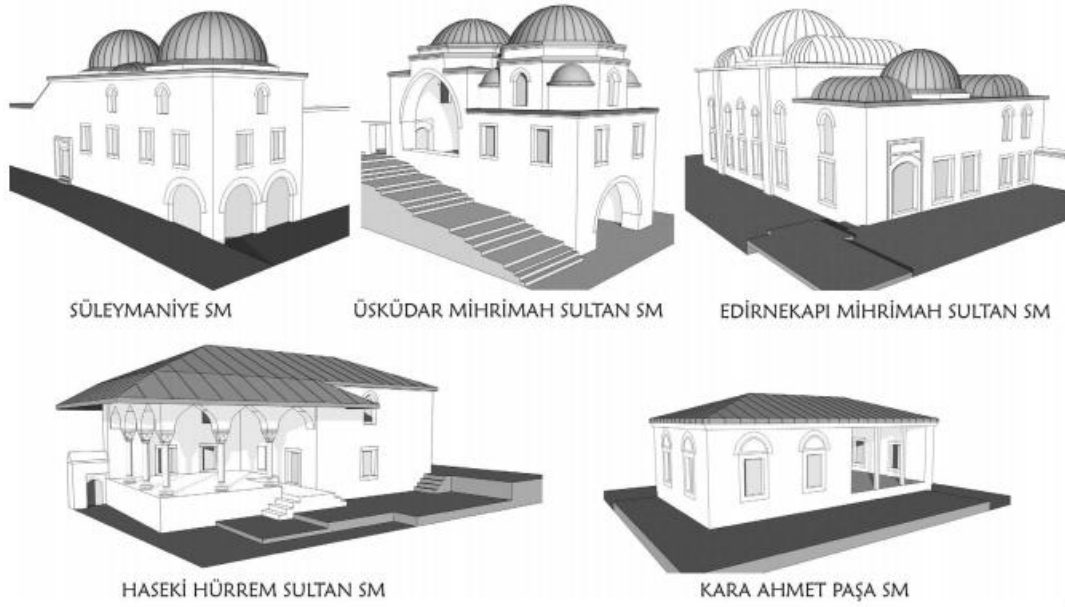
- 1. Külliye içinde olan Sıbyan Mektepleri,
- 2. Mahalledeki tekli yapılar.

Mahalle içinde tek başlarına yer alan sıbyan mektepleri iki sokağın kesiştiği köşe başlarına inşa edilmişlerdir. Bunun nedeni; sıbyan mekteplerinin çocuklar için kolay ulaşılabilir olması ve kâgir yapılar olan sıbyan mekteplerinin ahşap konutlardan oluşan mahallelerde yangın için ayırıcı görev görmesidir .Külliye içerisindeki sıbyan mektepleri ise genellikle külliye yapılarından ayrı bir yerde, külliye avlusunun uzak bir köşesinde girişin hemen yanında inşa edilmişlerdir. Bunun nedeni kolay ulaşılabilir olması ve çocukların seslerinden külliye diğer yapılarının etkilenmemesinin sağlanması olmalıdır(Aksoy, 1967; Örs ,1985).

Sınıflar çoğunlukla kare şeklindedir. Kare şekli Osmanlı mimarisinin temel motifidir. Çocukların mektebe kolayca gidebilmesi ve gelebilmesi için çoğu mahallede bir adet olduğu için, “Mahalle Mektebi” denirdi. Sıbyan Mekteplerinin çoğu taş binâlardan oluşur ve bu yüzden “Taş Mektep” diye de adlandırılmıştır (İnci, 2007). Sıbyan Mektepleri mutlaka câmi etrafında ya da câminin içindedir. Sebebi de; çocukların mânevî ortam içerisinde dîn eğitimi almaları aynı zamanda da uygulamalı bir şekilde öğrenmeleri idi. Medreseden mezun olan hocalar, özellikle mektebin hemen yanındaki ya da yakınındaki câminin imamı ya da müezzini olmakta idiler. Ancak çocuk sayısı çoksa, öğretmenin yetiştirdiği öğrencilerinden, kendisine kalfa olarak seçtikleri de ders okuturdu.

Şekil 13 . Süleymaniye Sıbyan Mektebi (Balcan,2018).

Şekil 14. Sıbyan Mekteplerinin üç boyutlu kütle modelleri(Balcan,2018).

Kaynak: Balcan, C. (2018), Mimar Sinan'ın İstanbul Külliyyelerinde Yer Alan Sıbyan Mektepleri ve Koruma Sorunları, Yüksek Lisans Tezi, MSGSÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Okul öncesi eğitim; Osmanlı İmparatorluğu zamanında, Sıbyan Mektebi'yle başlamıştır ve 1913-1917 senelerinde anaokullarının açılmasıyla birlikte süregelmiştir. Cumhuriyet zamanındaysa okul öncesi eğitim yerine ilköğretime yoğunluk verilmesiyle yerel yönetimlerin sorumluluğuna bırakılmıştır.1923- 1924 yılları arasında okul öncesi eğitimde okul sayısı 80 iken 2004- 2005 öğretim yılında bu sayı 16.016'ya yükselmiştir (Akyüz,1996).

1913 yılında anaokullarının ülkenin tamamına yayılması Emrullah Efendi'nin nazırlığı döneminde yayınlanan“Tedrisat-ı İptidaiye Kanunu Muvakkati” (Geçici İlköğretim Kanunu) ile emredilmiştir. Bu kanun ile Sıbyan Sınıfları ile Ana Mekteplerinin ilköğretime bağlı bir şekilde yürütüleceği ifade edilmiştir. Bu kanun ertesinde resmi kurumlar 1913-1917 yılları arasında açılmaya başlanarak Çocuk Esirgeme Kurumu (Himaye-i Eftal Cemiyeti) 1917 yılında kurulmuştur (Akyüz, 2004).

Ülkenin içinde bulunduğu şartlar göz önüne alındığında bu dönemde anaokulundan öte, ilköğretim safhasına eğitim hayatında büyük önem verilmiştir. Bu çerçevede Ankara'da 1927-1928 eğitim döneminde öğrenim süresi iki sene olan Ana Öğretmen Okulu faaliyete geçmiştir. Ancak 1925 ve 1930 senelerinde yayınlanmış olan kararlar çerçevesinde anaokulları için ayrılmış olan bütçe ilkokullara aktarılmıştır ve Ana Öğretmen Okulu da önceden faaliyete geçmiş olan anaokulu ile beraber kapatılma durumunda kalmıştır. Önemli bir eğitim kuruluşu olarak anaokullarının yerine bu süreçte, yalnızca çalıştıkları için ya da çocukları ile ilgilenecek herhangi bir kimsesi bulunmayan kadınların 3 ila 7 yaşları arasında bulunan çocuklarını bakımını sağlamak ve oyalamak maksadıyla kreşler ve çocuk yuvalarının faaliyet göstermesine izin verilmiştir (Oğuzkan ve Oral, 2003).

Şekil 15. Anaokulu bünyesinde bulunduran Rauf Orbay ilköğretim okulu, 1989, Ankara.

1952 Anaokulu Programında bir günlük etkinlik programı belirlenmiştir ve bu program içerisinde yapılabilecek etkinliklerden söz edilmiştir. 1989 yılında yürürlüğe giren Okul Öncesi Eğitim Programında ise 4-5 yaşında olan çocuklar için kazanmaları gereken eğitim amaçları, beden ve hareket gelişimi, sosyal ve duygusal gelişim, zihin gelişimi ve dil gelişimi şeklinde dört sınıfa bölünmüştür. Bu amaçların kazanılmasına yönelik olarak da yaş guruplarına göre üniteler belirlenmiş ve 19 ünitenin de amaçları, davranışlar ve konu başlıkları ile verilmiştir (Oktay, 2004). Bu programlar kapsamında anaokulları ilkokul binaları içerisinde tasarlanmıştır.

1989, 1994, 2002 ve son olarak da 2006 yıllarında Okul Öncesi Eğitim Programında değişiklikler saptanmıştır (web15). Bu değişiklikler kapsamında anaokulları ilkokulları binasından ayrılarak aynı bahçe içerisinde okul öncesi eğitimi kurumları yapılmaya başlanmıştır.

Şekil 16.Arjantin ilköğretim okulu ile aynı bahçede bulunan Arjantin Anaokulu,2003, Çukurambar,Ankara.

Anasınıfının 2012-2013 Eğitim Öğretim Yılı'nda zorunlu eğitim kapsamına girmesiyle ilkokullardan tamamen ayrı anaokulları yapılmaya başlanmıştır(Şekil 17).

Şekil 17.Diğer okullardan bağımsız Karatay Vilayetlere Hizmet Götürme Anaokulu,2013, Konya.

Günümüzde farklı programların uygulandığı okul öncesi eğitim veren resmi ve özel kurumlar, üniversiteler, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları bulunmaktadır.

Bu kurumların başlıcaları şunlardır;

- İlkokula bağımlı açılmış olan hazırlık sınıfları,
- Resmi bağımlı olmayan anaokulları,
- Özel kişiler ya da kuruluşlarca açılmış olan anaokulları,
- Kız meslek liseleri; kız teknik yüksek öğretmen okulları ve üniversitelerin çocuk gelişimi ve öğrenimi bölümlerine bağlı açılmış uygulama anaokulları,
- Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca açılmış olan ve 0-6 yaşları arasında korunmaya ihtiyacı olan çocukların bakımını ve öğrenimini üstlenmiş olan çocuk bakım yurtları,
- Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü ve Çocuk Esirgeme Kurumu vb. sosyal yardım derneklerinin açtığı yatılı ve gündüz bakımevi ve yuvalar ile
- Kamu ve özel işyerlerinin kendi personelinin çocukları için açmış olduğu kreş ve yuvalardır.

Dünyada farklı ülkelerde gündüz bakım evi, kreş ve anaokulu şeklinde işletilen okul öncesi öğrenim kurumlarında çocukların yaşları ülkelerin temel eğitimine başlama yaşlarına göre farklılıklar barındırmaktadır. Türkiye’de XIV. Milli Eğitim Şurası’nda okul öncesi eğitim yaşı 0-72 ay grubundaki çocuklar olarak belirlenirken, 2012 yılında uygulamaya konulan düzenleme ile okul öncesi eğitim dönemi 66 ay olarak belirlenmiştir.

Ülkemizde özel okul öncesi öğrenim yapılarıyla alakalı yapılmış olan türlü incelemelerde bu eğitim yapılarının çoğunluğunun bu hedefle tasarlanmamış olmasını, tek ya da iki katlı konutların kreşe veya anaokuluna dönüştürülmesini göstermektedir. Kreş veya anaokulu olarak tasarlanmış olan yapıların genelindeyse bu ortamların en önemli kısımlarından biri olan dış mekânların büyüklüğü konusu tartışılmış ve tasarım açısından yetersizliği olduğu saptanmıştır(şekil 18-19).

Şekil 18. Müstakil konuttan anaokuluna dönüştürülmüş yapılara örnek

Kaynak: <https://www.zingat.com/okul/yalova-ozel-gul-cocuk-anaokulu-68080>[21]

Şekil 19. Ülkemizde özel anaokullarına bir örnek

Kaynak: <https://ozel-ahsen-anaokulu.business.site/>

3. ÇOCUK DOSTU KAVRAMI

İnsan haklarının bir uzantısı olan çocuk hakları her geçen gün önemini artırmaktadır. Özellikle, çocukların isteklerinin ve ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla çeşitli önlemler alınmakta ve eskiye nazaran kamusal alanda çocuklara yönelik daha fazla faaliyet yapılmaktadır. Çocuk haklarının sağlanması noktasında devletlere önemli görevler düşmektedir. Devletlerin çocuklara yönelik yerine getirmesi gereken en önemli yükümlülüğü, şüphesiz onların haklarına saygı duymaktır. Ayrıca çocukları her türlü ihmalden ve istismardan korumak da devlet yöneticilerinin öncelikli görevleri arasında yer almaktadır (Güngör Göksu,2018) .

Çocuk hakları konusunda bugüne kadar atılmış en önemli adım Birleşmiş Milletler tarafından 1989 yılında imzalanan Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'dir. Bu sözleşmeye göre, sosyal kökene, mensup olunan dine, cinsiyete ya da doğum yerine bakılmaksızın, dünya üzerinde bütün çocuklar aynı haklara sahiptir. İlgili sözleşmenin muhtelif maddelerinde yaşama hakkı, gelişme hakkı, istismar ve sömürüden korunma hakkı, aile, kültür ve sosyal yaşama katılma hakkı vb. çocuk hakları açıkça belirtilmiştir. Kısacası Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi; medeni, siyasal, ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan çocukların haklarını açıkça tanımlamaktadır. Çocuk hakları ile ilişkili atılmış diğer önemli bir adım ise çocuk dostu şehirlerin kurulmasıdır. İtalya'da temeli atılan çocuk dostu şehirler ile yerel düzeyde çocuklara yönelik daha fazla faaliyetin gerçekleştirilmesi ve alınan kararlarda onların seslerinin, fikirlerinin, isteklerinin dikkate alınması önceliktir (Güngör Göksu,2018)

3.1. Çocuk Dostu Şehirler

Çocuk dostu şehir, UNICEF tarafından yürütülen uluslararası bir önceliğin parçası olup, çocuk haklarını sağlamaya kendini adanmış iyi bir yönetim sistemi olarak tanımlanmaktadır. Çocuk dostu şehir denildiğinde, çocukların haklarının, seslerinin, ihtiyaçlarının ve önceliklerinin kamu politikaları, programları ve kararları kapsamında yer aldığı bir şehir yapısı düşünülmektedir (UNICEF, 2017: 11). Başka bir tanımla çocuk dostu şehir, çocuk haklarının yerel kamu politikalarında, programlarında, yerel

yönetim bütçelerinde yer bulduğu, çocukların yerel düzeyde meydana gelen değişimin aktif unsurları olarak kabul edildiği, çocukların seslerine, fikirlerine öncelik verildiği ve çocukların alınan kararları etkilediği bir şehirdir (UNICEF, 2016: 8).Çocuk dostu şehirlerin temeli İtalya’da atılmıştır. İleriki dönemlerde ise çocuk dostu şehirlerin yaygınlaşmasında UNICEF aktif rol oynamıştır. UNICEF tarafından Innocenti Araştırma Merkezi kurulmuş ve 2000 yılında kent yönetimlerinin çocuk dostu davranmaları hususunda bir girişim başlatılmıştır (Çakırer Özservet,2015). Bu doğrultuda UNICEF, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından çocukların haklarının korunmasını savunmak, temel ihtiyaçlarını karşılamalarına yardımcı olmak ve çocukların tüm potansiyellerine ulaşma fırsatlarını yaygınlaştırmak için görevlendirilmiştir. UNICEF, Birleşmiş Milletlere üye ülkeler tarafından 1989 yılında imzalanan Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi kurallarına göre hareket etmektedir. Kuruluş, çocukların ahlaki prensipleri ve çocuklara yönelik uluslararası davranış standartları çerçevesince çocuk haklarını tesis etmekle yükümlüdür. Ayrıca UNICEF Ulusal Komiteleri, çocukların haklarını sadece küresel düzeyde değil, aynı zamanda ülkeler bazında da teşvik etmekle görevlendirilmiştir (UNICEF, 2017: 12). Günümüzde toplam 193 ülke bu sözleşmeyi imzalamıştır. Çocuk dostu şehirlerin taşınması gereken bazı ortak özellikler bulunmaktadır.

Bahsi geçen ortak özellikler:

- Çocuk haklarına saygı duymak,
- Çocukların anlama yeteneklerini ve yaşadıklarını hafife almamak,
- Çocukları dinlemek,
- Çocuklara anlatmak,
- Çocuklara sormak,
- Çocuk ile beraber çalışmak
- Çocukları korumaktır (UNICEF, 2016: 1).

Birçok uluslararası girişim, kentlerdeki çocukların yaşam niteliğini geliştirmek üzere İstanbul'daki HABİTAT II konferansından sonra harekete geçmiştir. UNICEF'in Çocuk Dostu Kentler (Child-friendly Cities) girişimi ve UNESCO'nun Kentlerde Büyümek (Growing up in Cities) girişimi bu konuda önemli çalışmalar yapmaktadırlar (Sivri Gökmen, 2013).

Çocuk Dostu Kent Girişimi 1996 yılında gerçekleştirilen BM İnsan Yerleşimleri Konferansında ele alınan ve kentleri herkes için yaşanabilir mekânlar kılmayı amaçlayan kararın uzantısı olarak başlatılmıştır. Girişim UNICEF'in terminolojisi ile "önce çocuklar" ilkesini temel almaktadır (Sivri Gökmen, 2013).

Çocuk Dostu Şehir Sekreteryası, hizmet vermek; Çocuk Dostu Şehir Girişimi ve hareketi için ortak referans noktası sağlamak üzere 2000'de kurulmuştur. İtalya'da ortaya çıkan "çocuk dostu şehir hareketi" çocuk hakları sözleşmesindeki "katılım" ilkesini oturtmaya çalışmaktadır (Sivri Gökmen, 2013). Çocuk Dostu Şehir girişimi ile birlikte ulaşılmak istenen 0- 18 yaş grubundaki çocukların yaşayıp, gerçek anlamda katılabilecekleri, çocuk haklarının yerel ölçekte yaşama geçirilebileceği, entegre bir çevre için gözetilmesi gereken öncelikli hedefler şu şekilde sıralanmaktadır (Çocuk Dostu Şehir Projesi Uygulama Yönergesi, 2016):

- Sağlıklı ve güvenli bir çevre
- Çocukların gelişimi için dost bir çevre
- Sürdürülebilir ve adil bir çevre
- Temel hizmetlerin verildiği ve herkese bakım sağlayan bir çevre
- Özellikle güç durumdaki çocuklar için dost bir çevre
- Ayrımcılık gözetmeyen ve dayanışmayı özendiren bir çevre (Topsümer, 2009).

(UNICEF Innocenti Araştırma Merkezi, 2004) UNICEF (2009)'in Çocuk Dostu Alanlarının Geliştirilmesi için hazırladığı pratik kılavuzda, Çocuk Dostu Alanların Temel Prensipleri şu şekildedir :

- ÇDA'lar çocuklar için güvenli ve emniyetli bir çevredir.
- ÇDA'lar çocuklar için ilham verici ve destekleyici çevrelerdir.
- ÇDA'lar hali hazırda topluluğun mevcut yapıları ve kapasitesi üzerine inşa edilir.
- ÇDA'lar tasarım ve uygulamada tam katılımcı bir yapıya sahiptirler.
- ÇDA'lar entegre hizmet ve programları destekler veya sağlarlar.
- ÇDA'lar kapsayıcıdır ve ayrımcı değildir (UNICEF, 2009: 19).

Son yıllarda çokça kullandığımız çocuk dostu kent ya da çocuk dostu çevre kavramları konusunda bir çok araştırmacı çalışmalar yapmış ve kavramı açıklamaya çalışmıştır Araştırmacılar “çocuk dostu” dendiğinde; çocukların mevcudiyetinin tasdik gördüğü, ihtiyaçlarının karşılanıp, ortamın çocuk için uygun duruma sokulduğı, âdil bir ortam gösteren bir yaklaşımın idrak edilmesi gerektiğini vurgulamaktadırlar.

Çocuğun suça itilmekten korunduğunda, oyun, hareket ve spor alanı, sanatsal ve kültürel çalışma olanaklarının sağlandığında, temel eğitimde fırsat eşitliğinin söz konusu olduğunda, toplumsal kaynakların öncelikle çocuklara hizmet için kullanıldığında çocuk dostu toplum hayalinin gerçeğe dönüşebileceğini araştırmalarda görmekteyiz. Haikkola ve Horelli (2002), yaptıkları çalışma ile çocukların gözünden çocuk dostu kentlerin 10 boyutunu belirlemişlerdir:

Bunlar ;

- 1) Konut ve barınma (Çocuk dostu şehirlerde tüm çocukların seçebilecekleri güvenli konutlar mevcuttur ve her çocuk uygun bir konut ve yerleşkede yaşar.)
- 2) Sağlık, eğitim ve ulaşım gibi temel hizmetler (çocuk dostu şehirlerde tüm çocukların eşit ölçüde sağlık, eğitim ve ulaşım gibi temel hizmetlere erişimi vardır ve bu hizmetlerden eşit ölçüde faydalanabilirler.)
- 3) Katılım (Çocuk dostu şehirlerde tüm çocuklar planlama ve şehirlerin gelişimi süreçlerine aktif olarak katılırlar.)
- 4) Güvenlik ve emniyet (Çocuk dostu şehirlerde çocukların sağlığını ve davranışlarını olumsuz yönde etkileyebilecek suç, trafik, tehlikeli madde kullanımı ve diğer olumsuz davranışlar yoktur.)
- 5) Aile, akraba, arkadaş ve komşu ortamı (Çocuk dostu şehirlerde çocuklar çevreleriyle sosyalleşebilecekleri ortamlar sahiptirler, çocukların pek çok arkadaşı vardır ve çocukların aileleriyle, akrabalarıyla, arkadaşlarıyla ve komşularıyla bağları güçlüdür.)
- 6) Kentsel ve çevresel nitelikler (örneğin estetik, çevre temizliği, çevredeki gürültü seviyesi ve çevrede sosyal ve kültürel etkinliklerin, etkinlik alanlarının ve fiziksel araçların bulunması)
- 7) Kaynakların varlığı ve dağılımı (Çocuk dostu şehirlerde yerel ekonomide rol almak isteyen gençler için kaynaklar ve iş imkanları mevcuttur.)
- 8) Ekoloji (Çocuk dostu şehirlerde doğa korunur ve sürdürülebilir kentlerin ve toplumların oluşumu için gerekli ilkeler uygulanır.)
- 9) Aidiyet ve devamlılık hissi (Çocuk dostu şehirlerde çocuklar çevrelerine kuvvetli hislerle bağlıdırlar, yaşadıkları çevrelerdeki değerlerin korunması için mücadele ederler.)
- 10) İyi yönetim (Çocuk dostu şehirlerde yerel yönetimler karar verme süreçlerinde çocukların fikirlerini alırlar ve çocuklar için çocuk dostu şehir girişimleri ve çocuk meclisleri gibi katılımcı ortamlar oluştururlar.) (Severcan, 2015).

Çocuk dostu ve çocuk dostu şehir tanımları yapılırken bu kavramların kapsadığı çocukları yakından tanımak gerekliliğini atlamamak gerekir çünkü geçmişten günümüze dünya düzeni çeşitli etkenlerle değişmekte ve sanayi toplumları bilgi toplumlarına dönüşmektedir (Çetin , Karalar, 2016). Teknolojinin yaygınlaşmasıyla giderek hızlanan bu değişim; insanların istek, ihtiyaç ve dolayısıyla yaşam ve davranış biçimlerini şekillendirmiştir. Bu değişime bağlı olarak da her bir yaş grubunun; ortak mekân, ortak inanç ve yaşayış biçimi ile oluşan kendine özgü karakteristik yapısı oluşmuş, bu yapı kuşak kavramı ile tanımlanmıştır . Kuşak, yaklaşık olarak aynı yıllarda doğmuş, aynı çağın şartlarını, dolayısıyla birbirine benzer sıkıntılarını, kaderlerini paylaşmış, benzer ödevlerle yükümlü olmuş kişiler topluluğunu ifade etmektedir (TDK, 2018). Her kuşakta yer alan bireyler, kendi içinde benzer değer yargıları barındırdığından, kendi kuşak grubunun istek ve davranışlarına benzer özellikler gösterirken, diğer kuşaklardan farklı özellikler göstermektedir. Günümüz iş/sosyal hayatında yer alan kuşaklar; bebek patlaması, X, Y ve Z kuşağı şeklinde sıralanmaktadır(Taşlıbeyaz,2019).

Bebek patlaması kuşağı, 1946 – 1964 yılları arasında doğan, iletişim, paylaşılan sorumluluklar ve takım çalışmasına önem veren bireyleri ifade etmektedir. X kuşağı, 1965 – 1980 yılları arası doğan, ebeveynlerine göre daha eğitilmiş, daha çalışkan, realist ve kanaatkâr bir yapıya sahip olan ve teknoloji çağından önce doğmalarına rağmen teknolojiyi günlük işleri için kullanabilen bireyleri tanımlamaktadır (Adıgüzel, Batur, & Ekşili, 2014).

Y kuşağı ise 1980 – 1990 yılları ortalarında doğan, girişimci, talepkâr, bireyselliğe önem veren ve teknolojiye bağlı, iş ve sosyal yaşamda teknolojik imkânları rahatlıkla kullanabilen nesli ifade etmektedir (Kavalcı , Ünal, 2016).

Dijital bir çağda dünyaya gelen “Z kuşağı” ise yaklaşık 10 yıl gibi kısa bir süre sonra çalışma yaşamına katılmış olacak olan kuşaktır (Aydın , Başol, 2014). Bu kuşakta yer alan bireylerin, doğru teknoloji kullanımına karşı eleştirel tutumlara sahip olmadıkları ve ihtiyaç duyulandan daha fazla teknolojiyi amaçsızca kullandıkları belirtilmektedir (Thompson, 2013).

Çalışma konumuz olan çocuk dostu okul öncesi eğitimin de kullanıcısı olan Z kuşağının başlıca özellikleri ise şöyledir;

- Yukarıda da sözünü ettiğimiz üzere milenyum çağı çocuklarıdır.
- Hızlı ve analitik düşünme yetisini bünyelerinde barındırırlar.
- Bireyseldir , asla ekip çalışmasına gelemezler.
- Özgüvenleri son derece yüksek olan Z kuşağının özgürlük konusunda bir hayli keskin çizgileri vardır. Özgürlüklerine ve bağımsız olmaya karşı meyilleri vardır hatta bu meyil düşkünlük boyutuna geçebilir. Özgürlüklerinin kısıtlanmasından ve konfor alanlarına müdahaleden hoşlanmazlar.
- Başaramayacakları bir şey olduğuna inanmazlar. Z kuşağı için “Impossible is nothing” mottosu son derece uygundur diğer bir deyişle onlar için imkânsız diye bir şey yoktur.
- Toplumsallaşma gibi bütünleşmeler onlara göre değildir .
- Kuralların onlar için bir bağlayıcılığı olduğu söylenemez. Serde biraz asilik olduğundan çoğu, ailelerinin ya da akrabalarının izinden gitmek ve yol almak yerine kendi yollarını çizmeyi ister.
- Hırslı bireyler değildirler.
- Teknolojinin içine doğan bu nesil, bilgiye erişimin hızına da müpteladır. Bilgiye çok çabuk ulaşmaya alışık olduklarından hızlı yaşamaya da aşinalardır. Bu nedenle çok çabuk sıkılabirler, onları oyalamak çok da kolay değildir.
- Farklı sosyolojik gruplarla ilişki kurma konusunda başarılıdırler aynı zamanda haklarını arama konusunda da oldukça etkindirler.
- Kendilerine yapılan bir haksızlığa karşı sessiz kalmak Z kuşağına göre değildir. Çünkü onlar mutlaka haklarını ararlar. Z kuşağının hayal dünyasında limit yok denebilir.
- Haklı olduğu konularda asla geri adım atmaz.
- X kuşağı ile Z kuşağı arasında bitmek bilmeyen bir çatışma söz konusudur. Y kuşağı için genelde arabulucu diyebiliriz.

- Z kuşığı daha önce sözünü ettiğimiz üzere hırslı ve azimli değildir bu nedenle ilerleyen dönemlerde iş hayatında bir takım krizlerle karşılaşmaları muhtemeldir(Taşlıbeyaz,2019).

3.2. Çocuk Dostu Okul Öncesi Eğitim Yapılarında Aranan Kriterler

Çocuk dostu okul, çocukların hepsi için okullarda nitelikli öğrenim vermeyi hedefleyen bir girişimdir. Çocuk dostu okullar, öğrenmeye motive eder ve çocuğun okula aynı zamanda çevresine uyum sağlayan bir birey olması hedefini güder ve dünya düzeyinde okullar tasarlama amacını besler. Çocuk dostu olan öğretmenler, çocukların gereksinimlerine

- sağlık
- beslenme
- genel iyilik haline

odaklanıp ailelere çocuklarıyla alakalı hususlarda öncülük ederler. Çocuk dostu okullarla beraber, bütün çocuklara sosyal, psikolojik ve fizyolojik gelişimlerine destek veren güvenli ve muhafaza edici koşulların oluşturulması amaçlanır (Orkodashvili, 2010).

Eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanmasına yönelik dezavantajlı grupların desteklenmesi amacıyla özellikle UNICEF öncülüğünde pek çok çalışma yürütülmektedir . 1977 tarihli çocuk hakları bildirgesinin 31 maddesi; “Çocukların dinlenme, boş zaman geçirme, oyun oynama, yaşlarına uygun yaratıcı eylemlerle meşgul olma, sanatsal ve kültürel yaşama özgürce katılma hakları” birleşmiş milletlerce tanınmaktadır. Bu anlamda oyun oynamak; beslenmek, sağlık hizmetlerinden yararlanmak, barınmak ve eğitim almak çocukların temel haklarından biridir.

Pedagog, psikolog, sosyolog ve mimar gibi pek çok uzmanın ortak paydada birleştiği konu; bu haklardan en önemlilerinden biri olan oyun oynama hakkının olması ve oyunun çocuğun bedensel, zihinsel ve ruhsal gelişimindeki etkisi ve katkısıdır. Oyun gerek toplumsal gerekse bireysel açıdan sağlıklı, yaratıcı, uyumlu ama irdeleyici ve üretken bireylerin yetişmesinde önemli rol oynamaktadır. Bedensel açıdan oyun, çocuğun kas ve kemiklerinin güçlenmesini, beden-akıl koordinasyon yeteneğinin artmasını, dengesini daha iyi kurmasını ve bütün bunlara bağlı olarak bedeninin sınırlarını öğrenmesine ,yaşadığı mekânı algılayabilmesine olanak verir. Sosyal ve

psikolojik açıdan da oyun, tehlikeyi sezme, belli bir işe odaklanabilme, kurallara uyma ya da kuralları belirleme ,karar verme, karşılaşılan bir sorunu çözme, olumsuz bir durumdan ders çıkarma olanağı vermektedir (Demirkan Türen,2018).

Tasarlanacak bina; bir eğitim ve çocuk bakım yapısıdır. Günümüzde değişen yaşam koşulları yeni çocuk bakım gereksinmelerini de birlikte getirmektedir. Yoğun iş temposu, trafikte geçen zaman ve yaşam koşulları çocuğun günün önemli bir bölümünü bu kurumlarda geçirmesini gerektirmektedir.

İnsan yaşamının en hassas dönemi olan okul öncesi eğitim dönemi, çocukların zihin ve kişilik gelişimin büyük ölçüde 0-6 yaş arasında tamamlanmakta ve bu süre içerisinde kazanılmış davranış biçimleri tüm yaşam boyunca devam etmektedir.

Okul öncesi eğitim programlarının temeli oyundur. Çocuk çevreyi, sosyal yaşamı ve bilgileri oyun aracılığıyla öğrenir. Bu nedenle tasarlanacak bina, bu oyunun bir parçası olmalıdır. Serbest ve organize oyunlarla çocuk kendini ifade etmeyi, keşfetmeyi, hayal gücünü geliştirmeyi ve becerilerini kullanmaya olanak bulacaktır. Çocukların diğer insanlar, hayvanlar, doğa, kültür, sanat, spor ve bilim ile karşılaşmaları ve ilişkileri ile ilgili ilk deneyimler bu dönemde oluşmaktadır. Kapalı ve açık mekânları başta güvenlik olmak üzere bu eylemlere olanak verecek şekilde tasarlanmalıdır (Demirkan Türen, 2003).

Bu araştırmalara baktığımız zaman, biz mimarlar olarak, çocuk dostu anaokul yapısında çıkış noktamız mutlaka oyun olmalıdır. Yani aile ve ev yaşamından ayrılarak eğitim hayatının ilk aşamasına başlamış bir çocuğun karşılaştığı okul, tasarımıyla, renkleriyle, fiziksel şartlarıyla adeta onu kucaklamalı ve oyun için tasarlanmış alanlarla onu eğitim hayatına geçişine motive etmelidir. Ayrıca mimari tasarımında alışlagelmiş dikdörtgen planlar, tip projeler, kalıplaşmış oyun alanları kullanmak çocuğun okula motivasyonunun azalmasına sebep olacağı unutulmamalıdır. İç tasarımlarda çocukların hareket alanlarını kısıtlamayan, mekân değişimleri artırılarak öğrenme merakları güdülenmeli, geniş ve ferah koridorlarla, atölyelere, spor alanlarına, kapalı ve açık oyun alanlarına geçişte kolaylıklar sağlanmalıdır (Demirkan Türen, 2003).

OYUN TÜRÜ		AÇIKLAMA
BEDEN HAREKETİNİN YOÇUNLUĞUNA GÖRE	PASİF	Sınırlı ve hafif bedensel hareketlerle yapılan, daha çok zihinsel etkinlikler ve sosyal etkileşime dayalı oyunlardır. Öykü, masal, fıkra anlatmak, tiyatro izlemek, taklit yapmak, bilmece sormak gibi oyunları kapsamaktadır.
	AKTİF	Hareket ve dengeye dayalı oyunlardır. Fazla enerji gerektiren ve çeşitli kas gruplarını çalıştıran eylemlerdir. Yakalamaca, ebelemece, saklambaç, yerden yüksek, yakar top, istop, koşma yarışları, spor türleri vb. oyunlarda çocuk bedenini aktif olarak kullanmaktadır.
OYUNUN KURGULANMA BİÇİMİNE GÖRE	YARATICI	Çocuğun çevresindeki öğeleri kendi hayal gücünü kullanarak yeniden üretmesidir. Var olan elemanlar farklı amaçlarda kullanıldığı gibi, belli bir malzemeyle yeni oyun elemanları da yaratılabilir. Kumla, kille, toprakla oynamak, kumaş, tel vb. malzemelerle oyuncaklar üretmek, dallardan ev yapıp içine girmek yaratıcı oyunların kapsamına girmektedir.
	DÜŞSEL	Çocuğun tanık olduğu olaylardan ya da kurgulardan (masal, film, öykü, roman, reklam vb.) etkilenecek oluşturduğu düşsel kimliği yaşamına yansıttığı oyunlardır. Öğretmenlik, doktorculuk, evcilik, hırsız-polis oyunu, süper kahramana bürünme vb. oyunlar düşsel oyunlardır.
	BİLİŞSEL	Araştırma, deney yapma, risk alma ve keşfetmeye yönelik, içinde çocuk için macera, adrenalin ve kimi zaman tehlike barındıran oyunlardır.
	EĞİTSEL	Çocuğu zihinsel açıdan geliştiren oyunlardır. Sayı sayma, satranç-dama oynama gibi oyunlardır.

Şekil 20. Anaokulu tasarımlarının çıkış noktası oyun türleri (Demirkan Türen,2018)

Kaynak: Demirkan Türen,G. (2018). *Mimarlığa Giriş -1*, Ders Notları,s.53

İnsan beyninin keşfedilmemiş nice zenginlik ve yetenekleri bir yana, bilinen en temel özelliklerinden hayal gücünü sınırsızlaştırabilme becerisidir. Çocuklarda erken yaşta başlayan “merak” güdüsü öğrenmenin motoru, hayal gücünün besiy kaynağı, sürekli gelişimin vazgeçilmez ögesidir(Betil, 2010).

Çocuklar iyiden ya da kötüden; güzelden ya da çirkinden kolayca etkilenmektedirler. Zira çocuklar, çevresindekileri büyüklerinden daha çabuk bir şekilde algılamaktadırlar ve hafızalarına daha fazla şeyi yerleştirmektedirler. Okul, bundan dolayı ev ve ailenin ardından en çok etkilenmiş oldukları kurumdur.

Fiziki yapıların standartlaşması, zaman, zaman mahalleyle okulu bölen yüksek duvarlar, demir parmaklıklı pencereler, karanlık koridorlar okulların görünümünde cezaevlerini çağrıştırır, çocuklara itici gelir. Eğitimde, okullarda önemli olan içerik ve öğretmendir. Bunlar olursa iyi eğitim her ortamda, çadırda bile verilir. Ancak, uygar dünyada önderlik yapacak, yaratıcı, özgün, özerk kişilerin, önderlerin yetişmesini isteyecek iddiada bir okul olacaksanız eğitim felsefenizle okul binası mimarisinin örtüşmesi önemlidir: Koridorlarına gün ışığı girmeyen, duvarları çocukların üretimlerinden yoksun ortamlarda yaratıcılığın gelişmesi zordur. Çocukların dış alanlarda olduğu kadar bina içinde de mutluluğu bulacakları, özgür hissedecekleri ortamlar araştırmacılığı, sorgulamayı geliştirir. Öğretmenin sınıf duvarlarıyla ve ders saatleriyle sınırlı olmadığını çocuklara aktarabilmenin en önemli yöntemi okul binasının keyifle yaşanan bir mimariye sahip olabilmesidir(Betil, 2010).

Şekil 21.İstanbul’da milli eğitim bakanlığı için hazırlanmış örnek bir anaokulu taslağı

Kaynak:natürelmimarlık

<https://www.instagram.com/p/CEec83Mnslw/?igshid=1vx3nq42ry1pn>

Yapılan kapsamlı bir araştırmada çocukları için okul öncesi eğitimi binası seçimi yaparken yetişkinlerin ilk aklına gelen sorular aşağıdakiler olmuş;

- Kreşin bulunduğu ortam nasıl? Çevresi güvenli mi? Ulaşımı kolay mı?
- Bahçesi var mı?
- Anaokulu binası müstakil mi?
- Sınıflar yeterince güneş ışığı alıyor mu?
- Bir kreşte olması gereken malzemelerin hepsi bulunuyor mu?
- Uyku odaları, tuvaletler, mutfak ve oyun alanları temiz mi?
- Kazalara ve tehlikelere karşı güvenlik önemli alınmış mı? (web19).

Şekil 22.Mimari projesiyle örnek bir anaokul ,Ted Eskisehir Koleji Anaokulu

Kaynak: <https://www.arkiv.com.tr/proje/ted-eskisehir-koleji-anaokulu-a-blok/1565>[11]

3.2.1. Dış Mekân

Nitelikli okul öncesi kurumları için iç mekân kadar dış mekânında fiziksel şartları çok önemlidir çünkü bu yaş grubu çocuklar için açık alanda güvenli ve rahat hareket etmeleri onların fiziksel ve ruhsal gelişimlerine katkıda bulunmaktadır. Çocuk dostu anaokullarında aranan özellikteki dış mekânı üç ana başlık altında inceleyebiliriz.

Bunlar;

- Otopark ve servis yaklaşma alanı
- Güvenlik
- Oyun ve faaliyetler için düzenlenmiş bahçe

Okul öncesi eğitimde hizmet edilecek çevre ve çocuk sayısı belirlendikten sonra, ihtiyaca göre arsa seçilmelidir. Arsa büyüklüğü seçimine sadece bina alanı değil; otopark alanı, servis yaklaşma alanı, açık oyun alanları ve fen-doğa etkinlikleri için düzenlenmiş mekânlar göz önünde bulundurulmalıdır. Dış mekân çocuklara; araştırma, gözlem yapma, inceleme yapma, problem çözme, deneme yanılma yoluyla gelişme ve öğrenme fırsatları sunacak bir biçimde planlanmalıdır. Çocukların vakit geçireceği bu alanlar hem güneş almalı hem de gölgelikler içermelidir (Acer, 2012).

3.2.1.1. Otopark ve Servis Yaklaşma Alanları

Otopark alanlarının aileleriyle ve servisle gelen çocuklar için ulaşımın kolay olması gerekir ve çalışan personel ve ailelerin kullanabileceği yeterlilikte olmalıdır. Çocukların kullandığı açık alanlardan uzak bir şekilde konumlandırılmalıdır.

Şekil 23. Servis yaklaşımları ve otopark alanları ideal şekilde çözülmüş anaokulu projesi(Demirkan Türen,2018)

Kaynak: Demirkan Türen,G. (2018). *Mimarlığa Giriş -I*, Ders Notları,s.53

3.2.1.2. Güvenlik

Dış mekan etraftan gelebilecek tüm tehlikelere karşı korunaklı olmalıdır ve etrafı tel örgü, sık yeşil çit ya da betonarme duvar şeklinde inşa edilmelidir. Küçük yaş grubu çocukların açamayacağı şekilde bahçenin kapısı olmalıdır. Açık oyun alanlarında yer alan, yükseltilmiş oyun sahaları ve bu alanlar için gerekli olan ekipmanlar korkuluklar ile muhafaza altına alınmalı ve salıncak, kaydırak vb kalıcı oyuncaklar betonla birlikte en az 45 cm gömülecek biçimde temellendirilmesi gereklidir (temel yüksekliği oyuncağın yüksekliğine göre değişmesi mümkündür). Bahçe de zehirli yaprak, salgı ve meyve, içeren bitkilerin bulunmaması gerekir (Ulusoy ,Kaya , 2018).

Aynı zamanda ilerleyen çağın getirdiği güvenlik sorunları nedeniyle, giriş çıkış kontrolleri için mutlaka bekçi ya da güvenlik görevlisinin olduğu kulübe mevcut olmalıdır. Özel okullarda bu zorunluyken çoğu devlet okulunda hala mevcut değildir. Güvenlik olmayışı, çocukların taciz, kaçırılma, mağdur edilme gibi olaylara sebebiyet vereceği için, çocuk dostu anaokulunda mutlaka mevcut olmalıdır.

3.2.1.3. Oyun ve Faaliyetler İçin Düzenlenmiş Bahçe

Düzenli bir açık oyun alanının; yapıtın kaplamış olduğu alanın iki kat kadar büyüklükte olması gerekir. Çocuk başına en az birbuçuk m² alan açık oyun alanlarında düşmesi gerekir. Bir yandan açık oyun alanları güneş alırken, diğer yandan gölgelikleri de bulunmalıdır. Bir oyun-öğrenme ortamında; yumuşak alanlar, salıncaklar, kaydıraklar, rampalar, dolambaçlı yollar, çeşitli tırmanma araç-gereçleri, tepeler olmalıdır ve aynı tip oyun alanlarından kaçınılması gerekir. Çocukların ilgilenebilmesi amacıyla ayrılmış olan bitki yetiştirme alanlarında; sera, çiçek kutuları, tırmık, kürek, su kapları, gübre, çeşitli bitkilere ait tohumlar, kil, vb. bulunmalıdır. Bahçelerde kümes hayvanları, evcil hayvanlar, yuva, kümes, tepe, kafes, çukur, kuş evleri, kulübe, su kapları ve yiyecek, bulunmalıdır(Ulusoy ,Kaya , 2018).

Şekil 24. Açık oyun alanında farklı tasarımlar tercih edilmesi çocuklar için okulu daha cazip hale getirir

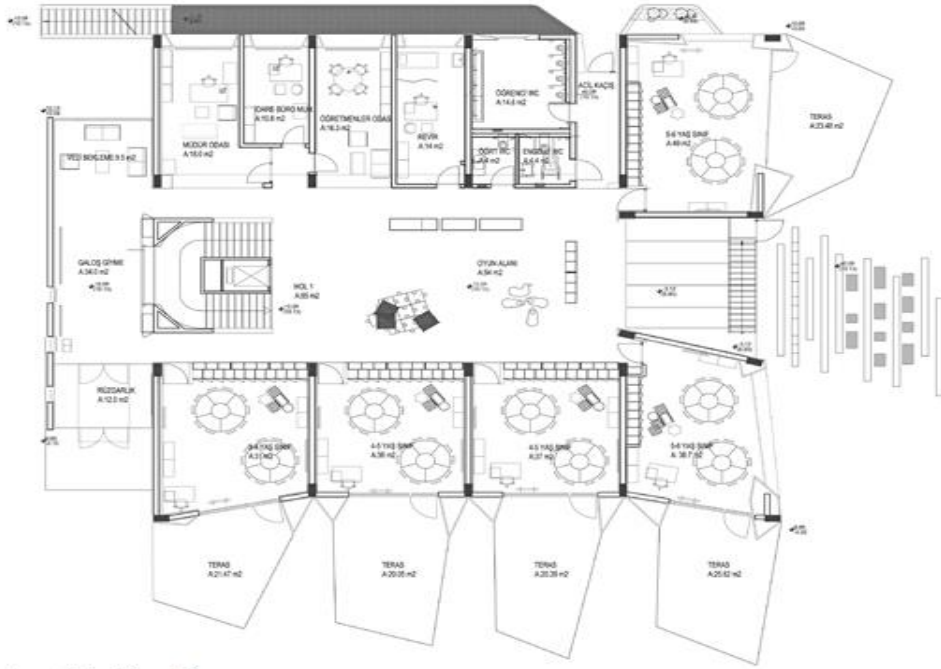
Kaynak: natürelmimarlık

<https://www.instagram.com/p/CEec83Mnslw/?igshid=1vx3nq42ry1pn>

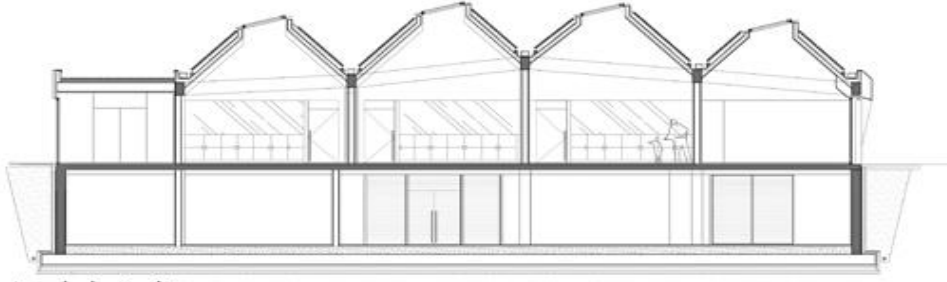

Şekil 25. Kadıköy’de Türkiye’nin ilk ekolojik Okulöncesi Eğitim Kurumu, Bahriye Üçok Anaokulu, İstanbul

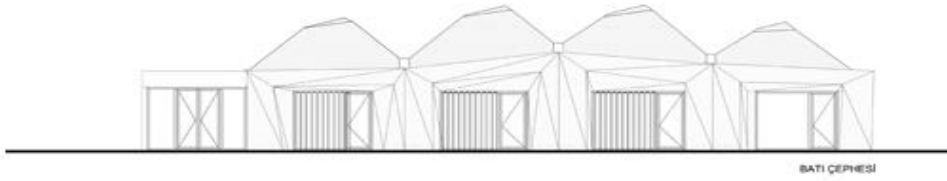
Kaynak: https://www.mimarizm.com/mimari-projeler/egitim/bahriye-ucok-ekolojik-anaokulu_127971

Anaokulu Plan ZK

Anaokulu Kesit

Anaokulu Görünüş

Şekil 26. Bahriye Üçok Anaokulu Plan, kesit ve görünüşleri
Kaynak: https://www.mimarizm.com/mimari-projeler/egitim/bahriye-ucok-ekolojik-anaokulu_127971

Şekil 25 de gördüğümüz, ülkemizdeki ilk ekolojik anaokul örneğinde olduğu gibi yeşil alan ve bahçe düzenlenmesi önem verilmesi çocuk dostu eğitim yapıları için son derece önemli olup yeşil alanın çok olması beyin gelişimini tamamlamamış bu yaş grubu için sağladığı oksijenle gelişimlerine pozitiflik katacağı unutulmamalıdır.

Okul öncesi eğitim yapıları çocukların dış mekândan sınıf ve tuvaletlere kolayca ulaşabilecekleri şekilde tasarlanmalıdır. Açık oyun alanlarında alanın çok büyük olması kontrolü güç hale getirebilir ve emniyeti sağlaması bakımından güç olabilir. Bahçe dışarıdan gelecek her tehlikeye karşı korunaklı olmalı sık yeşil çit, tel örgü veya betonarme dekoratif duvar olarak yaptırılmalı, kapısı çocukların açamayacağı bir şekilde düşünülmeli ve her yıl belirli zaman aralıklarında bakımı yapılarak düzenlenmelidir. Bitkisel tasarımda, o alanı kullanacak çocukların ne tür bitkilerden hoşlandıkları, renk tercihleri, yaş grubu özellikleri, göz önünde bulundurulmalıdır. Peyzaj tasarımı; güneş ışınlarından ise maksimum faydalanılacak rüzgârdan ve soğuk havadan korunacak biçimde olmalıdır. Arsa çevresinde yer alacak; çit, duvar, ya da bitki örtüsünün yüksek seviyesi çok fazla olmamalı; çocuklar caddeden veya sokaktan bina ve bahçe ile ilgili olarak fikir edinebilmelidir(Poyraz , Dere, 2003).

Şekil 27. Bahçede etkinlik yapan okul öncesi çocukları

Kaynak: <https://tr.bobbycreekwater.com/>

3.2.2 İç Mekân

Okul öncesine yönelik olarak açılan eğitim kurum ve kuruluşlarında iç mekâna yönelik yapılan tasarımlarda ; mekan büyüklükleri ,yer döşemeleri, kapı, pencere, soğukluk, sıcaklık, koridor tasarımları gibi unsurlar önemli olarak değerlendirilmektedir. İç mekâna yönelik düzenlemelerde üzerinde durulması gerekli olan bir diğer öge ise gerekli olan materyal ve malzemenin sağlanmasıdır. Programın kazanımları ve göstergelerinin düşünülmesi, planlanmalar gerçekleştirilmeden önce gerekli olduğundan, bu hususta gerçekleştirilen düzenlemede öğretmenin oldukça önemli bir rolünün bulunduğu akıldan çıkarılmamalıdır (Henniger, 2005).

Başarılı okul öncesi eğitim kurumlarında iç mekânda bulunması gerekli olan temel özellikler şu biçimde ifade edilebilir;

- Kaza ihtimali olmamalı , güvenli olmalı,
- Küçük yaş çocukların rahatça hareket edebilmesi sağlanmalı,
- Faaliyetlerin uygulanmasında kolay ve rahat bir koşul sağlanmalı,
- Bireysel faaliyetlere ve grup çalışmalarına imkan verecek ortamlar tasarlanmalı,
- Temizliği, havalandırması, aydınlanması ve ısınması, sağlık şartlarına uygun bir şekilde düzenlenmeli,
- Tasarım açısından estetik olmalı (Özdemir ,2007).

Anaokullarında sınıf tasarımları yapılırken, metrekareye düşen çocuk sayısına, sınıfın büyüklüğüne, ilgi köşelerinde ve faaliyetlerde kullandıkları materyallerin kaplamış olduğu alanlara dikkat edilmelidir. Tek bir çocuğa düşen ideal alan küçük yaş çocuklar göz önünde bulundurularak bakıldığında 1, 5 m² yeterli gözükmektedir; yaşça biraz daha büyük çocuklar için bu rakam 3 m²'ye kadar yükselmektedir .Genel olarak gözlemlendiğindeyse çocuk sayısının çok, metrekarenin yetersiz olduğu koşullarda, çocukların sorunlu eylemler sergileme sıklıklarının çoğaldığı görülmektedir . Bu hususa bir başka perspektiften bakıldığı zaman ise alanın ideal metrekareden büyük olması durumunda çocukların koşuşturması, kovalaması çok olan oyunlara fazlaca yönelip ,kontrollerinin zorlaştığı aynı zamanda kendi aralarında etkileşiminin azaldığı görülmektedir (Decker ve Decker, 2005).

Okul öncesi eğitim programı çerçevesinde tasarlanacak okulda atlanılmaması gereken bir konu ise büyük ve küçük yaş grupların beraber geçireceği alanların oluşturulmasıdır. Böylece tek kardeş olanlara paylaşma ve oyun kurma becerileri kazandırılması için imkan sağlanmış olunmalıdır. Bu ortak alanlarla ,kendinden farklı yaş grubuna, çocukların davranış biçimleri öğretilmiş olunmaktadır.

Çocukların özgür bir şekilde hareketlerini gerçekleştirebilecekleri şartlar, çevrenin düzenlenmesi aşamasında üzerinde durulması gerekli olan önemli bir husustur. Rahat bir şekilde çocukların materyal ve eğitim malzemesine erişebilmeleri , bütün bu eğitim materyalinin belirlenmiş olan yerlerinin bulunması, rahat bir biçimde materyallerin bulunarak kullanılabilmesini sağlamaktadır (Özkubat,2013).

Faaliyet alanları düzenlenirken ,mobilyalar, materyal , ışık, ısı ve diğer malzemenin bütün halinde düzenlenmiş olmaları ve bu alanların birbirleri ile etkileşimlerinin son derece önemli bir etken olduğu unutulmamalıdır. Eğitim ortamlarının düzenlenmesine yönelik olarak okul öncesi eğitim kurumlarındaki tasarımlar çocukların davranışlarını, gelişimlerini, birbirleri ile ve yetişkinler ile olan iletişim ve etkileşimleri üzerinde etkili olduğu unutulmamalıdır (Bika, 1996).

Okul öncesi eğitim kurumlarında faaliyet alanlarının düzenlenmesindeki iki temel husustan biri ise; kapı ve pencereler, duvar ve elektrik prizleri, kablolar gibi değişmeyen niteliklerdir. İkincisi ise mobilyalar ve materyaller gibi değiştirilmesi olası niteliklerdir. Sınıfın mobilyaları, çocuğun yaş grubuna ve gelişim özelliklerine uyum sağlamalıdır. Mobilya boyalıysa, çocuklara boyanın zararlı olmayacak niteliğe sahip olması ve mobilyaların keskin köşeleri ve çakılmış çivileri var mı kontrol edilmesi gerekir. Cam ve aynası olan mobilyaların mümkünse sınıfta olmaması gerekir. Sabitlenecek mobilyalar sabitlenmesi gerekir, sınıfın içinde bulunan mobilyaların ise kolay temizlenebilir, kolay taşınması gerekir (Özkubat,2013).

Lavaboların beslenme ve sanat gibi temizliği gerekli kılan faaliyet alanlarına, bilgisayar gibi aletlerin ise elektrik çıkış düğmelerinin olduğu bölgelere yakın bulunmasına dikkat edilmelidir. Öğrencilerin, faaliyetlerini sergilemiş oldukları panolar, göz seviyesinde olmalıdır ve sınıflarda mümkün mertebe doğal ışıktan faydalanılmalıdır. İç mekânlarda ışık ve gölgelerden yararlanılabilen, farklı öğrenme merkezleri için ise aydınlık ve daha loş alanlar oluşturulabilir .Aynı zamanda sınıf içinde kullanılan renklerin de doğal bir

atmosfer yaratması, küçük alanların aslından daha geniş görünebilmesi için açık renkler seçilmesi gerekir. Dikkate alınması gereken bir diğer husus ise eğitim ortamlarındaki tavan yükseklikleridir. Çocukların alçak tavana sahip olan yapıların yetişkinleri daha büyük algılamalarına yol çacağından; genel olarak tavan yüksekliklerin 3-3, 5 m. seviyelerinde olması beklenmektedir (Decker ve Decker, 2005).

İç mekânda diğer önemli bir konu ise koridorların tanzimi, genişliği ve merdivenlerle bağlantıları plan kurgusunun esasını oluşturur. Bu husus hayati bir önem taşır. Çarpışmalardan ve panik anlarından ölümler ve sakat bırakıcı yaralanmalar olabilir. Bundan dolayı koridorların ve merdivenlerin tek yönlü dolaşım şeklinde çözülmesi idealdir. Koridorlarda vestiyerlerin de yer alacağını düşünerek gerekli genişlik sağlanmalı ve yangın çıkışları düşünülmelidir, Ayrıca koridorlar çocuklar için aydınlık, geniş olmalı ve kasvetli tasarlanmamalıdır. Renklerle, geçişlerle, avlu, iç bahçe gibi alanlarla çevrilmeli, mekânlar esnek olmalı, küçük yaş grubunun mekân değiştirmesi önemli olduğu için dönüştürülebilir alanlar tasarlanmalıdır. Koridor tasarımlarında kullanıcısı küçük yaş çocuklar olduğu unutulmamalı; Merdivenler ve rampalar düz olmalı ve çocuğun rahatça hareket edebilmesine engel olacak şeyler, koridorlarda bulunmamalıdır(web25).Kaynaklardan edindiğimiz bu bilgilerden yola çıkarak, çocuk dostu anaokulunda bulunması gereken iç mekan bölümlerinin şu şekilde sıralayıp, inceleyebiliriz;

1. Giriş ve Bekleme Salonu **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
2. Vestiyer **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
3. İdari Kısımlar **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
4. Oyun Odaları
5. Gözlem Odaları
6. Sınıflar ve Etkinlik Odaları
7. Doktor Muayene Odası
8. Lavabo ve Tuvaletler
9. Mutfak ve Yemek Odaları
10. Sanat Atölyeleri
11. Çok Amaçlı Salonlar
12. İlgi Köşeleri
13. Uyku Odaları

Şekil 28. Tasarım ödüllü Fuji Anaokulu İç mekanı ,Tokyo ,Japonya.

Kaynak:https://i1.wp.com/blog.ed.ted.com/wpcontent/uploads/2015/05/takaharu_tezuka_06.jpg

3.2.2.1. Giriş ve Bekleme Salonu

Yapının giriş kısmı, anne babaların rahat bir şekilde girmelerini ve rahat bir şekilde çıkmalarını kolaylaştıracak hacimde olmalıdır. Bu kısım daima temiz olmalı, güzel görünmeli ve kapalı olmalıdır. Girmek için olan kapıda zil bulunmalıdır ve kapısı kilitlemelidir. Güvenlik kamerası takılı olmalıdır. Güvenlik kamerası kanalıyla okula yapılan girişler ve çıkışlar rahat bir şekilde denetlenebilir. Girişte memur bulundurulması, ziyaret için gelenlerin alakalı yerlere yönlendirilmesi bakımından fayda sağlayabilir. Girişte küçük bir kapı girişi olmalıdır. Girişteki kapının iki tane olması, su, kum, çamur gibi şeylerin içeriye girmesini engellemiş olur ve ısının muhafaza olmasına sebep olur. Dışarıyı ve içeriği rahat bir biçimde görmesine yardımcı olur. Giriş ise doğrudan oyun odasına bağlantılı olmalıdır (Poyraz ,Dere, 2001).

Giriş kısmında anne ve babalar için koltuk olmalıdır. Aynı zamanda çocukların yapmış oldukları faaliyetlerinin sergilenip asılacak olacağı duvar panosu veyahut taşınır panolar koyulmalıdır. Ayrıca bu panolarda, günü gününe hazırlanmış yemek mönüleri, personellerin iletişim adresleri, duyuruların sergilenmesi mümkündür.

Şekil 29. Okyanus Koleji Anaokulu bekleme salonu , Beylikdüzü .

Kaynak: <https://www.okyanuskoleji.k12.tr/kampus/beylikduzu/>

3.2.2.2. Vestiyer

Vestiyer, okulun girişinde ve çıkışında, elbise ve ayakkabıların çıkarılıp giyilebilmesi için ayrılmış olan alanlardır. Vestiyer kısmının zemini, kaygan olmayan ve rahatça temizlenebilen bir malzemeyle kaplanmalıdır. Vestiyerin ölçüleri; yüksekliği 120 cm, derinliği 25 santimetre ve genişliğinin ise 50santimetre olması gerekmektedir. Çocukların giysilerini (terlik, ayakkabı, palto, atkı, şapka) ve yedek giysilerini (iç çamaşırı, eşofman altı, penye vs.) asabilecekleri kısımlar olmalıdır, alan müsaitse oyun odasında vestiyer olmamalıdır. Diğer taraftan dışarı ve içeri ayakkabısı için farklı kısımların mevcudiyeti şarttır. Vestiyere fotoğraflı, kendilerini tanıtan etiketler yapıştırılınca, çocukların eşyalarına ulaşması kolaylaşır. Vestiyer kısmı anaokullarının kapasite ölçütleri dikkate alınarak düzenlenmelidir. Aynı şekilde çocukların boylarına göre askılar 1 m yüksekliğinde ve 15 cm aralıklı olmalıdır. Ayrıca çocukların vestiyerde terliklerini ve ayakkabılarını koyabilmelerini sağlayacak kısımlar da olmalıdır(Poyraz , Dere, 2001).

Şekil 30. Anaokullarında vestiyer örneği .

Kaynak: <https://www.kresmarketi.com/anaokulu-malzemeleri-mobilyalari-bilgi-akademisi-anaokulu/anaokulu-vestiyer-ayakkabilik/>

3.2.2.3. İdari Kısımlar

Müdür, müdür yardımcısı, muhasebe gibi ofis birimlerinden oluşur. Okulun büyüklüğüne bağlı olarak, sekreter ve sağlık odası eklenebilir. Öğretmenler odası, bu kısımda bulunmaktadır. Hem öğretmenlerin günlük kullanacağı oturma ve çalışma işlevini hem de okul araç gereçlerinin bulunduğu dolapları kapsar. Gerektiğinde toplantı ve velilerle görüşme faaliyetlerine de uygun olarak döşenmelidir (Poyraz ,Dere, 2001). Öğretmen sayısına göre, birden fazla olabilir. Konum olarak, girişe yakın derslik trafiğinden ayrı, oyun bahçesini görmesi talep edilir. İhtiyaç duyulduğu takdirde, öğretmenler odası açılabilir. Büyüklüğü öğretmen sayısına göre ayarlanmalıdır.

Şekil 31. Anaokullarında idare örneği.

Kaynak: <https://www.kresmarketi.com/anaokulu-malzemeleri-mobilyalari-bilgi-akademisi-anaokulu/anaokulu-vestiyer-ayakkabilik/>

3.2.2.4. Oyun Odaları

Serbest oyun oynanan alandır. Çocuk sayısı, oyun odalarının büyüklüğünü belirleyen en önemli etmendir. Diğer sınıflarla bağlantılı olması gereken oyun odasından doğrudan da bahçeye çıkılabilmelidir. Fazladan oyun odasının okul öncesi eğitim kurumlarında bulunmadığı şartlarda; oyun odası olarak sınıf araları, geniş koridorlar, salon içleri, ve diğer alanların değerlendirilmesi mümkündür. Bu alan çocukların serbest ve kendi aralarında vakit geçirdikleri bir alan olduğu için, ortamın güvenli olması, keskin hatlı oyuncakların bulunmaması ve düşme, yaralanmalara fırsat verecek donanımda olmaması lazımdır. Anaokullarında oyun odası, bir çocuğa 1, 5 m² düşecek şekilde olmalıdır (Demiriz,Karadağ,2003).

Şekil 32. Anaokullarında oyun odası örneği, Finlandiya .

Kaynak: <http://www.haberself.com/h/53004/>

3.2.2.5. Gözlem Odaları

Çocuğa hissettirmeden, faaliyetler sırasında çocuğun natürel reflekslerini gözlemlemek amacıyla yapılmış olan etkinlik odalarını gören gizli odaya, gözlem odası denir. Tek tarafında aynalı cam kullanılması gözlem yapmayı kolaylaştırır. İzlediklerinin farkına varmayan çocuklar, doğal bir şekilde faaliyetlerini sürdürürken gözlem yapan (öğretmen, veli, uzman vs.) kişilerse çocuklar hakkında nesnel bulgulara erişir. Gözlem odasının bulunmaması halinde, sınıftaki uygun bir yere (kapı, duvar, pencere vb.) gözlem aynası takılabilir ve gözleme faaliyetleri yürütülebilir (Baran, Yılmaz ve Yıldırım,2007).

Gözlem odalarındaki değerlendirmelerle çocukların aralarındaki paylaşmama, otorite kurma, şiddet uygulama problemleri gözlemlenerek çözümlenmeye gidilir.

Şekil 33. Anaokullarında gözlem odasından izlenen oyun odası örneği, Finlandiya .

Kaynak: <http://www.haberself.com/h/53004/>

3.2.2.6. Sınıflar ve Faaliyet Odaları

Bir okulöncesi eğitim kurumunda en mühim bölümü oluşturan sınıflar, okulöncesi öğrenimin hedefleri doğrultusunda, çocuklara bireysel ve toplumsal gelişimlerine yönelik tutumları kazandıran faaliyetlerin yapıldığı alanlardır. Sınıfların ısı, ışık, ses, yükseklik, renk, donanım vb. fiziksel nitelikleriyle faaliyet köşeleri, oyun köşeleri, yetenek köşeleri, tahta, pano vb. eğitsel ortamların, günlük programın hedeflerine, çocukların niteliklerine ve faaliyetlerin özelliklerine göre düzenlenmesi gerekmektedir.

Şekil 34. Anaokullarında sınıf örneği, Ariete design.

Kaynak: <https://www.instagram.com/p/BqndKqfHPIc/?igshid=1t136pf2m6r24>

Çocuk dostu okul öncesi kavramı çerçevesinde öğretim kurumlarındaki sınıflarda olması gereken fiziksel özellikler, literatüre dayalı olarak aşağıda maddeler halinde sunulmuştur .(Aksoy, 2009; Güroğlu Aydaş ve Gündoğdu, 2018; Kalkan, 2008; Kanbur, 2012; Karaküçük, 2008; Kıldan, 2007; Özburak, 2016; Özkubat, 2013; Poyraz ve Dere, 2001; Selimhocaoglu, 2017; Sümeli, 2015; Şahin ve Dostoğlu, 2015; Tok, 2016; Turan ve Turan, 1998; Ulutaş, 2012).

- Yapı, çocukların fiziksel emniyetinin giderilmesi adına tek katlı yapılmalıdır. Üst katlara göre çokça emniyetli olan zemin kat, çocukların kullanımına daha uygun olduğundan derslikler bu katta olmalıdır.
- Anaokul binası ,diğer okullardan bağımsız tasarlanmalı .
- Sınıflardan , açık alanlara rahatça ulaşılabilmelidir.
- Çocukların sınıflardan atölyelere geçişleri kolay olacak şekilde tasarlanmalıdır.
- Doğal aydınlatma ve havalandırma yapılabilmesi ve çocukların bahçeyi rahatça görebilmesi için pencere büyüklükleri ve sayısı, sınıf büyüklükleri göz önünde tutularak tasarlanmalıdır.
- Havalandırmada kullanılan pencereler, öğrencilerin ulaşamayacağı yükseklikte olmalıdır.
- Havalandırmada alt pencereler kullanılırsa pencerelerin yukarıya açılması gerekir.
- Soğuk havalarda kapı pencere açılarak havalandırma yapılıyorsa ısı azalacağı için özellikle oyun odalarında havalandırma sistemi tercih edilmelidir.
- Sınıftaki tavan yüksekliği 3 m'den azsa anasınıfında her çocuğa 4, 5 m³ hacim düşecek şekilde oluşturulmalıdır.
- Sınıfın her çocuğa düşen brüt alanı en az 2, 40 m² olmalıdır.

- Duvar ve zemin renginin aydınlatmayı etkileyeceği unutulmamalıdır.
- Duvar boyaları, nem oluşturmeyen, hava geçirme özelliğine sahip, basitçe temizlenen aynı zamanda kokusu olmayan boyalardan olmasına özen gösterilmelidir.
- Duvarlar, öğrencilerin yaptıkları faaliyet çalışmalarına uygun olarak, farklı renkte ve farklı cinse sahip olabilirken aynı renk ve cinsten de olabilir.
- Okulun tabanı kaymaz, toz tutmayan, kolay temizlenebilir bir taban olmalıdır ve çocukların güvenliği için yumuşak bir malzeme ile tasarlanmalıdır.
- Steiner'in görüşüne bağlı olarak, nesnelerin ve mekanın rengi, insanın ruh hali ve duygularıyla bağlantılıdır. Steiner, yapmış olduğu okulda şeftali tonlarını kullanmıştır. Şeftali tonlarının, anaokulundaki öğrencilerin iç dünyasıyla kurmuş olduğu güçlü ilişkiyi desteklediğini öne sürmüştür.
- 3-6 yaşlarındaki çocuk gruplarının, gelişimlerine bağlı özellikleri göz önünde bulundurularak, faaliyet yapılan sınıflarda; turuncu, mor, sarı renklerin kullanılması çocuk gelişiminin olumlu anlamda desteklediği görülmüştür.
- Temel renklerin yoğun bir şekilde kullanılmasının literatürde negatif tesir edeceğinden dolayı canlı renklerin yumuşak bir tonla kullanılmasının daha uygun olacağı söylenmektedir.
- Sınıf mobilyaları çok faaliyetli, taşınabilir olmalıdır ve uyumlu renkleri olmalıdır aynı zamanda kolay temizlenebilir olmalıdır.
- Eşyalar, çocukların gelişimsel düzeylerine ve yaşlarına uygun olmalıdır.
- Eşyalar, çocukların sağlığına tehdit oluşturacak niteliklere sahip olmamalıdır. (keskin ve sivri köşeler, çakılmış çiviler vs.)

- Eşyalar, çocukların sağlığına zarar vermeyecek boyalarla boyanmalıdır.
- Sabitlenecek eşyalar sabitlenmelidir.
- Su, gaz ve elektrik tesisatları, çocukların erişemeyecekleri alanda olmalıdır. Prizler minimum 1,5 m yüksek bir yerde olmalıdır. Elektrik telleri orta yerde bırakılmamalıdır ve muhakkak saklanmalıdır.
- Patlayıcı ve yanıcı maddeler bulundurulmamalıdır.

- Mekanın ısısı, bu mekanda yapılacak faaliyetler ve havanın durumu, uygulama süresi gibi niteliklere bağlı olarak değiştiği göz önünde bulundurulmalıdır.
- Isıtıcılar için (elektrik, kalorifer ve soba vs.) gereken tedbirler alınmalıdır.
- Yazı mevsiminin sıcaklığı şiddetli olan günlerinde ve kış mevsiminin sıcaklığı düşük zamanlarında, faaliyetler kapalı mekanda yapılacağı için, eğitim mekanlarının sıcaklığı ve nemi eşit dereceye sahip olmalıdır.
- Zeminden ısıtma sistemi kullanılmalıdır.
- Ortamın sıcaklığı, sakin faaliyetler için 20-21 derece, hareket gerektiren faaliyetler için 18 derece olmalıdır
- Işık seviyesi minimum 100 lüks olmalıdır. Işığın rengi, gün ışığı rengi olmalıdır.
- Yapay aydınlatma duvardan yansıtılarak sunulmalıdır.
- Floresanlar yerine tavandan sarkıtılan lambalar tercih edilmelidir ki ev havası oluşturabilsin.
- Aydınlatma için, okulun çatısından faydalanılabilir. Işığın yukardan inmesi aydınlatmanın daha fazla olması ve homojen bir şekilde dağılmasına neden olmaktadır .

Ayrıca;

- Bina düzenli aralıklarla temizlenmelidir ve dezenfekte edilmelidir.
- Deterjanlar ve diğer malzemeler, çocukların ulaşamayacağı bir yerde olmalıdır.
- Kullanılan deterjanlar, çocukların sağlığına zarar vermeyecek maddelerden oluşmalıdır.

Şekil 35. Anaokullarında sınıf örneği, Ariete design.

Kaynak: <https://www.instagram.com/p/BqndKqfHPic/?igshid=1t136pf2m6r24>

Şekil 36. İç mekân düzenlenmesi ve sınıf yerleşimleri ideal bir şekilde tasarlanmış, sınıf ve atölyelerden bahçeye çıkışları doğru çözülmüş anaokulunun zemin kat planı ve görünüşü (Demirkan Türen,2018)

Kaynak: Demirkan Türen,G. (2018). *Mimarlığa Giriş -I*, Ders Notları,s.53

3.2.2.7. Doktor Muayene Odası

Bu alanda muayene masası, gerekli aletler, ilaçlar, ilaç dolapları, ilk yardım dolabı bulunur. Bu oda oyun odasından uzakta bulunmalıdır. Girişte, yönetim bölümüne yakın olarak yer alabilir. Herhangi bir kaza halinde ilk yardım uygulamaları ve çocukların sağlık durumlarının takibinin yapılması bu alanlarda gerçekleştirilir. Doktor veya hemşirelerin revir sorumlusu olması ve bu odalarda gereken tıbbi malzeme ve aletlerin bulundurulması gereklidir. Bununla birlikte, zemin kısmının yıkanmaya müsait olması ve odalarda lavaboların bulunması gerekir (Demiriz vd. 2003; Poyraz,Dere, 2003).

Şekil 37.Anaokullarında doktor odası tefrişleri

Kaynak: <https://mosspa.com/urun/cocuk-hasta-odasi-muayene-ekipmanlari/>

3.2.2.8. Lavabo ve Tuvaletler

Okul öncesi kurumları, çocuk eğitimini ve gündüz bakımını sağlar. Yaş gurupları arasında fizik güçleri ve zekâ gelişimleri arasında büyük fark vardır. Bu nedenle ilkokullardan farklı olarak daha az sayıda çocuğu kapsayan guruplar teşkil edilir. Gurupların başında, birbirlerine zarar vermelerini önlemek ve tuvalet konusunda yardıma ihtiyaçları olduğundan en az iki kişi görevli olmalıdır. Tuvaletler oyun odalarına yakın, uygun

boyutta ve kız-erkek ortak düzenlenebilir. WC'ler yapının başka kısımları gibi sosyal bağın devam ettiği yerlerdir. Bundan dolayı lavabolar ve tuvaletler dar alana yapılmamalıdır. Renkleri şatafatlı olmamalı, doğal olmalıdır. Lavabo kısmı faaliyet odalarına karşı olmamalıdır ve tuvaletlerin bulunduğu iç kısımda giriş alanı olmalıdır. Bununla birlikte tuvaletlerin doğru konumu, dersliklerin hemen girişinde, ulaşılabilir, her sınıfa ait kendi alanında olmasıdır. (Tok, 2010)

Şekil 38. Okul öncesi kurumlarında öğrencilerin antropolojik ölçülerine göre tasarlanmış, dersliğin hemen giriş kısmında bulunan ideal şekilde çözülmüş wc örneği.

Kaynak: <https://www.instagram.com/p/BqndKqfHPIc/?igshid=1t136pf2m6r24>

Tuvaletler kapılarla el yıkama bölümünden ayrılmalı, aydınlık olmalı ve pencereler vasıtasıyla doğal olarak havalandırılmalıdır. Bu alanların tabanı kolay temizlenebilir

nitelikte olmalı ve kaygan olmamalıdır ayrıca kapı yerine paravan seçimi bu yaş grubu için daha güvenli ve daha idealdir (Poyraz ,Dere, 2001).

Şekil 39. Anaokullarında tuvalet kapılarına örnek paravanlar.

Kaynak: <https://ucuzanaokulumalzemeleri.com/anaokulu-mobilyalari/lavabo-bolmeleri/>

Tuvalet kabinleri 70-90 cm eninde tasarlanmalı, bölen duvarlar 130-150 cm yüksekliğinde ve klozet yüksekliği 35 cm olmalıdır. Bir klozete 4 ya da 5 çocuk oturmalıdır. Tuvaletin kapısının dışarıya açılması gerekir. Tuvaletlerin kapısı zeminden 20 cm yüksek olmalıdır ve kilidinin olmaması gerekir. Lavaboların minimum 28-45 genişliğinde , 50-60 cm yükseklikte olması gerekir. Musluk yüksekliği ise 65-71 cm aralığında olmalıdır. Bir lavabo 6 çocuk için düşünülmelidir. Natürel ışıklandırma ve havalandırma yapılmalıdır aynı zamanda taban kaymamalı ve temizlenmesi kolay malzemeye döşenmelidir. Lavabolarda sıvı sabun ve peçete kullanımı hijyen şekilde sağlanacak ekipmanlar olmalıdır (Tok, 2010).

3.2.2.9. Yemek Odası ve Mutfak

Okul öncesi eğitim kurumlarında mutfak, yemek odasıyla birlikte ya da ayrı bir oda olacak şekilde ayarlanır. Yalnız, yemek odası ve mutfağın bağlantılı olması lazımdır.. L ve U tipi mutfaklar oldukça kullanışlıdır. Zemin kolay temizlenen bir döşemeyle döşenmelidir. Mutfakta kiler çok olmamalıdır. Haşere, fare gibi canlılardan muhafaza etmek için depolamada metal raflar ve metal dolaplar kullanılmalıdır(Kalemci, 1995).

Mutfak, emniyet açısından minik çocukların olduğu kısımlara mesafeli olmalıdır. Ayrıca, sembolik bir mutfak merkezi bir kısımda olabilir. Böyle bir mutfak cam pencerelere sahip olabilirken faaliyetler dışarıdaki çocuklar tarafınca gözetlenebilir. Sembolik mutfak, miniklerin oyun odalarına bağıntılı olursa; hangi çocuk isterse o çocuğa yemek hazırlamaya hemen katılabilme, ya da sadece seyretme fırsatı sunulur.

Yemek odalarındaki masalar ve sandalyeler çocuğun boyuna göre olmalı ve yemek masalarının zeminden yüksekliği 60 cm, sandalyelerin zeminden yüksekliği 35 cm olmalıdır(Kalemci, 1995).

Şekil 40. Anaokulu yemekhanesi , Japonya .

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/498773727474900470/>

3.2.2.10. Sanat Atölyeleri

Sanat atölyeleri çocukların konsantre olması açısından diğer mekanlardan uzakta tasarlanmalı ve bahçeye bağlantısı olan sanat atölyesinin anaokulunun bahçesine geçilebilen büyükçe camdan kapısı olmalıdır. Bu atölye; temel binayla merbut olabilir ve bahçenin içinde farklı bir bina da olması mümkündür. Bu kısımda çocukların yaratıcılıklarını ve el becerilerini geliştirmeye yönelik faaliyetlerin yapılabilmesini sağlayacak bir donanım olmalıdır(Butin, 2000).

Şekil 41. Müzik sanat atölyesine bir örnek, Nadide Çocuklar Anaokulu.

Kaynak: <http://www.nadidecocuklaranaokulu.com/muzik-atolyesi>

Şekil 42. Resim sanat atölyesine bir örnek

Kaynak: <https://www.instagram.com/p/BqndKqfHPIc/?igshid=1t136pf2m6r24>

3.2.2.11. Çok Amaçlı Salonlar

Çok amaçlı salon aydınlık, geniş, mümkün mertebe bahçeden camlı bir bölümle ayrılmış, serin ve yağmurlu havalarda çocukların tırmanma, , bisiklet sürme, koşma gibi türlü fiziksel faaliyetleri ve drama faaliyetlerini uygulayabilecekleri, aynı zamanda gösterilerin, veli toplantılarının yapıldığı büyük bir salondur(Butin, 2000).

Şekil 43.Okul öncesi kurumlarında fiziksel aktivitenin yapıldığı çok amaçlı salon örnekleri.

Kaynak:http://ataevleranaokulu.meb.k12.tr/icerikler/spor-zamani-yildizlar-ogle_10175675.html

3.2.2.12. İlgi Köşeleri

Çocukların gün içerisindeki çalışma programından sıkılmadan oynayıp öğrenmeleri için hazırlanmış olan ilgi köşeleri olmalıdır. İlgi köşeleri çocukların belli bir alana, bölüme yoğunlaşması için çok önemlidir. Çocuk buradaki materyallerle, düzenlemelerle, kurduğu oyunlarla öğrenmeyi kalıcı hale getirmektedir. **İlgi Köşeleri** çocukların oynarken hem eğlenmesine hem de renk, boyut, biçim, şekil gibi kavramları öğrenmelerine yardımcı olur. **İlgi köşeleri** çocuklar için dayanıklı ve kullanışlı yaratıcı faaliyetleri teşvik edici nitelikte olmaları, hayal gücünü geliştiren kendini kanıtlamasını ve yaratıcılığını keşfetmesini sağlayan bir araç niteliğindedir. Ayrıca **ilgi köşeleri** etraflarını saran dış dünyayı tanımlarına ve deneyim kazanmalarına yardımcı olur(Meb, 2012).

İlgi köşelerine örnekler (web34);

Şekil 44.Karatay'da bir anaokulunun ilgi köşeleri

Şekil 45 .Evcilik köşesi

Şekil 46.Fen ve doğa köşesi

Şekil 47.Kukla köşesi

Şekil 48.Eğitici oyun köşesi

Şekil 49.İngilizce köşesi

Şekil 50.Uzay köşesi

Şekil 51.Blok köşesi

Şekil 52.Sağlık köşesi

Şekil 53.Tamir köşesi

Şekil 54.Kuaför köşesi

Şekil 55.Kitap köşesi

Şekil 56.Müzik köşesi

Kaynak: <https://www.kres.market/urun-kategori/anaokulu-ilgi-koseleri>

Şekil 57.Finlandiya’da bir anaokulun kütüphane köşesi

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/498773727474900470/>

3.2.2.13. Uyku Odaları

Sakin bir kısımda olması gerekli olan uyku odaları, havalandırmaya da uygun olmalıdır. Bu ortam oluşturulmadığında, sınıf ve oyun odası taşınabilir yataklar ile dinlenme odasına dönüştürülebilir gibi söylemler olsa bile, hijyene uygun olmadığı için tercih edilmemelidir(Ulutaş, 2012).

Çocuk başına 10 m³ hava hacmi düşecek şekilde olan uyku odalarında, kullanım alanı çocuk başına 3 m² den az olmayacağından başka kısımların dinlenme odası şeklinde kullanımı çocuk dostu okul için uygun olmamaktadır. Uyku odası tasarlandığı sırada, yatakların arasından tek kişinin geçeceği şekilde boşluk yapılmalıdır aynı zamanda emniyet sağlanmalıdır. Yatakların yükseklikleri 30 santimetre, yatakların boşlukları ise 50 santimetre olması gerekir. Odanın sıcaklığı 18-20 °C olmalıdır. Dinlenme öncesinde ve sonrasında oda havalandırılmalıdır. Ranza şeklinde yapılan odalar tasvip edilmemektedir. Öte yandan, çocukların giysilerinin bulunduğu dolaplar, çocukların yataklarının yanında bulunabilir(Ulutaş, 2012).

Kreşlerde ve gündüz bakımevlerinde, 0-36 aylık çocuklar için sabit karyola kullanılmalıdır, 37-66 aylık çocuklar için de taşınabilir karyola kullanılmalıdır. Kapasite uyku, oyun, etkinlik ve uyku odası için gösterilen odanın büyüklüğüne göre hesaplanmalıdır(web 35).

Şekil 58. Metrekaresi ve tefrişleri yukarıdaki bilgiler doğrultusunda yapılmış bir uyku odası.

Kaynak: http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/cocukgelisimilisans_ao/erkencocuklukegi ris.pdf

Yurtdışı örneklerine baktığımız zaman uyku odaları daha esnek bir şekilde tasarlanmaktadır. Yani uykusu gelmeyen çocuk, uyumaya zorlanmayarak ve diğer arkadaşlarını rahatsız etmeyecek şekilde kitap okumaya, sakinleştirici oyuncaklar oynamaya yönlendirilecek alanlar düşünülmektedir.

Şekil 59. Esnek kullanımlı olarak tasarlanmış uyku odası

Kaynak: <https://www.instagram.com/p/BqndKqfHPIc/?igshid=1t136pf2m6r24>

4. KONYA ÖRNEKLERİNİN İNCELENMESİ

Okul öncesi eğitim ve çocuk dostu kavramları bilimsel kaynaklarla araştırılıp değerlendirildikten sonra , Konya ilinin merkez ilçelerinde bulunan beş okul öncesi kurumu örnek olarak incelenmiştir. Bu incelemeler öncesinde edinilen bilgiler doğrultusunda bir okul öncesi kurumunun çocuk dostu kavramını taşıması için gerekli olan iç ve dış mekan özellikleri sıralanmış ve okul incelemeleri bu özellikler doğrultusunda oluşturulan tablolarla yapılmıştır. Tablolar öncesinde okulun mekanları fotoğraflanmıştır ve planları çalışmaya eklenmiştir. Bu tablolarda iç ve dış mekanda bulunması gereken başlıca özellikler ise şu sorularla sorgulanarak incelemeler yapılmıştır;

- Giriş ve bekleme salonu var mı? Kullanışlı mı?
- Vestiyer kısmı mevcut mu?
- İdari kısımlar için ayrılan alanlar ihtiyaca karşılık veriyor mu?
- Oyun odası mevcut mu?
- Gözlem odası var mı?
- Sınıflar ve etkinlik odalarının fiziksel şartları uygun mu?
- Doktor muayene odası var mı?
- Lavabo ve tuvaletler çocukların antropolojik ölçülerine uygun mu? Hijyen şartlarını sağlıyor mu?
- Mutfak veya yemek odaları var mı? Yemeklerin sağlığına ve hijyenine dikkat ediliyor mu?
- Sanat atölyesi var mı?
- Çok amaçlı salonları mevcut mu?
- İlgi köşeleri var mı donanımlı mı?
- Uyku odaları mevcut mu?
- Otopark alanları ve servis yaklaşım alanları var mı?

- Açık oyun alanları ve diğer etkinlikler için düzenlenmiş bahçe mevcut mu ve çocukların ihtiyaçlarını karşılıyor mu?
- Güvenlik önlemleri yeterli mi?

Okul örnekleri seçiminde beş farklı kategori incelenmiştir. Bunlar, biri uygulama anaokulu, biri bağımsız devlet anaokulu, biri özel okul bünyesinde anaokul, biri ilkokulla aynı bahçede devlet anaokulu, diğeri ise devlet ilkokulu bünyesinde anaokuludur. Farklı eğitim metodları olan bu okulların ikisi Karatay ilçesinde ,biri Selçuklu ilçesinde, ikisi de Meram ilçesinde bulunmaktadır. Bu anaokullarına gidilerek iç ve dış mekânları fotoğraflanmış planları ve varsa yapının önceki halleri çalışmaya eklenmiştir.

Örnek-1,Yaşar Doğu Anaokulu , ortaokulla aynı bahçede olan devlet okullarına örnek olup Karatay ilçesinde bulunmaktadır ve daha önce bünyesinde olduğu ortaokulla bahçesi bölücü duvarla ayrılmıştır.

Örnek-2,Vilayatlere Hizmet Götürme Birliği Anaokulu, diğer okullardan bağımsız devlet anaokullarına örnek olup , anaokullarının zorunlu olmasıyla birlikte tip projeler kapsamında adını aldığı vakıf tarafından Karatay ilçesinde yaptırılmıştır.

Örner-3,İhsan Doğramacı Uygulama Anaokulu , Selçuk üniversitesi bünyesinde açılmış uygulama anaokulu olup projesiyle ve uyguladığı eğitim metotları ile örnek bir okuldur ve Selçuklu ilçesinde bulunmaktadır.

Örnek-4,Niyaz Usta Anaokulu, devlet ilkokulu bünyesinde bulunan anaokullara örnek olup ,Meram ilçesinde bulunmaktadır. Bahçe ,giriş kısmı ,güvenlik gibi alanları ilkokulla ortaktır.

Örnek-5, Özel Gündoğdu Anaokulu, özel okul bünyesinde bulunan anaokullara örnek olup Niyaz Usta Anaokulu örneğinde olduğu gibi ilkokulla ortak alanlara sahiptir ve Meram ilçesinde bulunmaktadır.

4.1. Yaşar Doğu Anaokulu

Konya'nın Karatay ilçesinde bulunan okul binasının yapımı 2012 yılında iş adamı Ali Ağaoğlu'nun desteği ile gerçekleşmiştir. Bina eğitim öğretime Yaşar Doğu Ortaokuluna bağlı anasınıfı olarak başlamıştır. Daha sonra 2015 yılında bağımız anaokuluna dönüştürülmüştür ve Yaşar Doğu Anaokulu olarak eğitim öğretime devam etmektedir.

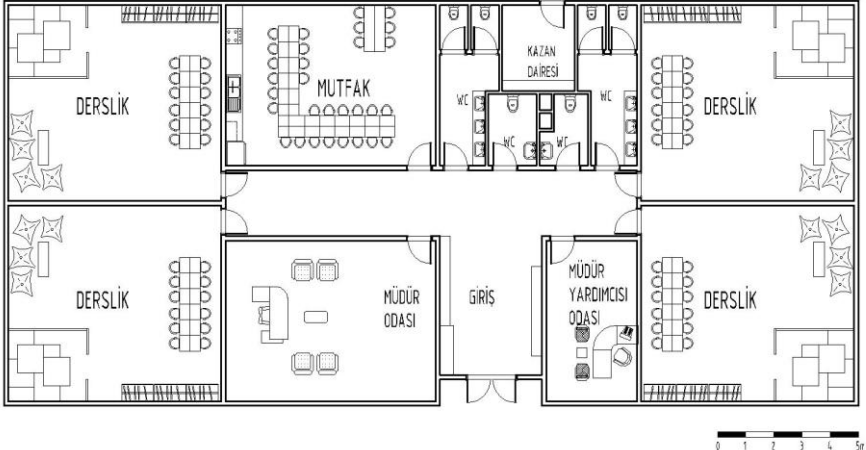

Şekil 60. 2012'de yapılan ortaokul binası ve yan tarafında girişi bulunan eski anaokul binası, 2019,Konya.

Eğitim binasının alanı 410 m²'dir.Yapı cinsi betonarme çerçevesi sistemdir. Anaokulu içinde 4 sınıf, 1 oyun odası, mutfak, öğretmenler odası, öğrencilere ait tuvaletler, engelli wc ve öğretmenler için wc mevcuttur. Okulun bahçesinde bulunan kamelyalı park ve bir tane çocuk oyun parkı Karatay Belediyesi tarafından yapılmış, diğer çocuk oyun parkı Büyükşehir belediyesi tarafından yapılmıştır.

Şekil 61. 2015'te yapılan ortaokul binasından bağımsız Yaşar Doğu Anaokulu,2019,Konya.

Tablo 1. Yaşar doğu anaokulu genel bilgiler

<p>Okula ait zemin kat planı</p>	
<p>İç mekândan fotoğraflar</p>	 <p>(a) Vestiyerin karşısında bulunan kitaplık (b) Derslikler</p>

(c)Öğrenci lavaboları ve WC

(d)mutfak

(e)İlgi köşelerinden görüşler

Okulun bahçe
ve çevresine
ait görseller

(f)Okulun yan bahçesi (g)okulun giriş cephesi (h)ekim dikim alanları

(1)Açık oyun alanları

(i)Ortaokul binasından anaokulu ve kapalı spor salonu

Tablo 2. Yaşar doğu anaokulu iç mekân özellikleri

İÇ MEKÂN ÖZELLİKLERİ	VAR YETERLİ DEĞİL	YOK	MEVCUT DURUMU
Giriş ve bekleme salonu var mı? Kullanışlı mı?	(+) YETERLİ DEĞİL		Giriş kısmı beklemeye gelen veliler ve ayakkabılarını çıkartan öğrenciler için yeterli alana sahip değildir.
Vestiye kısmı mevcut mu?	(+) YETERLİ DEĞİL		Vestiye kısmının bir bölümü yeterli alan olmadığı için mutfak kısmına yerleştirilmiştir.
İdari kısımlar için ayrılan alanlar ihtiyaca karşılık veriyor mu?	(+)		İdari alan için ayrılmış iki oda mevcuttur ve bu odalar birbiri ile uzak konumlanmıştır.
Oyun odası mevcut mu?	(+) YETERLİ DEĞİL		Mekân büyüklüğü yeterli değildir.
Gözlem odası var mı?		(+)	
Sınıflar ve etkinlik odalarının fiziksel şartları uygun mu?	(+) YETERLİ DEĞİL		Sınıf ve etkinlik odalarının ışık ve havalandırma olanakları iyi tasarlanmamış olup materyal eksikleri oldukça fazladır.
Doktor muayene odası var mı?		(+)	
Lavabo ve tuvaletler çocukların antropolojik ölçülerine uygun mu? Hijyen şartlarını sağlıyor mu?	(+) YETERLİ DEĞİL		Lavaboların wc'lerin ölçülendirilmesi çocuklara göre yapılmıştır. Konum olarak bulunduğu yer giriş kısmın karşısında olup ,temizliği iyi durumdadır.
Mutfak veya yemek odaları var mı? Yemeklerin sağlığına ve hijyenine dikkat ediliyor mu?		(+)	
Sanat atölyesi var mı?		(+)	
Çok amaçlı salonları mevcut mu?		(+)	
İlgi köşeleri var mı donanımlı mı?	(+) YETERLİ DEĞİL		Dört tane ilgi odaları mevcut olup yeterli donanımda değildir.
Uyku odaları mevcut mu?		(+)	

Tablo 3. Yaşar doğu anaokulu dış mekân özellikleri

DIŞ MEKÂN ÖZELLİKLERİ	VAR	YOK	MEVCUT DURUMU
Otopark alanları ve servis yaklaşım alanları var mı?		(+)	Okula ait otopark düzenlemesi bulunmamaktadır fakat çevresi çok yoğun bir bölge olmadığı için park problemi yoktur. Özel bir yaklaşım alanı araçlar için mevcut değildir.
Açık oyun alanları ve diğer etkinlikler için düzenlenmiş bahçe mevcut mu ve çocukların ihtiyaçlarını karşılıyor mu?	(+) YETERLİ DEĞİL		Bahçede oyun alanları mevcut ama yetersizdir. Belediyenin yaptırdığı park ve oyun çizgileri düzenlenme içerisinde.
Güvenlik önlemleri var mı, yeterli mi?		(+)	Güvenlik için Güvenlik görevlisi ve kulübesi mevcut değildir. Yanındaki ortaokuldan duvarla ayrılmıştır. İki okul arasındaki kapı ve giriş kapısı yeterli kadar kontrollü değildir.

4.1.1. Yaşar Doğu Anaokulu Örneğinin Değerlendirilmesi

Okul binası, ülkemizdeki anaokulları tarihçesine baktığımız zaman gördüğümüz anaokul mimarisi değişimini gösteren bir yapıdır. Yaşar Doğu anaokulu, ortaokula bağımlı bir sınıfla başlamış sonrasında artan ihtiyaçlar doğrultusunda ortaokulun yan tarafına ek yapılar, girişi ayrılarak eğitime iki sınıf olarak devam etmiştir(şekil 60). Kullanıcısı olan çocukların ihtiyaçlarına cevap vermediği için, yapılan bu ek binanın da işlevi sonlandırılmış, aynı bahçe içerisinde mevcut binadan uzakta tek katlı bir yapıda eğitime geçilmiştir(şekil 61).

Tek katlı olarak 2015 yılında yapılan Tablo1 de iç ve dış mekan resimleri mevcut olan bina kısmen de olsa çocuk dostu anaokulu için ihtiyaç olan fonksiyonlara cevap vermektedir. Dört sınıfla eğitime devam eden okul, bahçesinin ana bina ile ayrılması ile daha da güvenli hale gelmiştir çünkü diğer yaş gruplarından rahatsız olan küçük yaş grubu kendini daha güvende hissetmiştir(tablo1-i). Okul yarım gün eğitim vermekte olup sınıfları ortak kullanmak zorundalığı mevcuttur bu sebeple de uyku odaları mevcut değildir. İdarecilerin kendilerine ait odaları mevcut olup birbirleri ile ayrı

konumlandırılmasından dolayı iletişim zorluğu çekmektedirler. Anaokulunun giriş kısmında ilk aşamada vestiyer ve bekleme salonu mevcut olmadığı için, ek yapılmış ve burada çocuklar için dolaplar ve vestiyer, veliler için bekleme yeri konumlandırılmıştır(tablo1-a). Çocuk dostu okul sınıfında bulunması gereken fiziksel şartlar doğrultusunda incelediğimizde ,sınıflardaki masa ve sandalyeler öğrenci ölçülerine göre tasarlanmış ve ideal malzeme olarak da ahşap kullanılmıştır. Fiziksel şartlar olarak pencere küçüklüğünden dolayı doğal aydınlatma ve havalandırma yetersiz olabilmektedir. Sınıflardan bahçeye geçişler mevcut değildir. Sınıfların renk seçimleri kasvetli olup, iç mekan donatıları z kuşağı çocukları için yetersiz tasarımlara sahiptir(tablo1-b). Koridorlar öğrenciler için eğlenceli, aydınlık ve esnek şekilde tasarlanmamıştır. İlgi köşelerinden bazıları sınıfların ortasında bulunan koridorda konumlandırılmıştır. Bu yaş grubu için etkin öğrenme sağlayan ilgi köşeleri ve oyun odalarında ciddi materyal eksikliği bulunmaktadır(tablo1-e). Aynı zamanda ças ve sanat atölyeleri mevcut değildir. Mutfak kişi sayına göre yetersiz ve yemek pişirme olayı yoktur. Lavabolar konum olarak girişin karşında bulunmakta hijyen olarak yeterli ama öğrenci başına düşen sayı olarak azdır(tablo1-c).

Okulun dış bahçesi yeterli alana sahip olup, bitkisel ekim dikim alanları ve evcil hayvanlar için bir yer ayrılmamıştır. Güvenlik kısmıyla ilgili hiçbir mekân yoktur. Bulunduğu yer itibari ile ilgili olarak geniş araç yaklaşım alanları mevcut ama düzenli değildir(tablo1-d).

4.2. Vilayetlere Hizmet Götürme Birliği Anaokulu

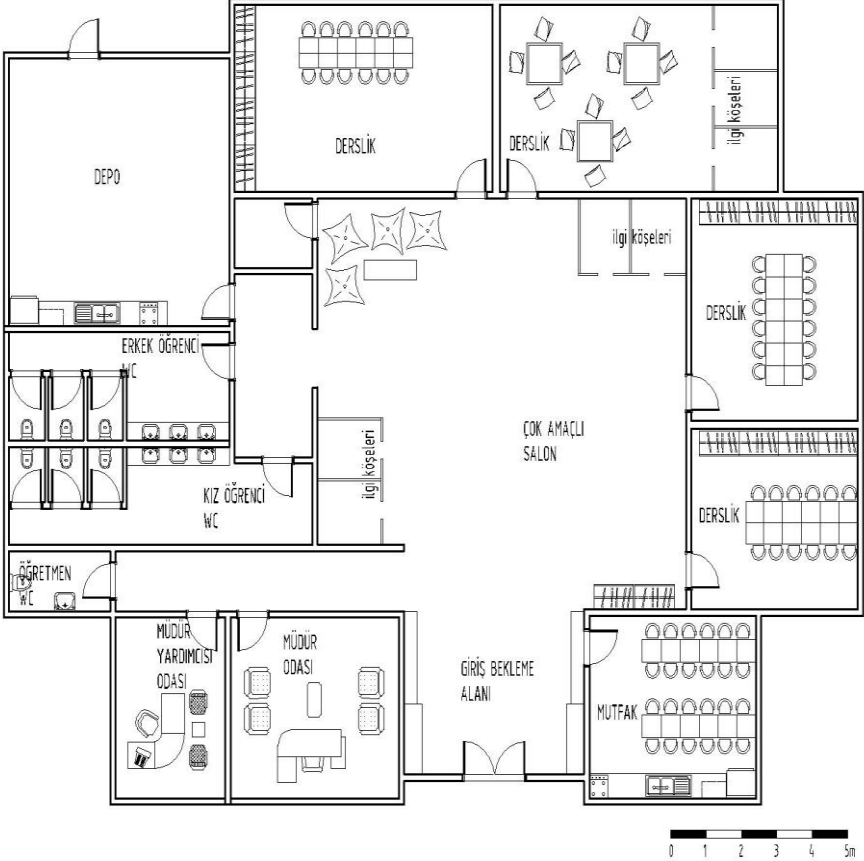

1580 sayılı Belediye Kanununun 133 ve 148'nci maddeleri hükümleri uyarınca 31.12.1985 tarihli İçişleri Bakanlığı oluru ile kurulan Vilayetler Hizmet Birliği'nin merkezi Ankara'dadır. Birlik ilk kuruluş zamanında düzenlenen Ana Tüzük ile şu sorumlulukları almıştır: Üyelerimizin imkân ve faaliyetlerini birleştirmek kaydıyla bu idarelere mevzuatta verilmiş olan görevleri yerine getirmek ve yerine getirilmesine yardımcı olmak; Bu amacı gerçekleştirmek için, Üyelerimizin mevzuatla görev olarak verilmiş konularda her türlü ekonomik, sosyal ve kültürel faaliyetlerde bulunur. Birlik ayrıca; illerde eğitim ve moral amaçlı Vilayetler Evi adıyla tesisler kurar, taşınır ve taşınmaz mal edinir, kiraya verir, kiralar, ortaklaşa kullanır. Her dereceli okul öğrencileri için yurtlar, okullar, yapar, yaptırır, kiralar, işletir, işlettirir veya ortaklaşa kullanır (web36).

Birliğe verilen yetkililerle yapılan anaokulu merkez Karatay ilçesinde yer almaktadır. Şehir merkezine yaklaşık 4 km'dir. Tek katlı olarak yapılan okul, ilçede okullar bölgesi olarak adlandırılan arsada 4 farklı okulla bahçeleri birbirinden ayrılarak konumlandırılmıştır.

Şekil 62. Vilayetlere Hizmet Götürme Birliği Anaokulu, 2020, Konya.

Tablo 4. Vilayetlere hizmet götürme birliği anaokulu genel bilgiler

<p>Okula ait zemin kat planı</p>	 <p>DEPO</p> <p>DERSLİK</p> <p>DERSLİK</p> <p>ERKEK ÖĞRENCİ WC</p> <p>KIZ ÖĞRENCİ WC</p> <p>ÖĞRETMEN WC</p> <p>MÜDÜR YARDIMCISI ODASI</p> <p>MÜDÜR ODASI</p> <p>GİRİŞ BEKLEME ALANI</p> <p>MUTFAK</p> <p>ÇOK AMAÇLI SALON</p> <p>DERSLİK</p> <p>DERSLİK</p> <p>DERSLİK</p> <p>0 1 2 3 4 5m</p>
<p>İç mekândan fotoğraflar</p>	 <p>(a) Giriş bekleme alanı</p> <p>(b) Derslikler</p>

(c) Öğrenci lavaboları ve WC

(d) Mutfak

(e) İdareci odası

(f) İlgili köşelerinden görüntüler

Okulun bahçe ve çevresine ait görseller

(g) Bahçede bulunan oyun parkı

(h) Anaokulun giriş cephesi

(i) Yan bahçede bulunan trafik eğitim alanı hayvanlar için yapılmış kümes

(i)Arka cephedeki depo girişi, ekim dikim alanları

(j)Açık oyun alanları

Tablo 5. Vilayetlere hizmet götürme birliği anaokulu iç mekân özellikleri

İÇ MEKÂN ÖZELLİKLERİ	VAR	YOK	MEVCUT DURUMU
Giriş ve bekleme salonu var mı? Kullanışlı mı?	(+) YETERLİ DEĞİL		Giriş mekânı çok dar bir alan olup, bekleme yeri yoktur ve vestiyer yetersizdir.
Vestiyer kısmı mevcut mu?	(+) YETERLİ DEĞİL		
İdari kısımlar için ayrılan alanlar ihtiyaca karşılık veriyor mu?	(+)		İdari kısım bir koridorla ayrılıp kendi arasında fonksiyonel çözülmüştür
Oyun odası mevcut mu?		(+)	
Gözlem odası var mı?		(+)	
Sınıflar ve etkinlik odalarının fiziksel şartları uygun mu?	(+) YETERLİ DEĞİL		Dört tane mevcut dersliğin aydınlatma ve havalandırma yetersizlikleri, materyal eksiklikleri bulunmaktadır.
Doktor muayene odası var mı?		(+)	
Lavabo ve tuvaletler çocukların antropolojik ölçülerine uygun mu? Hijyen şartlarını sağlıyor mu?	(+) YETERLİ DEĞİL		Wc'ler koridorla ayrılmış olup lavabolar çocukların fiziksel ölçüleri için uygun değildir.
Mutfak veya yemek odaları var mı? Yemeklerin sağlığına ve hijyenine dikkat ediliyor mu?	(+) YETERLİ DEĞİL		Mutfak alanı ve yeme kısmı birlikte çözüldüğü için havalandırma problemi mevcuttur.
Sanat atölyesi var mı?		(+)	
Çok amaçlı salonları mevcut mu?		(+)	
İlgi köşeleri var mı donanımlı mı?	(+) YETERLİ DEĞİL		Üç tane ilgi köşesi olup materyalleri yetersizdir
Uyku odaları mevcut mu?		(+)	

Tablo 6. Vilayetlere hizmet götürme birliği anaokulu dış mekân özellikleri

DIş MEKÂN ÖZELLİKLERİ	VAR	YOK	MEVCUT DURUMU
Otopark alanları ve servis yaklaşım alanları var mı?		(+)	
Açık oyun alanları ve diğer etkinlikler için düzenlenmiş bahçe mevcut mu ve çocukların ihtiyaçlarını karşıyor mu?	(+) YETERLİ DEĞİL		Bahçede oyun alanları yetersiz olup, bir çocuk parkı, trafik eğitim alanı, ekim dikim alanları, evcil hayvanlar için ayrılmış kümes mevcuttur
Güvenlik önlemleri var mı,yeterli mi?		(+)	Güvenlik görevlisi mevcut değildir, giriş kapısında denetim yoktur.

4.2.1. Vilayetlere Hizmet Götürme Anaokulu Örneğinin Değerlendirilmesi

Anaokul binası Karatay ilçesinde, KTO Karatay üniversitesinin güney yönünde okullar bölgesi adı verilen, dört okulun yan yana inşa edildiği bölgede bulunmaktadır. Okul tek katlı olup, MEB'in belirlediği tip anaokulu projesiyle yapılmıştır(şekil 62). Okula ulaşım, konumu ana caddenin bir arkasında olduğu için, çevresinde bulunan ön cephedeki okullar kadar kolay olmamaktadır. Düzenlenmiş bir otoparkı ve yaklaşım alanı mevcut değildir(tablo4-i). Okul binası tek katlı olup, giriş aksının sağında ve solunda yeşil bahçe alanları mevcuttur. Anaokulun tek katlı olması, kullanıcısı olan 6 yaş altı çocukların kendini daha güvende hissetmesini, psikolojik olarak okulu daha sevimli görmesini sağlamaktadır(tablo4-h). Yapıda dört derslik, mutfak, holle ayrılmış idari alan, dersliklerin orta kısmında oyun alanı ve buradan bir holle ayrılmış wc'ler, yan tarafında depo mevcuttur(tablo4-zemin kat planı).

Çocuk dostu okul kavramı çerçevesinde incelediğimizde dersliklerin aydınlatma ve havalandırma kapasiteleri yetersiz olup, materyal eksiklikleri oldukça fazladır. Sınıfların iç mekan donatıları yetersiz olup hayal güçlerini ve öğrenme güdülerini geliştirecek olan atölyeler, ças, oyun odaları mevcut değildir(tablo4-b). Kullanılan masa ve sandalyelerin boyutları , malzemesi, sınıf ve koridorların renkleri modern ,estetik ve ergonomik değildir. Çocuk dostu okul için bu fiziksel eksikliklerin olması bu yaş çocuklar için öğrenme isteğinin ve araştırma duygusunun gelişmemesine sebep olabilmektedir. Uyku odasının ve revirin olmaması, lavaboların sınıflara uzakta konumlandırılması kullanıcı olan küçük yaşın kendini güvende hissetmemesini sebebiyet vermektedir(tablo4-c).İlgi köşelerinin orta koridorda çözülmüş olması geçişleri zorlaştırmakta ve çocuklarının bu alanlarda yoğunlaşamamasına sebep olmaktadır(tablo4-f).

Bahçede küçük hayvanlar için kümes, ekim dikim alanları, oyun parkı, trafik eğitim alanı mevcuttur. Bu alanlar çocukların eğitimlerinden aldığı öğretileri, yaşamlarında kullanması için düşünülmüş ama gerekli donanım sağlanmamıştır(tablo4-1,i). Diğer okullarla yan yana olması ses kirliliğine sebebiyet vermektedir. Diğer devlet okullarında olduğu gibi güvenlik kısmı yoktur ve yanındaki mevcut okullarla bahçe geçişleri kontrollü olmadığı için küçük yaş grupları için tehlikeli olabilmektedir.

4.3. İhsan Doğramacı Uygulama Anaokulu

İhsan Doğramacı Uygulama Anaokulu 0 yaşından 6 yaşına kadar olan çocukları yaşama yetiştirmek üzere TS EN ISO9001:2008 Toplam Kalite Yönetimi standartlarına uygun bir şekilde Selçuk Üniversitesi, Sağlık bilimleri fakültesine bağlı olarak, eğitim hizmeti vermektedir.

Üniversite ev sahipliğinde yapılmış olan bilimsel faaliyetlerle ve incelemelerle destek verilen okul, sahip bulunduğu olanaklar çerçevesinde gelişmiş olan devletlerin okulları arasında bulunmaktadır. Okul, 3-6 yaş dönemi eğitim programında, 2007–2008 eğitim öğretim yılında, çocuklara alternatif bir öğretim modeli olarak “Montessori Eğitim Modelini” uygulama aşamasına konulmuştur. Çeşitli toplantılar ve seminerlerle bu eğitim modeline yönelik ebeveynlere bilgi sunulmaktadır. Okul Selçuklu ilçesinde üniversite yakınında tek katlı olarak konumlanmıştır (web37).

Şekil 63. İhsan doğramacı uygulamalı anaokulu,2020,Konya.

Tablo 7. İhsan doğramacı uygulama anaokulu genel bilgiler

<p>Okula ait zemin kat planı</p>	
<p>İç mekândan fotoğraflar</p>	<p>(a)Giriş bekleme alanı</p> <p>(b)Derslikler</p>

(b)Derslikler

(c)Montessori mutfak

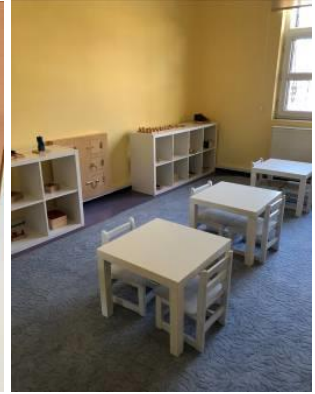
(d)küçük yaş sınıfı

(e)0-3 yaş mutfak

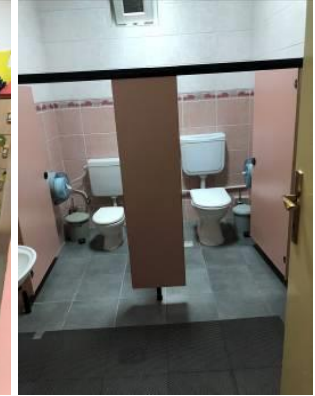
(f) İngilizce atölyesi ve zeka oyunları atölyesi

(g)Satranç atölyesi

(h)tüm dersliklerin girişinde bulunan dolap ve wc'ler

(i)Oyun odası

(i)Dans Atölyesi

(j)İdareci odası

	 <p>(k)Tiyatro köşesi (l) uyku odası (m)geniş koridorlar</p> <p>(n)Çok amaçlı salon (o) Revir (ö) Mutfak</p>
<p>Okulun bahçe ve çevresine ait görseller</p>	 <p>(p)İç bahçede bulunan oyun alanları</p>

(r) Anaokulun giriş cephesi

(s) Yan cephedeki oyun alanı, ekim dikim alanları

(ş) Açık oyun alanları

Tablo 8. İhsan doğramacı uygulama anaokulu iç mekân özellikleri

İÇ MEKÂN ÖZELLİKLERİ	VAR	YOK	MEVCUT DURUMU
Giriş ve bekleme salonu var mı? Kullanışlı mı?	(+) YETERLİ DEĞİL		Giriş kısmı sekizgen bir mekânla tanımlanıp, vestiyer alanı olarak kullanılmaktadır, tam karşısında iç bahçeye bakan bekleme alanı oluşturulmuştur ve yanında danışma bankosu mevcuttur.
Vestiyer kısmı mevcut mu?	(+)		
İdari kısımlar için ayrılan alanlar ihtiyaca karşılık veriyor mu?		(+)	İdari kısım müdür odasından oluşmaktadır ve tanımlı bir alanı yoktur.
Oyun odası mevcut mu?	(+)		Küçük yaş grubu için bir oyun alanı mevcuttur.
Gözlem odası var mı?	(+)		Oyun alanının hemen giriş kısmında gözlem kısmı oluşturulmuştur.
Sınıflar ve etkinlik odalarının fiziksel şartları uygun mu?	(+)		Beş tane derslik mevcuttur bunlardan bir tanesi küçük yaş grubu içindir. Aydınlatma ve havalandırma olanakları başarılı tasarlanmış ve Montessori ekipmanları ile donatılmıştır.
Doktor muayene odası var mı?	(+)		İdare kısmının hemen yanında revir mevcuttur.
Lavabo ve tuvaletler çocukların antropolojik ölçülerine uygun mu? Hijyen şartlarını sağlıyor mu?	(+)		Wc'ler her dersliğin giriş kısmında o sınıfa ait olarak konumlanmıştır. Bu şekildeki tasarımla kullanıcısı daha da belirginleştirilmiş olup hijyendir.
Mutfak veya yemek odaları var mı? Yemeklerin sağlığına ve hijyenine dikkat ediliyor mu?	(+)		Mutfak alanı ve yeme kısmı küçük yaş grubu için ayrı tasarlanmış olup büyük mutfakta yemek de pişirilmektedir ve yan bahçede girişi olan bir deposu mevcuttur.
Sanat atölyesi var mı?	(+)		Sanat, satranç, İngilizce, piyano, dans Atölyeleri mevcuttur.
Çok amaçlı salonları mevcut mu?	(+)		Atölyelerin olduğu kısımda küçük bir spor salonu mevcuttur.
İlgi köşeleri var mı donanımlı mı?		(+) YETERLİ DEĞİL	İlgi köşeleri derslikler içinde birkaç tane oluşturulmuş ama yetersizdir.
Uyku odaları mevcut mu?	(+)		Küçük yaş grubu için düşünülmüş Uyku odası vardır ama yeterli alanı ve havalandırması mevcut değildir.

Tablo 9. İhsan doğramacı uygulama anaokulu dış mekân özellikleri

DIŞ MEKÂN ÖZELLİKLERİ	VAR	YOK	MEVCUT DURUMU
Otopark alanları ve servis yaklaşım alanları var mı?		(+)	
Açık oyun alanları ve diğer etkinlikler için düzenlenmiş bahçe mevcut mu ve çocukların ihtiyaçlarını karşılıyor mu?	(+) YETERLİ DEĞİL		Bahçede oyun alanları yetersiz olup, çocuk parkı, ekim dikim alanları, evcil hayvanlar için ayrılmış alanlar mevcuttur iç avlunun olması çocuklar için alternatif alan oluşturmaktadır.
Güvenlik önlemleri var mı,yeterli mi?		(+)	Güvenlik görevlisi mevcut değildir, giriş kapısında denetim yoktur.

4.3.1. İhsan Doğramacı Uygulama Anaokulu Örneğinin Değerlendirilmesi

Anaokulu, Selçuk Üniversitesi kampüsüne yakın bir alanda konumlanmıştır. Uygulama anaokulu olduğu için üniversitenin desteğiyle eğitim faaliyetlerini sürdürmektedir. Okul binası çocuk dostu anaokul yapılarına verilecek başarılı örneklerden bir tanesidir (şekil63). Yapının sahip olduğu geniş alan ve tek katla konumlanmış olması çocuk dostu anaokullarında aranan özelliklerden biridir(tablo7-r). Okul 0-6 yaş çocuklarının hemen hemen tüm ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde donatılmıştır. Dersliklerin fiziksel şartları, içindeki materyalleri, iki temel eğitim metoduna göre ayarlanmış mekânlarıyla başarılı bir tasarıma sahiptir(tablo7-b,f,g). Giriş kısmını tanımlamış sekizgen mekân, vestiyer alanı olarak kullanılmakta ve yetersizdir. Diğer anaokullarında olmayan bekleme alanı ve danışma burada mevcuttur, idari alanlar birbirine yakın çözülmüş ama giriş kısmından ayrı konumlandırılmamıştır(tablo7-a). Koridorların iç avluya bakması ve geniş çözülmesi okulun ferah bir yapı olmasını sağlamıştır(tablo7-m). Okulda farklı olarak öğrenci wc ve lavaboları her dersliğin ayrı ve derslik giriş kısmında çözülmüştür ayrıca kendi dolapları da giriş kısmında konumlandırılmıştır. Bu çözüm çocuk dostu okul öncesinde olması gereken çözümlere örnektir(tablo7-h).Atölyelerin fiziksel şartları ve materyalleri sayesinde çocuklar daha etkin öğrenme şansı yakalamaktadır. Okul aynı zamanda 0-3 yaş için gerekli tüm mekânlara sahiptir. Küçük yaş grubunun mutfak kısımları ayrı ve kendi ölçülerinde tasarlanmıştır(tablo7-d,e). Diğer okullar gibi bu anaokulun da güvenlik kısmı yoktur.

4.4. Niyaz Usta Anaokulu

Meram ilçesinde bulunan okulun inşaatına 2006 yılında başlanmış ve 11 ay gibi bir süre de okul binası tamamlanarak Konya eğitimine kazandırılmıştır. Niyaz Usta adında bir hayırsever kendi hayal ettiği Selçuklu-Osmanlı mimarisinde okulu yaptırmıştır. Okulun mimarı Prof. Dr. Kerim ÇINAR olup okulda toplam 26 derslik mevcuttur. Anaokul, ilkokulla aynı binada olup iki dersliği mevcuttur. Okul bulunduğu muhit itibarıyla ve verdiği eğitimle Konya'nın tercih edilen okulları arasındadır(şekil64).

Şekil 64. Niyaz Usta Anaokulu,2019,Konya.

Tablo 10. Niyaz Usta Anaokulu genel bilgiler

<p>Okula ait zemin kat planı</p>	
<p>İç mekândan fotoğraflar</p>	 <p>(a) Giriş, bekleme alanı ve vestiyer</p>

(b)Derslikler ve İlgi köşeleri

(c)Dersliklerin aydınlatması(d)çocuklara ait dolaplar(e) mutfak kısmı

(f)Anaokula ait wc

(g) ilkokulun danışma kısmı

(h) Materyaller için tasarlanmış dolaplar

Okulun
bahçe ve
çevresine
ait
görseller

(1)Bahçede bulunan oyun alanları

(i)Açık oyun alanları ,okulun giriş cephesi

(j)Park alanlarından bahçeye giriş ,okulun üç boyutlu maketi

Tablo 11. Niyaz usta anaokulu iç mekân özellikleri

İÇ MEKÂN ÖZELLİKLERİ	VAR	YOK	MEVCUT DURUMU
Giriş ve bekleme salonu var mı? Kullanışlı mı?	(+)		Giriş kısmı ilkokul binasından olduğu için danışma ve bekleme alanı orada mevcuttur. Anaokul kısmında bekleme alanı mevcut değildir.
Vestiyer kısmı mevcut mu?	(+)		Vestiyer kısmı anaokul alanının giriş kısmının sol tarafında mevcut ve yeterlidir.
İdari kısımlar için ayrılan alanlar ihtiyaca karşılık veriyor mu?		(+)	Anaokulunun kendi bünyesinde idari alan yoktur bulunduğu ilkokula bağlıdır.
Oyun odası mevcut mu?		(+)	
Gözlem odası var mı?		(+)	
Sınıflar ve etkinlik odalarının fiziksel şartları uygun mu?	(+) YETERLİ DEĞİL		Sınıf ve etkinlik odalarının ışık ve havalandırma olanakları iyi tasarlanmış olup materyal eksikleri oldukça fazladır.
Doktor muayene odası var mı?		(+)	
Lavabo ve tuvaletler çocukların antropolojik ölçülerine uygun mu? Hijyen şartlarını sağlıyor mu?	(+) YETERLİ DEĞİL		Lavaboların wc'lerin ölçülendirilmesi çocuklara göre yapılmıştır. Konum olarak bulunduğu yer uygun olmakla beraber temizliği iyi durumdadır.
Mutfak veya yemek odaları var mı? Yemeklerin sağlığına ve hijyenine dikkat ediliyor mu?		(+)	
Sanat atölyesi var mı?		(+)	
Çok amaçlı salonları mevcut mu?		(+)	
İlgi köşeleri var mı donanımlı mı?		(+)	İlgi odaları ,geniş bir alanda değil köşeler olarak mevcuttur.
Uyku odaları mevcut mu?		(+)	

Tablo 12. Yaşar doğu anaokulu dış mekân özellikleri

DIŞ MEKÂN ÖZELLİKLERİ	VAR	YOK	MEVCUT DURUMU
Otopark alanları ve servis yaklaşım alanları var mı?		(+)	Okula ait otopark düzenlemesi bulunmamaktadır , çok yoğun bir bölge olduğu için park problemi vardır.Özel bir yaklaşım alanı araçlar için mevcut değildir.
Açık oyun alanları ve diğer etkinlikler için düzenlenmiş bahçe mevcut mu ve çocukların ihtiyaçlarını karşılıyor mu?	(+) YETERLİ DEĞİL		Bahçede oyun alanları mevcut fakat yetersizdir, ilkokulla aynı bahçe kullanıldığı için anaokuluna ait ekim dikim alanları, evcil hayvan yetiştirme alanları mevcut değildir.
Güvenlik önlemleri var mı,yeterli mi?		(+)	Güvenlik görevlisi ve kulübesi okul binasının içinde mevcuttur. İlkokul ile girişlerin ve bahçenin ortak kullanılması küçük yaş grubu için yeterli güvende olmamaktadır.

4.4.1. Niyaz Usta Anaokulu Örneğinin Değerlendirilmesi

Bulduğu mevki itibarıyla tercih edilen okullar arasında olan ilkokul ile birlikte çözülmüş anaokulunun giriş ve bahçe alanları ortaktır(tablo10-1). Bu durum çocuk dostu anaokullarında tercih edilmesi istenmeyen bir durumdur. Küçük yaş grubu kendine ait giriş çıkışlarda ve bahçe kullanımında kendini daha güvende hissetmektedir. Anaokul bünyesinde bulunan mevcut dersliklerin fiziksel şartlarından aydınlatma, havalandırma, metrekare uygun olup fazlaca materyal eksikleri bulunmaktadır(tablo10-b,c).İç mekan donatıları yetersizdir. Çocukların daha etkili öğrenmesine yardımcı olan İlgi köşeleri, atölyeler, oyun alanı, çok amaçlı salon mevcut değildir. Okul yarım gün olduğu için yemek alanı mevcut değildir, wc yanında küçük bir mutfak çözülmüştür(tablo10-e). Lavabolar ve wc'ler yetersiz olup ortak kullanılmaktadır(tablo10-f). Okulun güvenlik kısmı ve danışma diğer devlet okullarından farklı olarak mevcuttur. Bahçede düzenli oyun alanları yoktur. Bahçe ortak olduğu için ekim dikim alanı, trafik eğitim alanı, kümes hayvanları için alan mevcut değildir(tablo10-i,j). Otopark düzenlemesi olmadığı için giriş çıkışlarda yoğunluklar yaşanmaktadır.

4.5. Özel Gündoğdu Anaokulu

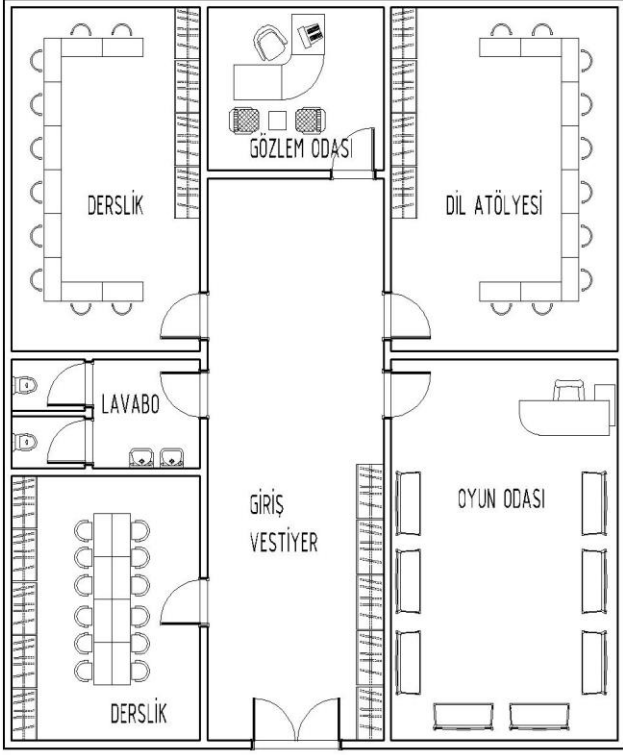

Gündoğdu Koleji; ana sınıfından liseye kadar kesintisiz eğitim veren bir özel okuldur. Okulun geçmişi 1969 yılında bugünkü gar civarında yer alan tarihi Bağdat Otelinde faaliyet gösteren Hastaş Eğitim Kurumlarına dayanmaktadır.14 yıl boyunca bu binada Türk Milli Eğitimine hizmet eden Özel Gündoğdu Eğitim Kurumları 1982 yılında Meram Yeni Yol Caddesi üzerinde bulunan bugünkü adresine taşınmıştır.51. yıllık köklü geçmişinde ilköğretim ve lise bölümlerinden binlerce mezun veren Özel Gündoğdu İlk ve Ortaokulu; Konya'nın ilk, Türkiye'nin ise sekizinci özel okulu olma unvanını taşımaktadır (web38) .

Okul binası bulunduğu konum itibarıyla Meram ilçesinde yoğun bir bölgededir. Karşısında hastane olması bu yoğunluğu artırmaktadır. Okulun mimari yapısına baktığımızda ise eğitim yapısı olarak modern, ferah ve aydınlık iç mekâna ve ekolojik bir bahçeye sahiptir. Anaokulunun yeri giriş kısmının tam karşısındaki koridorda yer almakta olup iki dersliği mevcuttur(şekil65).

Şekil 65.Özel Gündoğdu okulu,2020,Konya.

Tablo 13. Özel gündeğdu anaokulu genel bilgiler

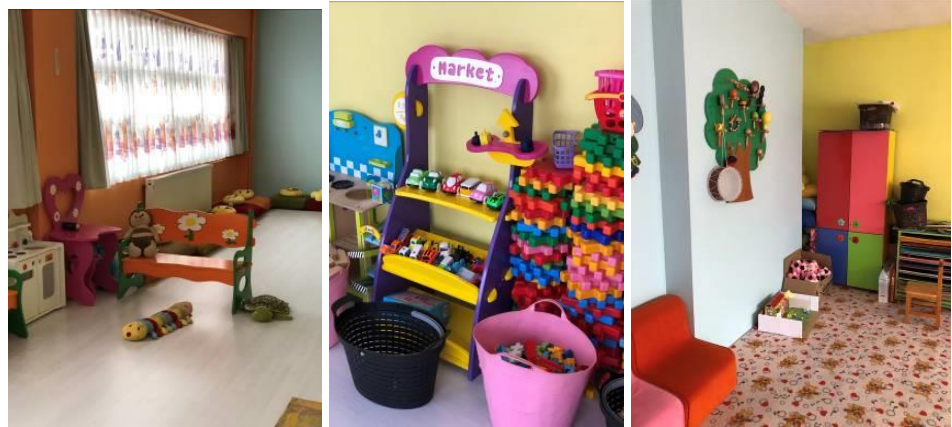
<p>Okula ait zemin kat planı</p>	 <p>0 1 2 3 4 5m</p>
<p>İç mekândan fotoğraflar</p>	 <p>(a) Giriş (b) bekleme alanı (c) vestiyer</p>

(d)Derslikler

(d)Dersliklerin aydınlatması

(e)İlgili köşeleri

(f)Oyun odası

(g)Anaokula ait wc ve lavabolar

(h)Gözlem odası ,Dil etkinlikleri ve bale atölyesi

(i)Okulun danışma kısmı, spor salonu

Okulun
bahçe ve
çevresine
ait
görseller

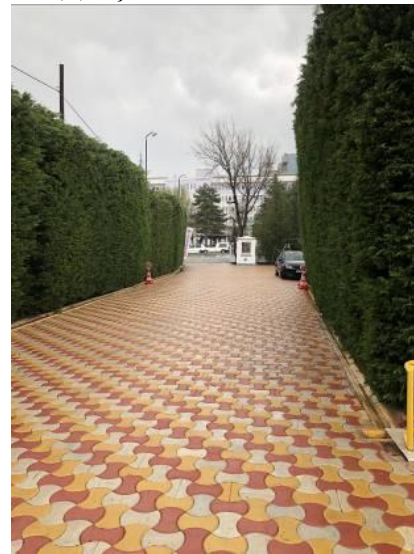

(i)Bahçede bulunan oyun alanları

(k)Açık alanda bulunan kantin

(l)Okulun giriş cephesi

(m)Park alanlarından bahçeye giriş (n) Okulun arka cephesi ve depo girişi

(o)Park alanında bulunan basket sahası

(p) Yan cephe detayı

Tablo 14. Özel gündeğdu anaokulu iç mekân özellikleri

İÇ MEKÂN ÖZELLİKLERİ	VAR	YOK	MEVCUT DURUMU
Giriş ve bekleme salonu var mı? Kullanışlı mı?	(+)		Giriş kısmı ilkokul binasından olduğdu için danışma ve bekleme alanı orada mevcuttur. Anaokul kısmında bekleme alanı mevcut değıldir.
Vestiyer kısmı mevcut mu?	(+)		Vestiyer kısmı anaokul alanının giriş kısmının sağ tarafında mevcut ve yeterlidir.
İdari kısımlar için ayrılan alanlar ihtiyaca karşılık veriyor mu?		(+)	Anaokulunun kendi bünyesinde idari alan yoktur bulunduğdu ilkokula bağılıdır.
Oyun odası mevcut mu?	(+)		Oyun odasının fiziksel boyutları ideal olup, materyal eksiklikleri vardır.
Gözlem odası var mı?	(+)		Gözlem odası giriş kısmının karşısında, oyun odasının yan tarafında mevcuttur.
Sınıflar ve etkinlik odalarının fiziksel şartları uygun mu?	(+)		Sınıf ve etkinlik odalarının ışık ve havalandırma olanakları iyi tasarlanmış olup materyal eksikleri oldukça fazladır.
Doktor muayene odası var mı?		(+)	
Lavabo ve tuvaletler çocukların antropolojik ölçülerine uygun mu? Hijyen şartlarını sağlıyor mu?	(+) YETERLİ DEĞİL		Lavaboların wc'lerin ölçülendirilmesi çocuklara göre yapılmıştır. Konum olarak bulunduğdu yer uygun olmakla beraber temizliğı iyi durumdadır.
Mutfak veya yemek odaları var mı? Yemeklerin sağlığına ve hijyenine dikkat ediliyor mu?		(+)	
Sanat atölyesi var mı?		(+)	
Çok amaçlı salonları mevcut mu?	(+) YETERLİ DEĞİL		Anaokulunun giriş kısmındaki merdivenlerden inilerek ulaşılan kapalı spor salonu mevcuttur.
İlgi köşeleri var mı donanımlı mı?		(+)	İlgi odaları olarak değıl ama ilgi köşeleri mevcut olup materyal eksiklikleri vardır.
Uyku odaları mevcut mu?		(+)	

Tablo 15. Özel gündeğdu anaokulu dış mekân özellikleri

DIş MEKÂN ÖZELLİKLERİ	VAR	YOK	MEVCUT DURUMU
Otopark alanları ve servis yaklaşım alanları var mı?		(+)	Okula ait otopark düzenlemesi bulunmamaktadır fakat çok yoğun bir bölge olduğu için park problemi vardır. Özel bir yaklaşım alanı sadece servisler için mevcuttur.
Açık oyun alanları ve diğerk etkinlikler için düzenlenmiş bahçe mevcut mu ve çocukların ihtiyaçlarını karşılıyor mu?	(+) YETERLİ DEĞİL		Bahçede oyun alanları mevcut ama yetersizdir, ilkokulla aynı bahçe kullanıldığı için anaokuluna ait ekim dikim alanları, evcil hayvan yetiştirme alanları mevcut değildir.
Güvenlik önlemleri var mı,yeterli mi?		(+)	Güvenlik görevlisi ve kulübesi okul bahçesinin giriş kısmında mevcuttur. İlkokul ile girişlerin ve bahçenin ortak kullanılması küçük yaş grubu için yeterli güvende olmamaktadır.

4.5.1. Özel Gündeğdu Anaokulu Örneğinin Değerlendirilmesi

Anaokul binasının girişi ilkokul girişiyle ,Niyaz usta örneğinde olduğu gibi aynı kapıdandır(şelik64-65). Okulun bahçe girişinde güvenlik mevcuttur. Servis yaklaşımları için bir alan mevcut olup güvenliğin ilerisindedir(tablo13-l,m). Okul diğerk okullardan farklı olarak bahçede ekolojik düzene önem vermiştir. Yeşil alan düzenlemeleri, ağaçlar, ekim dikim alanları mevcuttur(tablo13-i,m,k). Dezavantajı bunların ortak kullanılmasıdır. Okulun bahçesinde spor alanları, düz zeminler, açık oyun alanları mevcut olup yeterli düzeyde değildir ve daha çok üst sınıflara hitap etmektedir. Binanın arka cepesinde depo girişi ve idari otopark alanı mevcuttur(tablo13-o,n). Anaokul kısmında iki derslik, bir oyun odası, gözlem odası, dil atölyesi ve öğrencilere ait lavabo ve wc mevcuttur(tablo13-d,f,h). Küçük yaş grubu alt kattaki kapalı spor salonunu kullanmaktadır. Atölyeler, donanımlı ilgi köşeleri mevcut değildir. İlgi köşeleri çocukların yoğunlaşarak öğrenmelerini ve hayal güçlerini geliştirmek düzeyinde değildir. Çocuk dostu okul öncesi kavramı çerçevesinde bu eksikliklerin olması nitelikli öğrenmeyi zorlaştırmakta ve ilkokulla ortak alanların çokluğu çocuk dostu okul niteliklerini azaltmaktadır.

Tablo 16. Okul öncesi örneklerinin analizi

MEKÂN ÖZELLİKLERİ	Yaşar Doğu Anaokulu	V.Hizmet Götürme Anaokulu	İhsan Doğramacı Uygulama Anaokulu	Niyaz Usta Anaokulu	Özel Gündoğdu Anaokulu
Giriş ve bekleme salonu var mı? Kullanışlı mı?	Yeterli Değil	Yeterli Değil	Var	Var	Var
Vestiyer kısmı mevcut mu?	Yeterli Değil	Yeterli Değil	Yeterli Değil	Var	Var
İdari kısımlar için ayrılan alanlar ihtiyaca karşılık veriyor mu?	Var	Var	Yok	Yok	Yok
Oyun odası mevcut mu?	Yeterli Değil	Yok	Var	Yok	Var
Gözlem odası var mı?	Yok	Yok	Var	Yok	Var
Sınıflar ve etkinlik odalarının fiziksel şartları uygun mu?	Yeterli Değil	Yeterli Değil	Var	Yeterli Değil	Var
Doktor muayene odası var mı?	Yok	Yok	Var	Yok	Yok
Lavabo ve tuvaletler çocukların antropolojik ölçülerine uygun mu? Hijyen şartlarını sağlıyor	Yeterli Değil	Yeterli Değil	Var	Yeterli Değil	Yeterli Değil
Mutfak veya yemek odaları var mı? Yemeklerin sağlığına ve hijyenine dikkat ediliyor mu?	Yok	Yeterli Değil	Var	Yok	Yok
Sanat atölyesi var mı?	Yok	Yok	Var	Yok	Yok
Çok amaçlı salonları mevcut mu?	Yok	Yok	Var	Yok	Y.D
İlgi köşeleri var mı donanımlı mı?	Yeterli Değil	Yeterli Değil	Yeterli Değil	Yok	Yok
Uyku odaları mevcut mu?	Yok	Yok	Var	Yok	Yok
Otopark alanları ve servis yaklaşım alanları var mı?	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
Açık oyun alanları ve diğer etkinlikler için düzenlenmiş bahçe mevcut mu ve çocukların ihtiyaçlarını karşılıyor mu?	Yeterli Değil	Yeterli Değil	Yeterli Değil	Yeterli Değil	Yeterli Değil
Güvenlik önlemleri var mı,yeterli mi?	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok

Tablo 16’da çocuk dostu okul öncesi kurumunda olması gereken kriterler doğrultusunda yerinde inceleyip analiz ettiğimiz okullarda bir çok kriterin mevcut olmadığını, olan kısımların ise yeterli düzeye sahip olmadığını görülmektedir. İncelemesini yaptığımız okulların biri uygulama anaokulu, biri bağımsız devlet anaokulu, biri özel okul bünyesinde anaokul, biri ilkokulla aynı bahçede devlet anaokulu, diğeri ise devlet ilkokulu bünyesinde anaokuludur. Okulların içerisinde çocuk dostu tasarım kriterlerine en yakın okul İhsan Doğramacı Uygulama Anaokulu olup, okulun iç mekan düzenlemeleri mimari anlamda başarılıdır. Dış mekan eklemeleri yapılarak daha fonksiyonel hale getirilebilir. Okulun tek katlı olması, geniş koridorlara, çeşitli atölyelere, fiziksel şartları uygun dersliklere ve donanımlı materyallere sahip olması ve bunun gibi artı yönlerinin olması çok tercih edilen bir okul olmasını sağlamıştır. Ayrıca bu okulda yurtdışı örneklerinde gördüğümüz derslik başlarında tuvalet ve lavabo çözümleri, uyku odasının sessiz bir alanda çözülmesi, atölyelerden iç bahçeye geçişinin olması, küçük yaş için Montessori mutfak ve alan çözümü gibi başarılı yönleri mevcuttur.

İlkokul bünyesinde olan Özel Gündoğdu Anaokulu ve Niyaz Usta Anaokulu ilkokulla birlikte tasarlanmanın eksik yönlerine sahiptirler. Bu okullardaki bahçe alanı ortak olup yeterli alana sahip değildir ve çocuklar için donanımlı oyun alanları yoktur. Okulların tek katlı olmaması, mimari anlamda küçük yaş için korkutucu olmasına sebep vermekte ve büyük yaş grubu ile aynı giriş çıkışlara sahip olması da güvenlik açısından olumlu karşılanmamaktadır. İlkokul bünyesinde çözüldüğü için kendilerine ait atölyeler, çok amaçlı salon, idari kısımlar, revir mevcut değildir. Bu okullardan yola çıkarak anaokullarını diğer okullardan ayrı çözmek büyük eksikliklerin önüne geçmektedir.

Vilayetlere Hizmet Götürme Anaokulu örneği ise MEB’in belirlediği tip anaokulu projesiyle yapılmıştır. Tip anaokulu projelerinin tek katlı olup diğer okullardan bağımsız olması, kendine ait bahçesini çocuklar için gerekli ekim dikim alanlarına, trafik eğitim alanlarına, kümes ve evcil hayvan kulübelerine ayırma imkanı sağlamaktadır. Bu okul örneğinde diğer devlet okullarında olduğu gibi güvenlik mevcut değildir. Okulda iç mekan eksiklikleri olup, mutfak, çok amaçlı salon, atölyeler, oyun ve gözlem odası, revir mevcut değildir. İdari kısımların yeri ideal çözülmüş olup, dersliklerin fiziksel eksiklikleri ve ilgi köşelerindeki materyal eksiklikleri diğer devlet okullarında olduğu gibi çoktur. Ayrıca tip projeler esnek ve estetik kaygılar olmadan

tasarlandığından her alanda olduğu gibi okul alanında da istenilen ihtiyaçlara cevap vermediği için tercih edilmemelidir. Anaokulları tarihçesine baktığımız zaman gördüğümüz anaokul mimarisi değişimini gösteren örneğimiz Yaşar Doğu Anaokulu, ortaokula bağımlı bir sınıfla başlamış sonrasında artan ihtiyaçlar doğrultusunda ortaokulun yan tarafına ek yapılar, girişi ayrılarak eğitime iki sınıf olarak devam etmiştir. Kullanıcısı olan çocukların ihtiyaçlarına cevap vermediği için, yapılan bu ek binanın da işlevi sonlandırılmış, aynı bahçe içerisinde mevcut binadan uzakta tek katlı bir yapıda eğitime geçilmiştir. Tek katlı olarak 2015 yılında yapılan bu bina kısmen de olsa anaokulu için ihtiyaç olan fonksiyonlara cevap vermektedir. Bu örneğin değişimi tamamen kullanıcıların ihtiyaçları doğrultusunda olup, çocuk dostu okula doğru yönelişi göstermektedir.

Bu çalışma doğrultusundaki Konya örneklerinden yola çıkarak ülkemizdeki mevcut örnekleri çoğaltmak mümkün olup, yeni yapılacak eğitim yapılarımıza ışık tutacak tavsiyeler ,çocuk dostu okul öncesi kavramı çerçevesinde belirlenen niteliklerde mevcuttur. Bu tez çalışması kapsamında incelenen örneklerle, tespit edilen sorunlar doğrultusunda yeni yapılacak okul öncesi eğitimi kurumlarına planlama önerileri sunulmuştur.

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Geleceğimizin teminatı çocuklarımız için doğmadan birçok plan ve program yaparız, onların bizden daha iyi olanaklar içinde olmasını, en iyi eğitimi almasını ve daha sosyal, daha başarılı ve daha güçlü olmasını isteriz. En iyi eğitim, en iyi okul, en iyi öğretmen çocuğun hayatında asla vazgeçilmezlerindedir çünkü çocuğun okul öncesi dönemde edindiği kazanımlar eğitim yaşamının en önemli temelini oluşturur ve okul öncesi çocuğun özgüvenini oluşturduğu ilk yerdir. Yirmi yıllık kapsamlı araştırmalara göre, bir çocuk okul öncesi yaşlarında ne kadar entellektüel uyarım alırsa, beynin dil ve biliş adanmış bölümleri o ölçüde gelişir.

Okul öncesi eğitimin geri dönüşü en yüksek yatırım olduğu gerçeğini anlayan ülkeler bu alana ciddi yatırım yapmış Avrupa ülkeleridir. Okullarının her yönüyle gelişimine destek olmaktadır. Ülkemizde yapılan araştırmalara baktığımız zaman ise okul öncesi eğitim konusunda oldukça eksiklerimiz olduğunu görmekteyiz, yine yapılan araştırmalar mevcut eğitim yapılarının nitelikli olmadığını, yapılmakta olanların da okul öncesi için ihtiyaç olan çocuk dostu kavramına cevap vermediğini göstermekte ve neredeyse binaların mimarisi iki yüz yıla yakın bir sürede aynı durmaktadır. Bu kadar hızlı gelişen teknolojilere, değişimlere okul yapılarımızın da ayak uydurması kaçınılmazdır.

Bu çalışma ile eğitimin başlangıcı olan okulöncesi eğitim yapılarına nitelikler kazandırmak amaçlanmıştır. Bunun için ülke genelinde örnekler araştırılmış ve Konya ilinde bulunan beş tane okul analiz yöntemi ile incelenmiştir. Bu incelemeler doğrultusunda, üstte de belirttiğimiz gibi okul yapılarında mimari anlamda büyük eksiklikler görülmüştür.

Çalışmamıza öncelikle olarak okul öncesinin önemi ile başlanılmış, en çok tercih edilen eğitim metodları ve mekanları incelenmiş, dünyada ve ülkemizdeki okul öncesi yapılarının tarihi gelişimi anlatılmış ve son yıllarda çocuk gereksinimleri karşılayan bir kavram olan çocuk dostu şehir ve mekan kavramına değinilmiştir. Bu kavramlardan en önemlilerinden biri olan çocuk dostu okul öncesi eğitim kurumu açıklanmıştır ve bu

okul tanımında olması gereken mimari tasarım kriterleri kaynaklardan belirlenerek, sıralanmıştır.

Okul öncesi öğrenim kurumlarının binaları tasarlandığı sırada farklı mesleklerden kişilerin (mimar, mühendis, çocuk gelişimci, eğitim bilimci, psikolog, ekonomist) çalışma için iş birliği yapmaları gerekmektedir. Öğrencilere yönelik kaliteli bir öğrenme alanı oluşturmak adına ön hazırlıklar ve planlamalar muhakkak yapılmalıdır. Yapım aşamasında, teknik, finansman, mimari gibi alanlarda yaşanabilme ihtimali olan problemlerle alakalı planlama evresinde detaylı incelemeler yapılmalıdır ve çözüme ulaştırılmalıdır.

Tasarlanacak bina; bir eğitim ve çocuk bakım yapısıdır. Okul öncesi eğitim programlarının ve çocuk dostu mekanların temeli oyundur. Çocuk çevreyi, sosyal yaşamı ve bilgileri oyun aracılığıyla öğrenir. Bu nedenle tasarlanacak bina, bu oyunun bir parçası olmalıdır. Serbest ve organize oyunlarla çocuk kendini ifade etmeyi, keşfetmeyi, hayal gücünü geliştirmeyi ve becerilerini kullanmaya olanak bulacaktır. Bu sebeple mimarların , çocuk dostu anaokul yapısında çıkış noktası mutlaka oyun olmalıdır. Yani aile ve ev yaşamından ayrılarak eğitim hayatının ilk aşamasına başlamış bir çocuğun karşılaştığı okul, tasarımıyla, renkleriyle, fiziksel şartlarıyla adeta onu kucaklamalı ve oyun için tasarlanmış alanlarla onu eğitim hayatına geçişine motive etmelidir. Ayrıca mimari tasarımında alışlagelmiş dikdörtgen planlar, tip projeler, kalıplaşmış oyun alanları kullanmak çocuğun okula motivasyonunun azalmasına sebep olacağı unutulmamalıdır

Çocuk dostu okul öncesi kurumu için kaynaklarla belirlenen kriterler ise özetlenecek olursa başlıca şöyledir;

- Okul arsası mümkünse yeşil alanlara yakın seçilmeli, veli ve öğrencilerin kolay ulaşabileceği yerde tasarlanmalıdır. Servis yaklaşımları ve araçlar için otopark alanları çözülmeli ve öğrenci oyun alanlarından uzakta konumlandırılmalıdır. Giriş kısmında güvenlik ve kontrol alanı mutlaka olmalıdır.
- Bahçe dışarıdan gelecek her tehlikeye karşı korunaklı olmalı sık yeşil çit, tel örgü veya betonarme duvar olarak yaptırılmalı ve bahçenin kapısı çocukların açamayacağı şekilde olmalıdır.

- Açık oyun alanlarının da içinde bulunduğu bahçede çocuk başına en az 1.5 m² alan düşmelidir. Çocukların ilgisini çekecek oyun alanları, ekim dikim alanları, evcil ve kümes hayvanlar için kulübeler tasarlanmalı, bahçe güneş ışınlarından yararlanılacak, kontrol ve güvenlikleri için fazla büyük olmayacak şekilde olmalıdır.
- İç tasarımlarda kullanıcısı olan z kuşağı çocukların ,hareket alanları kısıtlanmamalı, mekan değişimleri artırılarak öğrenme merakları güdülenmeli, geniş ve ferah koridorlarla, atölyelere, spor alanlarına, kapalı ve açık oyun alanlarına geçişte kolaylıklar sağlanmalıdır.
- İç mekanın aydınlatması, havalandırması, ısınması, temizliği sağlık koşullarına uygun olmalıdır. Kaza olasılığı içermemeli, esnek, estetik olmalıdır. Yapı, çocukların emniyeti için tek katlı olmalıdır.
- Koridorlar çocuklar için aydınlık, geniş olmalı ve sıkıcı tasarlanmamalı, renklerle, geçişlerle, avlu, iç bahçe gibi alanlarla donatılmalı, mekanlar esnek olmalı, küçük yaş grubunun mekan değiştirmesi önemli olduğu için dönüştürülebilir alanlar tasarlanmalı ve güvenlik için tek yönlü olmalıdır.
- Sınıf düzenlemeleri yapılırken, metre kare başına düşen çocuk sayısı, sınıfın büyüklüğü, sınıftaki oyuncak ve diğer donanımların kapladığı alanlar dikkate alınmalıdır. Sınıftaki mobilyalar, taşınabilir, renkleri uygun ve temizliği kolay olmalıdır.
- Bina girişi, ailelerin rahat bir şekilde girmelerini ve çıkmalarını sağlayacak bir genişliğe sahip olmalıdır. Okulun iç mekânıyla alakalı ilk kısım olmasından ötürü daima temiz, ve güzel görünümlü olmasının yanı sıra, kapalı olmalıdır. Girişteki kapıda zil bulunmalı ve kapısı kilitli olmalıdır. Girişte personelin olması, ziyaret için gelenlerin, alakalı birimlere yönlendirilmesi bakımından fayda sağlamaktadır.
- Vestiyer kısmındaki taban, kaymayan ve kolay temizlenebilen bir malzemeyle döşenmelidir. Çocukların eşyalarını ve yedek eşyalarını koyabilecekleri kısımlar olmalı, alan müsaitse oyun odasında vestiyer olmamalıdır.

- İdari alanın konum olarak, girişe yakın, derslik trafiğinden ayrı, oyun bahçesini görmesi istenir. Öğretmenler odası ihtiyaç duyulursa açılabilir. Büyüklüğü öğretmen sayısına göre ayarlanmalıdır.
- Oyun odaları çocukların serbest ve kendi aralarında vakit geçirdikleri bir alan olduğu için, ortamın güvenli olması, keskin hatlı oyuncakların bulunmaması ve düşme, yaralanmalara fırsat verecek donanımda olmaması lazımdır, diğer sınıflar ile bağıntılı olmalıdır ya da dolaysız olarak bahçeye ulaşılabilmelidir. Gözlem odası ile çocuklar gizlice denetlenmelidir.
- Doktor muayene odası, girişe yakın, oyun odalarına uzak olmalı, gerekli alet ve ilaçları bulundurmaktadır.
- WC, el yıkamak için olan kısımdan ayrı olmalıdır. Aynı zamanda iyi ışık almalıdır ve pencereler aracılığıyla natürel şekilde havalandırılmalıdır. Bu kısımların zemini kolay temizlenebilen bir yapıya sahip olmalıdır ve kaymamalıdır. Ek olarak, kapı yerine paravan olması bu yaş grubu için çok daha emniyetli olacaktır. Tuvalet, kendi sınıflarına ayrı ve derslik girişlerinde olacak şekilde konumlandırılmalıdır. Çocuklar için antropolojik ve ergonomik tasarlanmalıdır.
- Anaokullarında mutfak, yemek odasıyla birlikte ya da ayrı olarak düzenlenebilir. Yalnız, yemek odası mutfakla bağlantılı olmalıdır. L ve U tipi mutfaklar yeterince kullanışlıdır. Zemini kolay temizlenebilir bir döşemeyle döşenmelidir. Yemek odalarında olan masa ve sandalyeler çocukların antropolojik ölçülerine göre tasarlanmış olmalıdır.
- Sanat atölyesi; diğer bölümlerden ayrı, bahçeyle bağıntılı olmalıdır. Atölyenin bahçeyle bağlantılı cam kapıları olması gerekir. Bu atölye; temel binayla bağıntılı olabilir ya da bahçe içerisinde farklı bir bina da olabilmektedir. Bu kısım, öğrencilerin yaratıcılıklarını ve el becerilerini geliştirmeye yönelik faaliyetlerin yapılmasını sağlamak için donanıma sahip olmalıdır.
- Çok amaçlı salon geniş, ışık alan ve bahçeden camlı bir bölmeyle ayrılmış, serin ve yağmurlu hava şartlarında çocukların koşma, tırmanma, bisiklet sürme gibi farklı eylemsel faaliyetlerini ve drama faaliyetlerini yapabilecekleri ve gösterilerin yapılacağı bir alan biçiminde olmalıdır. İlgi köşelerinin donanımlı ve yeterli seviyede olması gerekir.

- Uyku odalarında bir öğrenciye için havanın hacmi 10 m³, alan kullanımı çocukların her biri için 3 m² den az olmayacağından, diğer alanların dinlenme odası ve uyku odası olarak kullanılması yanlıştır. Uyku odaları tasarlanırken yatakların arasından bir kişi geçebilecek şekilde boşluk bırakılmalıdır ve esnek oluşturulmalıdır. Yatakların zeminden yüksekliği 30 santimetre, yatak araları 50 santimetre olmalıdır.

Bu kriterler doğrultusunda yerinde inceleyip analiz ettiğimiz okullarda bir çok kriterin mevcut olmadığını, olan kısımların ise yeterli düzeye sahip olmadığını Tablo 16’da görmekteyiz. İncelemesini yaptığımız okulların biri uygulama anaokulu, biri bağımsız devlet anaokulu, biri özel okul bünyesinde anaokul, biri ilkokulla aynı bahçede devlet anaokulu, diğeri ise devlet ilkokulu bünyesinde anaokuludur. Okulların içerisinde çocuk dostu tasarım kriterlerine en yakın okul İhsan Doğramacı Uygulama Anaokulu olup, okulun iç mekan düzenlemeleri mimari anlamda başarılıdır. Dış mekan eklemeleri yapılarak daha fonksiyonel hale getirilebilir. Okulun tek katlı olması, geniş koridorlara, çeşitli atölyelere, fiziksel şartları uygun dersliklere ve donanımlı materyallere sahip olması ve bunun gibi artı yönlerinin olması çok tercih edilen bir okul olmasını sağlamıştır. Ayrıca bu okulda yurtdışı örneklerinde gördüğümüz derslik başlarında tuvalet ve lavabo çözümleri, uyku odasının sessiz bir alanda çözülmesi, atölyelerden iç bahçeye geçişinin olması, küçük yaş için Montessori mutfak ve alan çözümü gibi başarılı yönleri mevcuttur.

İlkokul bünyesinde olan Özel Gündoğdu Anaokulu ve Niyaz Usta Anaokulu ilkokulla birlikte tasarlanmanın eksik yönlerine sahiptirler. Bu okullardaki bahçe alanı ortak olup yeterli alana sahip değildir ve çocuklar için donanımlı oyun alanları yoktur. Okulların tek katlı olmaması, mimari anlamda küçük yaş için korkutucu olmasına sebep vermekte ve büyük yaş grubu ile aynı giriş çıkışlara sahip olması da güvenlik açısından olumlu karşılanmamaktadır. İlkokul bünyesinde çözüldüğü için kendilerine ait atölyeler, çok amaçlı salon, idari kısımlar, revir mevcut değildir. Bu okullardan yola çıkarak anaokullarını diğer okullardan ayrı çözmek büyük eksikliklerin önüne geçmektedir.

Vilayetlere Hizmet Götürme Anaokulu örneği ise MEB’in belirlediği tip anaokulu projesiyle yapılmıştır. Tip anaokulu projelerinin tek katlı olup diğer okullardan

bağımsız olması, kendine ait bahçesini çocuklar için gerekli ekim dikim alanlarına, trafik eğitim alanlarına, kümes ve evcil hayvan kulübelerine ayırma imkanı sağlamaktadır. Bu okul örneğinde diğer devlet okullarında olduğu gibi güvenlik mevcut değildir. Okulda iç mekan eksiklikleri olup, mutfak, çok amaçlı salon, atölyeler, oyun ve gözlem odası, revir mevcut değildir. İdari kısımların yeri ideal çözülmüş olup, dersliklerin fiziksel eksiklikleri ve ilgi köşelerindeki materyal eksiklikleri diğer devlet okullarında olduğu gibi çoktur. Ayrıca tip projeler esnek ve estetik kaygılar olmadan tasarlandığından her alanda olduğu gibi okul alanında da istenilen ihtiyaçlara cevap vermediği için tercih edilmemelidir. Anaokulları tarihçesine baktığımız zaman gördüğümüz anaokul mimarisi değişimini gösteren örneğimiz Yaşar Doğu Anaokulu, ortaokula bağımlı bir sınıfla başlamış sonrasında artan ihtiyaçlar doğrultusunda ortaokulun yan tarafına ek yapılp, girişi ayrılarak eğitime iki sınıf olarak devam etmiştir. Kullanıcısı olan çocukların ihtiyaçlarına cevap vermediği için, yapılan bu ek binanın da işlevi sonlandırılmış, aynı bahçe içerisinde mevcut binadan uzakta tek katlı bir yapıda eğitime geçilmiştir. Tek katlı olarak 2015 yılında yapılan bu bina kısmen de olsa anaokulu için ihtiyaç olan fonksiyonlara cevap vermektedir. Bu örneğin değişimi tamamen kullanıcıların ihtiyaçları doğrultusunda olup, çocuk dostu okula doğru yönelişi göstermektedir.

Bu çalışma doğrultusundaki Konya örneklerinden yola çıkarak ülkemizdeki örnekleri çoğaltmak mümkündür. Yeni yapılacak okul öncesi eğitim yapılarımıza ışık tutacak tavsiyeler çalışmamızda mevcuttur. Bu tez çalışması kapsamında incelenen bu örneklerle, tespit edilen sorunlar doğrultusunda yeni yapılacak çocuk dostu okul öncesi eğitimi kurumlarına planlama kriterleri ve önerileri sunulmuştur. Bu doğrultuda yapılacak çalışmalar için doküman niteliğinde çalışma tamamlanmıştır.

KAYNAKLAR

- Acer, D.,(2012). *Okul Öncesi Eğitime Giriş*, Editör: Gelengül Haktanır, Anı yayıncılık, Ankara, s. 227-256.
- Adıgüzel, O., Batur, H. Z., & Ekşili, N. (2014). Kuşakların değişen yüzü ve Y kuşağı ile ortaya çıkan yeni çalışma tarzı: Mobil yakalılar,Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1(19), s.165-182.
- Ahunbay, Z. (2004). Mektep, İslam Ansiklopedisi. İstanbul: TDV Yayınları, 7-9, s.29.
- Akyüz, Y. (1996). “Anaokullarının Türkiye’de Kuruluş ve Gelişim Tarihçesi”. *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı 132,s.93
- Akyüz, Y. (2004). “Anaokullarının Osmanlı’da İlk Programları ve Ders Uygulamaları ile Yaratıcı Dramanın İlk İzleri”. *Akıl ve Bilimin Aydınlığında Eğitim Dergisi*. Sayı 51, Mayıs, s .26.
- Aksoy, Ö. (1967). Osmanlı Devri İstanbul Sıbyan Mektepleri Üzerine Bir İnceleme, Doktora Tezi, İTÜ Mimarlık Fakültesi, İstanbul.
- Altunbay, M., & Bıçak, N. (2018). Türkçe eğitimi derslerinde “z kuşağı” bireyelerine uygun teknoloji tabanlı uygulamaların kullanımı. *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 10(1), s.127-142.
- Anonim (2013). *Eğitim Yapıları Asgari Tasarım Standartları 2013 Yılı Kılavuzu*. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, İnşaat ve Emlak Grup Bakanlığı.
- Arslan, K. (2008). “Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Fiziksel/Mekânsal Koşulların İncelenmesi: Sivas İli Örneği”. *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 32(2), 307-320.
- Aydın, İ. (2006). “Alternatif Okullar”, Ankara: Pegem Yayıncılık, s.64
- Aytaç, K. (1998). Avrupa Eğitim Tarihi, İstanbul. S.27,44
- Baran, M., Yılmaz, A. ve Yıldırım, M. (2007). “Okul Öncesi Eğitimin Önemi Ve Okul Öncesi Eğitim Yapılarındaki Kullanıcı Gereksinimleri Diyarbakır Huzurevleri Anaokulu Örneği.” *D.Ü.Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8,. s27-44.
- Balcan, C. (2018), Mimar Sinan’ın İstanbul Külliyyelerinde Yer Alan Sıbyan Mektepleri ve Koruma Sorunları, Yüksek Lisans Tezi, MSGSÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Beaty, J. (1988). *Skills for preschool teachers*. Columbus: OH: Merrill.
- Bekman, S., Gürlesel, Can F. (1999). *Doğru Başlangıç*. Türkiye’de Okulöncesi Eğitim TÜSİAD Yayın.
- Betil, İ . (2010). Sivil Toplum, Sosyal Sermaye, Sosyal Girişimcilik . *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi* , 5 (1) , s.21-25

- Bika, A. (1996). Defining Elements in the Planing of Early Childhood (Clasrooms) as Parameters in the Development and Education of the Child. 6 th European Conference on the Quality of Early Childhood Education. September. 1-4. 5 Ağustos 2019 tarihinde http://www.eric.ed.gov/ERICDocs/data/ericdocs2sql/content_storage_01/0000019b/80/16/02/29.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Butin, D. (2000). Early Childhood Centers. National Clearinghouse for Educational Facilities. 7 Ekim 2011 tarihinde <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED446422.pdf> sayfasından erişilmiştir
- Caner Türk ,İ. ,(2011).Erzincan üniversitesi,Milli eğitim dergisi,sayı 192,güz,s. 160
- Cevher, Kalburan, N. (2011). *Okulöncesi Eğitimde Özel Öğretim Yöntemleri*. (Ed. Fatma Alisinanoğlu). Ankara: Pegem Akademi.
- Chen, H. (2010). Advertising and generational identity: A theoretical model. Paper presented at the American Academy of Advertising. Conference. Proceedings (Online).
- Cin, S. (1989). *Okulöncesi Eğitimi ve Anaokulları Tasarımına Yansımaları Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Cohen, L, Manion, L. & Morrison, K. (2010). A guide to teaching practice. (5th edition). London: Routledge.
- Cubberley, Ellwood P. (2004). Eğitim Tarihi, (Çeviren: Engin NOYAN), Ankara
- Çakırer Özservet, Yasemin (2015), “Çocuk Dostu Belediyecilik”, TBB İller ve Bölgeler Dergisi, 802(1), 38-43
- Çetin, C., Karalar, S. (2016). X, Y ve Z kuşağı öğrencilerin çok yönlü ve sınırsız kariyer algıları üzerine bir araştırma. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 14(28), 157-197
- Decker, C. A. & Decker, J. R. (2005). Planing administering early childhood programs. Perason New Jersey: Merril Prentice
- Demiriz, S., Karadağ, A. ve Ulutaş. İ. (2003). *Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Eğitim Ortamı ve Donanım*. Ankara: Anı Yayıncılık
- Demirkan Türen,G. (2001). *Mimarlığa Giriş -2*, Ders Notları,s.3-4
- Demirkan Türen,G. (2018). *Mimarlığa Giriş -1*, Ders Notları,s.53
- Dere, H. ve Poyraz H., (2003). *Okul Öncesi Eğitiminin İlke ve Yöntemleri*, Anı Yayıncılık, Ankara,s.103
- Durmuş, S. (2006). *İlköğretim Öncesi ve İlköğretim Yapılarında Planlama ve Tasarım Sürecine Katılımlı Yaklaşım*. Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Duymuş, H., (2016). “*Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Yapısal ve Dış Mekân Tasarımı*”, Adana

- Dündar, S. (2007) “Alternatif Eğitimin Felsefi Temelleri Ve Alternatif Okullardaki Uygulamalar” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ekici, F. (2015). *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl: 3, Sayı: 12, Haziran s. 192-212
- Erden Ayhün, S. (2013). Kuşaklar arasındaki farklılıklar ve örgütsel yansımaları. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 2(1), s.93-112
- Erten Bilgiç, D.(2016)” Reggio Emilia Eğitim Sisteminin Okul Öncesi Eğitim Kurumları İç Mekan Tasarımına Etkileri Üzerine Denemeler” ,Megaron ,cilt 11,sayı 1,s. 163
- Estes. L. (2004). *Essential child care and early child education*. Boston: Pearson Prentice.
- Goelman, H., Forer, B., Kershaw, P., Doherty, G., Lero, D. & LaGrange, A. (2006). Towards a Predictive Model of Quality in Canadian Child Care Centers. *Early Childhood Research Quarterly*, 21, s.280–295.
- Güleş, F. (2011). Indispensable Element of Pre-School Environments: Educational Materials. *IJASInternational Journal of Arts and sciences*. RMA476.
- Güleş, F. (2013). *Okul Öncesi Eğitimde Fiziksel Çevreye İlişkin Kalite Standartlarının Belirlenmesi*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Güngör Göksu,G. (2018). Çocuk Dostu Şehirlerin Kurulmasında Çocuklara Duyarlı Bütçelemenin Önemi ve Rolü ,*Sayıştay Dergisi* , Sayı:110, Temmuz - Eylül 2018,s158,161
- Gür, Ş.Ö. (2001). “Çocuk Mekânları”, YEM yayıncılık, İstanbul.
- Havayioğlu B. (2001). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Eğitim Sistemi Gereksinmelerinin Fiziksel Mekana Yansımaları*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Henniger. M. L. (2005). *Teaching an introduction young children*. New Jersey: Pearson Prentice.s.59
- İnci, Ş. (2007). Manisa’da Osmanlı Dönemi Sıbyan Mektepleri, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2005). “Okul Öncesi Eğitim Programlarının Uygulanmasında Ailelerle Yeterince İşbirliği Yapılmamaktadır”. *Milli Eğitim Dergisi*. Sayı 132, Aralık.
- Kalemci, F. (1995). *Ankara İl Merkezinde Bulunan Özel ve Resmi Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Çevre Düzenlenmesi ve Çalışan Eğitimci Personelin Nitelikleri Yönünden Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe

- Kandır, A. ve Çaltık, İ. (2006). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Görevli Öğretmenlerin Okulların Fiziksel Koşullarına ve Sınıflarındaki İlgili Köşelerinin Özelliklerine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. *Mesleki Eğitim Dergisi*, 8(15), 40–62.
- Kavalcı, K., & Ünal, S. (2016). Y ve Z kuşaklarının öğrenme stilleri ve tüketici karar verme tarzları açısından karşılaştırılması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(3), 1033-1050.
- Kaytaç, Mehmet (2005) Türkiye’de Okul Öncesi Eğitiminin Fayda-Maliyet Analizi, Anne Çocuk Eğitim Vakfı (AÇEV), İstanbul.
- Kıldan, O. (2007). “Okul Öncesi Eğitim Ortamları”. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 15(2), s.501-510.
- Mallory, T. (1989) “Montessori ve Çocuğunuz, Ana-Babanın El Kitabı”, (Çevirenler: Füsün Öztaş ve Cihan Gülten). Ankara: Hatiboğlu Yayınevi. s
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB] (2012). *Okul Öncesi Eğitim Programı*. Ankara: Milli Eğitim.
- Montessori, M. (1982) .“Çocuk Eğitimi, Montessori Metodu” (2. Baskı). İstanbul: Sander Yayınları
- Oğuzkan, Ş. ve Oral, G. (2003). “Okulöncesi Eğitimi.” MEB Yayınları, İstanbul.
- Oktay, A. (1983). “Türkiye’de Okulöncesi Eğitim”. *İnönü Üniv. Eğitim Fak. Eğitim Bilimleri Sempozyumu Bildiriler*. Mayıs.
- Oktay, A. (2004)"Yaşamın Sihirli Yılları". Epsilon Yayıncılık, İstanbul ,s.36
- Orkodashvili, M. (2010). Quality Education Through Child-Friendly Schools: Resource Allocation For The Protection Of Children’s Rights.s.11
- Örs, G. (1985). Osmanlı Devri Sıbyan Mektepleri Üzerine Bir İnceleme, Yüksek Lisans Tezi, MSÜ Mimarlık Fakültesi Restorasyon Anabilim Dalı, İstanbul
- Özdemir, S., Bacanlı, H. ve Sözer, M. (2007). *Türk Eğitim Derneği. Türkiye’de Okulöncesi Eğitim ve İlköğretim Sistemi*. Temel Sorunlar ve Çözüm Önerileri. Ankara: TED ,s60
- Özkubat, S .(2013) “Okul Öncesi Kurumlarında Eğitim Ortamlarının Düzenlenmesi ve Donanım”, Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, Aralık 2013, 4(2), s.58-66

- Öztürk, H. (1995). Okulöncesi Eğitim Kurumlarına Giden ve Gitmeyen İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin Alıcı ve İfade Edici Dil Düzeyleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Poyraz, H. ve Dere, H. (2001). *Okulöncesi Eğitimin İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık. s.19,20,21
- Poyraz, H. ve Dere, H. (2003). *Okulöncesi Eğitimin İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ramazan. O. (2005). *Okulöncesi Kurumlarda Fiziksel Ortam. Okulöncesi Eğitimde Güncel Konular*. Oktay, A. (Ed.) İstanbul: Morpa Yayıncılık.
- Sazak Pınar, E. (2006). “Dünyada ve Türkiye’de Erken Çocukluk Özel Eğitiminin Gelişimi ve Erken Çocukluk Özel Eğitim Uygulamaları”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, Temmuz, Ankara.
- Sarıtaş, E., & Barutçu, S.(2006). Tüketici davranışlarının analizinde kuşaklar: sosyal medya kullanımı üzerinde bir araştırma. *Pamukkale Journal of Eurasian Socioeconomic Studies*, 3(2), s.1-15
- Selçuk-Kirazoğlu F. (2012). *Fiziksel Çevre - Çocuk İlişkileri*, Açık Oyun Mekânları ve Çocuk
- Severcan, Y. C. (2015). Çocukların Gözünden Çocuk Dostu Yer Kavramı ve Yaşanılan Çevrelerin Değerlendirilmesi: İstanbul Örneği. *İdeal Kent Dergisi* 17, s. 140-181.
- Sivri Gökmen, H. (2013). Çocuk Dostu Kent Üzerine Stratejiler. TMMOB 2. İzmir Kent Sempozyumu Bildiriler Kitabı. İzmir, 28-30 Kasım, 2013. s. 821-830.
- Sigbee, M. & Dorrell, A. (2006). Tips for the Learning Environment. 1 Kasım 2009 tarihinde www.earlychildhood/articles sayfasından erişilmiştir
- Simonon, L. (2000). Permaculture Playgrounds. *Playlines*, 8 (21).
- Sirel, Ş. (1997). *Aydınlatma Sözlüğü*, YEM Yayın, İstanbul.
- Solak, N. (2007). *Adana İl Merkezinde Bulunan Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Kalitenin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya
- Şener, E., A. (2001). *Okul Öncesi Çocuk Eğitim Merkezleri İçin Değişebilir/ Dönüşebilir/ Esnek Bir Fiziksel Çevre Modeli*. Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Şerefhanoglu, M. (1992). “Yapıların iç aydınlatmasında günışığı ile lamba ışığının temel özellikleri ve ayrımları”, Yıldız Mimarlık Fakültesi Yayını, İstanbul.
- Şişman, M. (2006). *Eğitim Bilimine Giriş*, Ankara.
- Taşlıbeyaz ,E.(2019). Z kuşağı ile ilgili araştırma eğilimlerinin ve eğitime yönelik katkılarının analizi ,s.70

- T.C Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Özel Kreş ve gündüz Bakımevleri ile Özel Çocuk Kulüplerinin Kuruluş ve İşleyiş Esasları Hakkında Yönetmelik, Resmi Gazete Sayı: 29342, Tarih:30/04/2015.
- T.C Milli Eğitim Bakanlığı İnşaat ve Emlak Dairesi Başkanlığı, 2012, Eğitim Yapıları Asgari Tasarım Standartları Kılavuzu, https://iedb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_08/17032245_2015asgaritasarmklavuzu.pdf
- T.C Milli Eğitim Bakanlığı, Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, Resmi Gazete Sayı: 29072, Tarih: 26/07/2014.
- T.C Milli Eğitim Bakanlığı, Özel Öğretim Kurumları Standartlar Yönergesi, Resmi Gazete Sayı: 8163923, Tarih: 18/08/2015.
- The Journal of Academic Social Science Yıl: 3, Sayı: 12, Haziran 2015, s. 192-212
- Thompson, P. (2013). The digital natives as learners: Technology use patterns and approaches to learning. *Computers & Education*, 65, 12-33.
- Tok, E. (2010). *Okulöncesi Eğitime Giriş*. (Ed. Gülden Uyanık). Ankara: Pegem Akademi
- Tok, E. (2016). Okul öncesi eğitimde eğitim ortamları. G. Uyanık (Ed.), *Okul öncesi eğitime giriş içinde*, (s.162-177), Ankara: Pegem Akademi.
- Ulutaş, İ. (2012). Okul öncesi eğitim ortamlarının fiziksel özellikleri. (Editörler: Neslihan Avcı ve M. Toran), *Okul öncesi eğitime giriş kitabı içinde* (s.183-208), Ankara: Eğiten kitap.
- Ulusoy M., Kaya S.(2018). “*Okul Öncesi Eğitim Yapılarında Dış Mekâna Ait Tasarım Kriterlerinin Değerlendirilmesi*”, Konya,s.35-38
- UNICEF (2004), *Building Child Friendly Cities, A Framework for Action*, UNICEF Innocenti Research Centre International Secretariat for Child Friendly Cities.
- UNICEF. (2004). *Dünya Çocuklarının Durumu 2005*. Ankara:UNICEF Türkiye Temsilciliği.
- UNICEF Innocenti Araştırma Merkezi. (2004). *Çocuk Dostu Şehirler Kurmak Eylem Çerçevesi*. Floransa: Çocuk Dostu Şehirler Uluslararası Sekretaryası.
- UNICEF. (2009). *A practical guide for developing child friendly spaces*.
- UNICEF (2016), *Belediyeler İçin Çocuk Stratejisi ve Çocuk Bütçesi Geliştirme Çocuk Etki Değerlendirmesi Eğitimi, Çocuk Dostu Şehirler Programı*, 05-08 Aralık, Antalya.

UNICEF (2017), UNICEF Child Friendly Cities and Communities Initiative, Toolkit for National Committees, <https://childfriendlycities.org/wp-content/uploads/2017/10/CFCI-Case-Study-France.pdf>, 25.04.2018.

Ünal, M. ve Çilek, A., (2016). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Yapısal ve Dış Mekân Tasarımı*, editör Halil Duymuş, Karahan Kitabevi, Adana.

(web1) https://www.sozcu.com.tr/2016/egitim/pisa-2016-sonuclari-ve-turkiyenin-cozemedigi-matematik-1090252/?utm_source=dahafazla_haber&utm_medium=free&utm_campaign=dahafazla_haber [27 Nisan 2021]

(web2) <https://egitimsen.org.tr/201v5-2016-egitim-ogretim-istatistikleri/>[15 Şubat 2021]

(web3) <https://www.kidsgourmet.com.tr/anaokuluna-baslama-okula-uyum-sureci/> (15 Şubat 2021]

(web4) <https://www.onceokuloncesi.com/imagehosting/1194a3ccb767e6cd.gif> [14 Mayıs 2021]

(web5) <https://3makademi.com/montessori-egitimi-nedir/> [14 Nisan 2021]

(web6) <https://anaokulufabrikasi.com/tr/urun/montessori-sinif-konsepti/> [27 şubat 2021]

(web7) <http://anaokulu.selcuk.edu.tr/egitimmodel.html>[27 Mayıs 2019]

(web8) <https://montessori.kapadokya.edu.tr/nevsehir-anaokulu>[27 Mayıs 2021]

(web9) <http://kocaelilife.com/kocaeli-de-montessori-egitiminin-oncusu-ozel-bilgi-koprusu-montessori-anaokulu-h4052.htm>[12 Nisan 2021]

(web10) <https://ozelanaokulu.net/> [05 Nisan 2021]

(web11) <https://www.egitimpedia.com/ogrenme-yolculugu-1-silikon-vadisi-yoneticilerinin-cocuklarinin-gittigi-waldorf-okulundayiz> [18 Mart 2021]

(web12) <http://anaokulu.selcuk.edu.tr/egitimmodel.html> 32[27 Mart 2021]

(web13) <https://www.okuloncesi.info/2017/09/21/cocuk-merkezli-okul-oncesi-yaklasimlari/>[21 Mart 2021]

(web14) <https://www.sabah.com.tr/yazarlar/erhan-afyoncu/2017/09/17/osmanlida-cocuklar-okula-amin-alayi-ile-baslardi>[22 Mayıs 2020]

(web15)<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/31580> [18 Şubat 2021]

(web16) <https://www.zingat.com/okul/yalova-ozel-gul-cocuk-anaokulu-68080o>[21 Şubat 2021]

(web17) <https://ozel-ahsen-anaokulu.business.site/>[27 Mart 2021]

(web18)natürelmimarlık

<https://www.instagram.com/p/CEec83Mnslw/?igshid=1vx3nq42ry1pn>[17 Mart 2021]

(web19) https://www.anneysen.com/1-6-yas-cocuk/makale/cocuk-gelisimi-anaokulu-secerken-dikkat-etmen-gereken-6-sey_1075[11 Mayıs 2020]

(web20) <https://www.arkiv.com.tr/proje/ted-eskisehir-koleji-anaokulu-a-blok/1565>[11 Mayıs 2021]

- (web21) natürelmimarlık
<https://www.instagram.com/p/CEec83Mnslw/?igshid=1vx3nq42ry1pn>[05 Nisan 2021]
- (web22) https://www.mimarizm.com/mimari-projeler/egitim/bahriye-ucok-ekolojik-anaokulu_127971[07 Mayıs 2020]
- (web23) <https://tr.bobbycreekwater.com/>[07 Mayıs 2020]
- (web24)https://i1.wp.com/blog.ed.ted.com/wpcontent/uploads/2015/05/takaharu_tezuka_06.jpg[17 Şubat 2021]
- (web25) <https://www.okyanuskoleji.k12.tr/kampus/beylikduzu/>[11 Mayıs 2020]
- (web26) <https://www.kresmarketi.com/anaokulu-malzemeleri-mobilyalari-bilgi-akademisi-anaokulu/anaokulu-vestiyer-ayakkabilik/>[11 Şubat 2021]
- (web27) <http://www.haberself.com/h/53004/> (erişim yok) [27 Mayıs 2019]
- (web28) <https://www.instagram.com/p/BqndKqfHPIc/?igshid=1t136pf2m6r24>[13 Mart 2021]
- (web29) <https://mosspa.com/urun/cocuk-hasta-odasi-muayene-ekipmanlari/>[27 Nisan 2021]
- (web30) <https://ucuzanaokulumalzemeleri.com/anaokulu-mobilyalari/lavabo-bolmeleri/>[27 Nisan 2021]
- (web31) <https://tr.pinterest.com/pin/498773727474900470/>[19 Mart 2021]
- (web32) <http://www.nadidecocuklaranaokulu.com/muzik-atolyesi/>[27 Şubat 2021]
- (web33) http://ataevleranaokulu.meb.k12.tr/icerikler/spor-zamani-yildizlar-ogle_10175675.html erişim yok[27 Mayıs 2019]
- (web34) <https://www.kres.market/urun-kategori/anaokulu-ilgi-koseleri/>[17 Mart 2021]
- (web35)http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/cocukgelisimilisans_ao/erkencocuklukegi_ris.pdf [17 Mart 2021]
- (web36) <http://www.vilayetler.gov.tr/> Tarihçe [17 Mart 2021]
- (web37) <http://anaokulu.selcuk.edu.tr/egitimmodel.html>[27 Mart 2020]
- (web38) <https://www.gundogdukoleji.com/kurumsal/hakkimizda/>.[07 Mart 2021]
- (web39) <https://www.manpower.com.tr/blog/z-kusagi-nedir-z-kusagi-ozellikleri-nelerdi> [09 Şubat 2021]
- (Web40) <https://www.danismanhocam.com/2017/12/anaokulu-ic-mekân-fiziksel-ozellikleri.htm> l [27 Mayıs 2019]

Yazıcı, Z. Yellice, B. ve Özer, D. (2004). *Okul Öncesi Eğitim Ortamlarının Değerlendirilmesi Üzerine Bir İnceleme*. OMEP Dünya Konsey Toplantısı ve Konferansı. 5-11 Ekim. İstanbul: Yapa.

Yavuzer ,H(1997).Çocuk Eğitimi El Kitabı,Remzi Kitapevi,İstanbul,s.

Yılmaz, G. (1994). *Okul Öncesi Eğitim Yapıları Çocuğun Fizyolojik ve Psikolojik Özelliklerinin Tasarıma Etkileri*. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul

Yüksek, İ., Esin, T., (2011). “Yapılarda Enerji Etkinliği Bağlamında Doğal Havalandırma Yöntemlerinin Önemi”, *Tesisat Mühendisliği Dergisi*, Sayı 125.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Şeyma ŞENALP

EĞİTİM DURUMU

Lise Eğitimi : 2004, Meram Anadolu Lisesi

Lisans Öğrenimi : 2009, Selçuk Üniversitesi Mimarlık Fakültesi

Yüksek Lisans Öğrenimi : 2021, KTO Karatay Üniversitesi Mimarlık Fakültesi

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce (Orta Seviye)

Bilimsel Faaliyetleri :

İŞ DENEYİMİ

Stajlar : SEHA İnşaat, Ser Mimarlık

Projeler : KTO Karatay Üniversitesi Mimari Tasarım Yarışması

Çalıştığı Kurumlar : 2009-2010, Referans Mimarlık, Mimar
2011-2017, Kutay Yapı Denetim, Kontrol Mimarı
2018-2020, Onat Enerji, Danışman Mimar

Tarih: 18 Mayıs 2021

